

PIRICSEI MESEVÁR ÓVODA, BÖLCSŐDE ÉS KONYHA
4375 PIRICSE, ARANY JÁNOS U. 4.
piricseovodabolcsode@gmail.com
+36 (42) 510 – 333
OM 202 118

PEDAGÓGIAI PROGRAM 2025

Intézmény OM - azonosítója: 202118	Készítette: ..... Igazgató aláírása
Legitimációs eljárás - Az érvényességet igazoló aláírások:	
Elkészítésben közreműködött, véleményezte a nevelőtestület: ..... Nevelőtestületi képviselő aláírása	
Jóváhagyó: ..... Fenntartó aláírása	
Hatályos: a kihirdetés napjától 2025.08.31.	
A dokumentum jellege: Nyilvános Megtalálható: www.piricse.hu	
Eredeti példány: 2 db	
Iktatószám: ____ / 2025	

Tartalomjegyzék

Tartalomjegyzék.....	2
1 A pedagógiai program jogszabályi háttere:.....	5
1.1 A pedagógiai program hatályba lépése, felülvizsgálata, módosítása	6
2 Az óvoda hivatalos elnevezése, jellemző adatai	7
PIRICSEI MESEVÁR ÓVODA - A mi óvodánk	8
2.1 Gyermekkép.....	9
2.2 Óvodakép.....	10
2.3 Nevelési alapelveink.....	10
2.4 Célkitűzéseink	12
2.5 Az óvodapedagógus módszerei	12
2.6 Értékek, amelyek közvetítését vállaljuk	12
3 Az óvodai élet megszervezésének elvei	13
3.1 Az óvodai élet megszervezése	13
3.2 Személyi feltételek	13
3.3 Tárgyi feltételek.....	16
Szervezési és elhelyezési szempontok	17
3.4 A csoportok megszervezése.....	18
3.5 A napirend kialakításának alapelvei	18
4 A pedagógiai munka dokumentációi.....	22
4.1 A nevelő munka tervezése	22
4.2 Óvodánk dokumentációs rendszere	22
4.3 A gyermek fejlettségvizsgálatának eljárásrendje	25
5 Az óvodai nevelés feladatai.....	27
5.1 Az egészséges életmód alakítása:	27
5.1.1 Az egészséges életmód alakítása: egészséges életre nevelés	28
5.1.2 Az egészségfejlesztés területei:	28
5.1.3 Testápolás, tisztálkodás, egészségmegőrzés	29
5.1.4 Öltözködés, szokáskialakítás:.....	29
5.1.5 Egészséges táplálkozás szokásainak alakítása	29
5.1.6 Mozgás, testedzés igényeinek, szokásainak alakítása	30
5.1.7 Alvás, pihenés szokásainak alakítása	30
5.1.8 Személyi higiéné, környezeti higiéné.....	31
5.1.9 Baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás.	31
5.1.10 Betegségmegelőzés	31
5.1.11 Testi és lelki egészség fejlesztése.....	32
5.1.12 A bántalmazás, erőszak megelőzése	32
5.2 Az érzelmi, az erkölcsi és a értékorientált közösségi nevelés	33
5.2.1 Az értékelés és jutalmazás.....	38
5.2.2 A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:	39
5.3 Az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	39
Anyanyelvi nevelés	41
5.3.1 Célunk a tanulási motívumok fejlesztése:.....	44
5.3.2 Célunk az értelmi képességek fejlesztése:	46
5.3.3 Célunk a szociális képességek fejlesztése:.....	47
5.3.4 Digitális eszközök óvodai alkalmazása.....	49
5.3.5 Digitális tudatosság, szabályozott eszközhasználat	50
6 Óvodai ügyelet megszervezése veszélyhelyzetben... ..	51
7 Az óvodai élet tevékenységi formái, színtereinek bemutatása, az óvodapedagógus feladatai	53

7.1	Játék	53
7.1.1	Szabadjáték.....	53
	Kiegészítési lehetőségek a játék tevékenységeknél:.....	54
	Célzott fejlesztő játékok beépítése.....	54
7.1.2	Gyakorló vagy funkciójáték	58
7.1.3	Konstruáló játék.....	60
7.1.4	Szimbolikus játék.....	61
7.1.5	Szerepjáték.....	61
7.1.6	Szabályjáték.....	64
7.1.7	A játékok komplexitása	65
7.2	Verselés, mesélés	65
7.3	Ének, zene, énekes játék, gyermektánc.....	69
7.4	Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka.....	74
7.4.1	A gyermeki alkotó-alakító tevékenység feltételeinek megteremtése	77
7.4.2	A tervezhető alkotó-alakító tevékenységek tartalmának, minőségének differenciált fejlesztése	77
7.4.3	A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása.....	78
7.5	Mozgás.....	79
7.5.1	Helyi sajátosságaink, tárgyi felszereléseink	84
7.6	A külső világ tevékeny megismerése.....	84
7.6.1	Hosszú távú céljaink	87
	Környezetbarát óvodai környezet	87
	Hulladék és újrahasznosítás.....	87
☐	Kertészkedés és vízgazdálkodás.....	87
	Mozgás, közlekedés, természetjárás	87
	Élményalapú tanulás és közösségi programok.....	88
	Tudatos nevelés és szemléletformálás	88
7.6.2	Rövid távú céljaink	89
7.7	Környezetvédelem	91
7.8	Munka jellegű tevékenységek.....	91
7.8.1	Önkiszolgáló munka	92
7.8.2	Udvari, kerti munka	92
7.9	A tevékenységekben megvalósuló tanulás.....	94
8	Az óvoda hagyományos ünnepei	100
8.1	Hagyományos rendezvényeink, programjaink, ünnepein.....	100
8.2	Kistérségi mesemondó délelőtti és rajzkiállítás	102
9	Inkluzív pedagógia – Integráció a sajátosságok megőrzésével, a különbségekhez való alkalmazkodással - a gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések	103
9.1	A szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenységek	104
9.1.1	A hátrányos helyzet leggyakoribb okai	104
9.1.2	Feladataink a szociális hátrányok enyhítése érdekében.....	105
9.2	Az óvodai hátrányok rendszere.....	108
9.3	Integrációs és képesség kibontakoztató felkészítés rendje	111
9.4	A sajátos nevelést igénylő gyermekek befogadása és fejlesztése	112
10	Tehetségnevelés, tehetségfejlesztés - a tehetségígéretes gyermekek felismerése ...	116
10.1	Formák a tehetségígéretes gyermekek fejlesztésére.....	117
10.1.1	Tehetségazonosítás módszertanának kidolgozása:	118
10.1.2	A tehetséggondozás módja, formája:.....	118
10.1.3	Zenei tehetséggondozás	119

10.1.4	Gyermektánc-tehetség ígéretesnek nevezhető gyermekek jellemzői.....	121
10.1.5	Dramatizálás, báb és bábjáték	121
10.1.6	Ábrázolás területén tehetségesebbnek bizonyuló óvodások képességei	123
11	A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések	124
11.1.1	Interaktív szülői értekezletek	126
12	A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek	126
12.1	Kompetencia szintek a gyermekvédelem területén:	128
13	Az óvoda kapcsolatrendszere	131
13.1	Óvodán belüli együttműködések.....	132
13.1.1	Közös programok	133
13.2	Az intézmény külső kapcsolatai.....	136
14	Iránymutató dokumentumok a Pedagógiai Program elkészítéséhez	138
15	Felhasznált szakirodalom	139
16	Legitimációs záradék.....	140
	MELLÉKLET	142
	Óvoda-iskola átmenet támogatása: módszertani útmutató a nagycsoportos korú gyermekeket nevelő óvodapedagógus részére Iskola-előkészítő, fejlesztő tevékenység.	142
	„Inkluzív pedagógia – Integráció a sajátosságok megőrzésével, a különbségekhez való alkalmazkodással – a gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések” fejezethez	147

Bevezető

**„Nem az a faj a túlélő, amelyik a legerősebb, még csak nem is az, amelyik a legintelligensebb, hanem az, amelyik képes reagálni a változásokra.”
(Charles Darwin)**

Felgyorsult és változó világunkban a modern élet stressz hatásaival szemben különösen óvni és védeni kell gyermekeinket. Egyre nagyobb a szülők és az óvodapedagógusok felelőssége, hogy megőrizzük a gyermekkor nyugalmát, derűjét, ugyanakkor felvértezzük a gyermekeket mindazokkal a tapasztalatokkal, amelyekkel eligazodhatnak a világban.

A mai gyermekek szükségletei, az egyén boldogulásához szükséges személyiségjegyek hangsúlyai a társadalmi folyamatok hatására változnak. A változásokhoz való ésszerű alkalmazkodás pedagógiai hangsúlyváltozásokat is eredményezett. Egyetlen óvoda sem hagyhatja figyelmen kívül az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramját, minden óvodában ehhez igazodva azonos alapról indulva kell eleget tenni a világot ma jellemző sokszínűség elvárásainak. Programunk egy lehetőség a sok közül. Pedagógiai hangsúlyai: a gyermekek egyéni különbségei, a családi nevelést kiegészítő szocializáció egy sajátos természeti és társadalmi közegben, számítva a szülők együttműködésre.

Programunk a gyermekek egyéni szükségleteinek kielégítésére törekszik, épít tulajdonságaikra, viselkedésükre, érdeklődésükre, korábbi ismereteikre és tapasztalataikra.

Bízunk abban, hogy a hozzánk járó gyermekeknek életre szóló élményeket és ismereteket nyújtunk felvértezve őket azokkal a képességekkel, melyekre szükségük lesz e gyorsan változó világunkban.

1 A pedagógiai program jogszabályi háttere:

- Magyarország Alaptörvénye
- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény
- A kormány 363/2012. (XII.17.) kormányrendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 2011. évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- Az 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról
- 1998. évi LXXXIV. törvény a családok támogatásáról
- 15/1998. (IV.30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük
- 37/2014. (IV. 30.) EMMI rendelet a közétkeztetésre vonatkozó táplálkozás-egészségügyi előírásokról
- 2023. évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról
- 401/2023. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény végrehajtásáról
- **77/2025. (IV. 15.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló [363/2012. \(XII. 17.\) Korm. rendelet](#), valamint egyes köznevelési tárgyú kormányrendeletek módosításáról**
- 26/1997. (IX. 3.) NM rendelet az iskola-egészségügyi ellátásról
- 277/1997. (XII. 22.) Korm. rendelet a pedagógus-továbbképzésről, a pedagógus-szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben részt vevők juttatásairól és kedvezményeiről
- 275/2019. (XI. 21.) Korm. rendelet az óvodába járással és tankötelezettséggel kapcsolatos egyes köznevelési tárgyú kormányrendeletek módosításáról
- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- Az 1998. évi XXVI. Törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról
- A Piricsei Mesevár Óvoda, Bölcsőde és Konyha hatályos Alapító Okirata

1.1 A pedagógiai program hatályba lépése, felülvizsgálata, módosítása

A felülvizsgált pedagógiai program bevezetésének időpontja: 2025. szeptember 01.

A pedagógiai programot a jogszabályi változásoknak megfelelően felülvizsgáljuk, szükség esetén módosítjuk.

A pedagógiai program nyilvános.

A pedagógiai program módosítása a törvényi jogszabályváltozás alapján történik az alábbi tényezők beépítésével:

- minőségfejlesztési munka eredményei, tapasztalatai
- partneri igények változásai
- személyi és tárgyi feltételek változásai
- szervezeti átalakulás
- nevelőtestületi fejlesztések, javaslatok

A pedagógiai program megtalálható

Piricsei Mesevár Óvoda, Bölcsőde és Konyha

Polgármesteri Hivatal Piricse

Megtekinthető: <http://www.piricse.hu/>

2 Az óvoda hivatalos elnevezése, jellemző adatai

PIRICSEI MESEVÁR ÓVODA, BÖLCSŐDE ÉS KONYHA

Az intézmény címe és elérhetősége:

Piricse, Arany János u. 4.

Székhely: 4375 Piricse, Arany János u. 4.

E-mail: piricseovodabolcsode@gmail.com

Az óvoda fenntartója, címe és elérhetősége:

Piricse Község Önkormányzata (4375 Piricse, Petőfi u. 11.)

Telefon: (42) 280 – 300

E-mail: piricse.hivatal@freemail.hu

PIRICSEI MESEVÁR ÓVODA - A mi óvodánk

A településen 1954-ben kezdte el működését az első óvoda írásos feljegyzések alapján. Az Óvodai Törzskönyvekben 1965/66-os nevelési év jelenik meg először. Az első óvodai csoport 1954-ben alakult meg a falu Községházában egy csoportszobával, kb. 20 fős létszámmal, 1 óvónővel és dajkával, főzőnővel. Később az épületet többször bővítették, felújították.

1973-ban 2 csoportra bővült az óvodai csoportok száma. Az elkövetkező években folyamatosan nőtt az óvoda iránt érdeklődők száma.

1976-tól már három csoportszoba és mellékhelyiségek voltak kialakítva az épületben.

1980-91-ig a Nyírpilisi Óvoda – tagóvodaként - közös irányítás alatt a Piricsei Óvodához tartozott.

1991-től a Piricsei Általános Iskola tagintézményeként működött tovább.

1992-ben az épületet felújították, korszerűsödött a fűtés, kicserélődtek a régi, nem biztonságos nyílászárók. E kisebb átalakítások azonban nem változtattak a csoportszobák, mellékhelyiségek méretein. Továbbra is szűkösek, sötétek voltak, újabb felújítást igényeltek. Statikai vizsgálat alapján az épület alap nélküli volt,- életveszélyessé vált. Tornateremmel nem rendelkezett az épület. Az óvodás gyermekek száma folyamatosan növekedett, szükségessé vált újabb csoport létrehozása (2001/2002). Az újabb csoportszoba és mellékhelyiségeinek kialakítását az óvoda épületével összeépített, addig kihasználatlanul álló épületrész összenyitásával sikerült biztosítani. Funkcióját tekintve ez sem felelt meg a követelményeknek, de a gyermeklétszám növekedése miatt ez tűnt a legmegfelelőbb megoldásnak.

2001/2002. évtől a 4. csoport folyamatosan működött így biztosítva azt, hogy nem kell a 3-4 éves gyermekeket férőhely hiányában elutasítani.

Községünkben már ekkor meglehetősen magas a roma lakosok száma. Ebből eredendően az óvodás gyermekek között is közel 60% volt a roma gyermekek aránya. Ez az arányvédőnői adatok alapján az elkövetkező időkben tovább növekedett. E problémákat felismerve jutottak el oda, hogy az első és legfontosabb lépés a roma gyermekek bekerülési lehetőségeinek biztosítása kell, hogy legyen. Sajnos férőhely hiányában ez nem volt lehetséges.

Intézményünk a Mesevár Óvoda, Piricse, Arany János u. 4. szám alatt helyezkedik el. 2004 és 2007 között épült, megfelel az intézmény típusal támasztott követelményeknek:

- 5 csoportszobával, hozzátartozó mosdókkal és öltözőkkel, egyéb helyiségekkel, és tornaszobával rendelkezik, amely alkalmas a mozgásos és zenés tevékenységek, valamint ünnepélyek, rendezvények, szülői értekezletek lebonyolítására is.
- Fejlesztő szobánk lehetőséget teremt az egyéni fejlesztésekre, logopédiai és gyógypedagógiai ellátásokra is.
- Tágas játszóudvar áll rendelkezésünkre és így, akár mind a 140 gyermek egyszerre tartózkodhat a szabadban, amelynek az egészséges életmódra nevelésben is kiemelt szerepe van. Udvarunkat az EU szabványnak megfelelően alakítottuk ki, melynek során a gyermekek fejlődését segítő, biztonságos játzó szerekekkel szereltük fel. A megfelelő tanúsítvánnyal rendelkező udvari játékok telepítése és felújítása folyamatos.

Intézményünk a Piricsei Mesevár Óvoda 2013. január 1. óta működik szakmailag önálló nevelési intézményként. Korábban az Eötvös József Általános Iskola intézményeként működött.

A Piricsei Mesevár Óvoda 140 fő befogadására alkalmas. Az Alapító Okirat szerint a beiratkozó gyermekek számától függ a működő csoportok száma.

2019. szeptember 1. óta négy csoporttal működik az óvoda.

Az óvoda a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény, de különösen az utolsó évében az iskolai nevelés-oktatásra készít fel.

Óvodánk a családi nevelés kiegészítője, azon gyermekek részére, akik a harmadik életévüket a felvételétől számítva fél éven belül betöltik, illetve a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig.

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család, a mi feladatunk az, hogy minden gyermek számára egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelést biztosítsunk.

Az egyéni bánásmód elvét alkalmazva csökkentjük a meg lévő hátrányokat, nem adunk helyet semmiféle előítéletnek.

2.1 Gyermekkép

Az Alapprogram az emberi személyiségből indul ki, abból a tényből, hogy az ember mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre.

A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások – beleértve a spontán és tudatos nevelő hatásokat is – együttesen határozzák meg.

E tényezők hatásainak következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként) és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak. Testi szükségletei a gondozás, a táplálkozás, a tisztálkodás, az öltözködés, a mozgás, a pihenés. Lelki szükségletei a szeretet, az érzelmi biztonság, a türelem, a megértés, az elfogadás, a tisztelet.

A személyiség szabad kibontakozásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó.

Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, **önmagához képest fejlődjön** és meglévő hátrányai csökkenjenek.

A Mesevár Óvodában a Pedagógiai Program megvalósításával az óvodáskor végére olyan gyermekeket kívánunk nevelni, akikre jellemző:

- az összerendezett, harmonikus mozgás,
- nyitott új ismeretek befogadására,
- a differenciált érzékelés és észlelés,
- a kialakult testséma, én-tudat és téri tájékozottság,
- a tanulás alapját képező szándékos figyelem, feladatértés, feladattartás, és feladattudat.
- együttműködés a társakkal, felnőttekkel.

2.2 Óvodakép

Óvodánk a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője a gyermek óvodába lépésétől az iskola megkezdéséig.

A gyermeki tulajdonságok, készségek és képességek alakítása optimális feltételekkel, vidám, boldog, örömteli, szabad, játékos, bizalmas óvodai életben valósulhat meg, minden esetben igazodva a gyermek személyiségéhez, szükségleteihez, képességeihez. Az óvoda három főszereplője, a gyermek, az óvodapedagógus és a szülő.

A gyermek nevelése a család joga és kötelessége. Az óvoda kiegészítő, segítő, hátránycsökkentő szerepet tölt be. Óvodapedagógusaink megismerik és figyelembe veszik a családok eltérő nevelési szokásait.

Óvodánk nyitott a szülők számára, betekintést nyerhetnek gyermekeik óvodai életébe, szülői értekezletek, fogadó órák, közös programok, nyíltnapok és ünnepek alkalmával.

Az Óvodában dolgozó óvodapedagógusok és alkalmazotti közösség tagjai is megtalálják az óvodások fejlesztésének szépségét, egyediségét, valóra tudják váltani emberi és pedagógiai törekvéseiket. Óvodánk az Országos Óvodai Alapprogramban meghatározott alapvető óvodai funkciók ellátását valósítja meg, melyek a következők:

- óvó, védő,
- szociális,
- nevelő és személyiségfejlesztő funkciók.

Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere, **személyi és tárgyi, valamint pedagógiai környezete** biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit.

Az Intézményünkben olyan óvodapedagógusok dolgoznak, akik a gyermekek személyiségének sajátosságait, megfelelő módszerekkel, sokoldalúan elsősorban játékokon keresztül tárják fel, fejlesztik.

Ez alapján az óvoda gondoskodik a gyermeki szükségletek kielégítéséről, érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes légkörről, sokszínű, életkor specifikus tevékenységekről, kiemelten a játéktevékenységre.

Az óvoda közvetlenül segíti az iskolai beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését, a gyermekek környezettudatos magatartásának kialakulását.

2.3 Nevelési alapelveink

- Az óvodai nevelésben alapelv, hogy a gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi, a nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását,
- az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.
- **Az óvodás gyermek tapasztalatait, érzelmeit, vágyait tevékenységein keresztül fejezi ki, ezért a gyermeki tevékenységnek a teljes nevelési időben érvényesülnie kell.**

- Az óvodai nevelés az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodik a gyermeki szükségletek kielégítéséről, az érzelmi biztonságot nyújtó, derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről; a testi, a szociális és értelmi képességek egyéni és életkorspecifikus alakításáról; a gyermeki közösségben végezhető sokszínű – az életkornak és fejlettségnek megfelelő – tevékenységekről, különös tekintettel a mással nem helyettesíthető játékról; e tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltség tartalmakról, emberi értékek közvetítéséről;
- a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetről.
- Az óvodapedagógus az egész nap folyamán harmóniát, érzelmi biztonságot, elfogadó légkört teremt. Az óvoda családias, bizalmat közvetítő, szeretetteljes légköre ösztönöz, és hatással van a gyermek érzelmi kötődésének alakulására.
- A gyermekeket egymás elfogadására, az egyéni sajátosságok tiszteletben tartására neveli.
- Az egyéni képességek differenciált kibontakoztatása érdekében, az óvodapedagógus alkalmazza a differenciálás megfelelő módját, formáját.
- A teljes személyiség fejlesztése játékkal, mozgással, örömmel végzett tevékenységekkel.
- A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modellértékű szerepet tölt be.
- Az óvodapedagógus és más alkalmazottak személyisége, magatartása, tevékenysége modellt nyújt a gyermekek számára.
- Az óvodáskorú gyermekek védelme, esélyegyenlőségének biztosítása, jogainak érvényre juttatása a nevelés és a törvények adta eszközökkel. Egyenlő hozzáférés biztosítása minden gyermek számára.
- A felekezeti, illetve egyházi óvodai nevelésben szükséges, hogy az intézmény teljes szellemisége biztosítsa a hit megélésének lehetőségét a nevelési és tanulási folyamatokban.
- A nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, a nemzeti identitás erősítését, a nemzetiségi hagyományok átörökítését, a nemzetiségi gyermekek nyelvi nevelését és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.
- A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.
- A gyermekek érdekei elsődlegesek, mindenekfelett állók.
- Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek számára a szükséges segítség, gondozás, nevelés biztosítása.
- Innovatív pedagógiai törekvések érvényesítése a gyermekek érdekében.

2.4 Célkitűzéseink

- Az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődésének, a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítése, **a hátrányok csökkentése** az életkori, egyéni sajátosságaik, szükségleteik **valamint az eltérő fejlődési ütem** figyelembevételével (**ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is**), **a családi nevelést kiegészítve**.
- A sikeres iskolakezdéshez szükséges testi, lelki, szociális és értelmi érettség kialakítása, az iskolai tanulási zavarok prevenciója játékon, valamint tevékenységen keresztül.
- A gyermekek egyéni fejlettségéhez, igényeikhez, szükségleteikhez, érési tempójukhoz igazodó, a gyermeki szabadságot tiszteletben tartó differenciált személyiség-közösségfejlesztés fejlesztés.
- **Hátránykompenzálás, tehetséggondozás és iskolaelőkészítő fejlesztő tevékenységek tervezése**, a tanuláshoz szükséges képességek és részképességek megalapozása a játékokban és szervezett tevékenységekbe ágyazottan.
- Sajátos nevelési igényű gyermekek inkluzív nevelése.

2.5 Az óvodapedagógus módszerei

- Tudatosan tervezi a tevékenység céljainak megfelelő, korszerű óvodapedagógiai módszereket, eszközöket, szervezési módokat.
- Többféle módszertani megoldásban gondolkodik. Az adott helyzetnek megfelelően rugalmasan alkalmazza módszereit.
- A módszereket az aktuális tevékenységi forma sajátosságainak, céljainak és a gyermekek fejlettségének megfelelően alkalmazza.
- Az életkori sajátosságok figyelembe vételével választja meg a tevékenységek során alkalmazott módszereket.
- Felhasználja a mérési és értékelési eredményeket saját pedagógiai gyakorlatában.
- Pedagógiai munkájában nyomon követhető a PDCA-ciklus.
- Alkalmazott módszerei a tanítás-tanulás eredményességét segítik.
- Pedagógiai munkájában olyan munkaformák és módszerek alkalmazására törekszik, amelyek alkalmasak az önellenőrzésre, önértékelésre.
- digitális eszközhasználat

2.6 Értékek, amelyek közvetítését vállaljuk

- Szeretet, család
- Elfogadás és tisztelet
- Bizalom
- Egészséges életmód
- Anyanyelvi kultúra
- Tapasztalatszerzés
- Viselkedés kultúra
- Rendszeretet
- Esztétikai érzék
- Természetvédelem-környezettudatosság
- Hagyományok
- Hazaszeretet, nemzeti identitástudat
- Keresztény kulturális értékek

3 Az óvodai élet megszervezésének elvei

3.1 Az óvodai élet megszervezése

A gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a heti rend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5–35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg. Csoportos tevékenységek esetén is figyel az egyéni szükségletekre, és a gyermekek egyéni igényeinek megfelelő módszerek, eljárások alkalmazására. A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek.

A jó napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi. Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét. A napi- és heti rendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki.

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást végző munkatársakkal.

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok szolgálják.

Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott pedagógiai program alapján valósulhat meg és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.

Kapcsolatépítésre törekszünk a külhoni magyar óvodákkal, a Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében.

3.2 Személyi feltételek

Az óvodában a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.

Az óvodai nevelés kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermek számára.

Az óvodapedagógusi tevékenységnek és az óvoda működését segítő alkalmazottak összehangolt munkájának hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez.

A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése speciálisan képzett szakember közreműködését igényli.

A **felekezeti**, illetve egyházi óvodák munkatársai számára meghatározó a lelkiesség szerinti bánásmód, nevelés- és műveltségtartalom biztosítása.

A **nemzetiséghez tartozó** gyermekeket is nevelő óvodában dolgozóknak feladatuk, hogy megvalósítsák a nemzetiségi óvodai nevelés célkitűzéseit.

A **hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeit** is nevelő óvodában dolgozóknak feladatuk lehetőséget teremteni ahhoz, hogy a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét.

Az óvoda arculatában meghatározó jelentőségűnek tekintjük dolgozóink felkészültségét, emberi értékeit.

Az ideális óvodapedagógus az alapvető humanista értékek hordozója, amelyhez megfelelő szakmai felkészültség társul, s ez mindennapi pedagógiai tevékenységében kifejeződik. Értékközvetítő tevékenysége tudatos. Együttműködés, altruizmus, nyitottság, társadalmi érzékenység, más kultúrák elfogadása jellemzi.

A nevelőtestület közös értéknek fogadja el, a toleranciát, empátiát, egymás segítségét, együttműködést, egymás véleménye iránti megértést, az emberi méltóság tiszteletben tartását, az esztétikus óvodai környezet jelentőségét, a nevelői tevékenység rugalmasságát, a helyzethez és a gyerek egyéni jellemzőihez történő alkalmazkodást, felelősségtudatot, az önművelési – önfejlesztési igényt.

Ezeken túl meghatározó személyiségjegye kell, hogy legyen a demokratikus nevelési stílus, amely ösztönzi a gyerekek kezdeményezéseit, messzemenően figyelembe veszi szükségleteiket.

A gyermeki tevékenykedtetést, a cselekvésbe ágyazott tanulási folyamatot tartja szem előtt, melyet a nevelés szerves részeként kezel.

Tudatosan törekszik a gyermekek motiválására, aktivizálására.

Pedagógiai terveit a megvalósítás eredményességének függvényében felülvizsgálja.

Alapelvei az elismerés, a dicséret, az elfogadás. Körülötte a légkör oldott, bizalom teli, barátságos, melyre jellemző a csoport érzelmi kiegyensúlyozottsága, a közepes vagy alacsony zajszint, az elmélyült játék, megfelelő viselkedés.

Az óvodapedagógus feladatai

Az óvodapedagógus bánásmódja, az eltérő szükségletek, érzelmi állapotok és hangulatok iránti toleranciája a gyerekek egymás közötti kapcsolatában mintát jelent. Az, hogy az adott helyzetben mi tűnik a leginkább megfelelőnek, a tevékenység tartalma, a gyerekek életkora és sajátosságai, eddigi tapasztalatai és elképzelései alapján alakítja ki.

Pedagógiai munkája során képes építeni a gyermekek más forrásokból szerzett tudására. Saját pedagógiai gyakorlatát folyamatosan elemzi és fejleszti.

Tisztában van szakmai felkészültségével, személyiségének sajátosságaival, és képes alkalmazkodni a szerepelvárásokhoz.

Munkája során érthetően és a pedagógiai céljainak megfelelően kommunikál, fogalomhasználata pontos, a 3-7 éves korosztály fejlettségéhez igazodó, példaértékű. Tudatosan fejleszti pedagógiai kommunikációját.

A rendelkezésre álló tanulási, képességfejlesztési segédanyagokat, eszközöket, digitális anyagokat és eszközöket is ismeri, kritikusan, céljainak megfelelően használja.

Munkájában alkalmaz új módszereket, tudományos eredményeket és részt vesz intézményi innovációban, pályázatokban, kutatásban.

Óvodai tevékenységei során felmerülő/kapott feladatait, problémáit önállóan, a szervezet működési rendszerének megfelelő módon kezeli, intézi.

A megbeszéléseken, a vitákban, az értekezleteken rendszeresen kifejti szakmai álláspontját, a vitákban képes másokat meggyőzni, és ő maga is meggyőzhető.

Fontos a nevelőtestület önálló alkotó óvodapedagógiai munkájának segítése és értékes szakmai ötletek közkinccsá tétele, valamint az új kolléganők óvodánk közösségébe való beilleszkedésének támogatása.

Az óvodába érkező gyermekek alapos megismerésének és szakszerű fejlesztésének alapvető feltétele az óvodapedagógusok folyamatos önképzése, továbbképzése, önálló tanulása. Ennek megvalósítását szolgálja az óvodapedagógusok továbbképzési terve. Az alkalmazott pedagógiai módszerek a kompetenciafejlesztést támogatják.

Cél:

A program megvalósítását segítő szakvizsgák, további szakképesítések, megszerzése (fejlesztőpedagógus, óvodapedagógus). Pedagógiai iskolák és Szolgáltatók által meghirdetett szakmai programokon, előadásokon, továbbképzéseken, országos szervezésű rendezvényeken való részvétel, az elméleti ismeretek mellett a tanultak gyakorlati alkalmazása.

Rendszeresen tájékozódik a pedagógia tudományára és az óvodapedagógiára vonatkozó legújabb eredményekről, kihasználja a továbbképzési lehetőségeket.

Az óvodánkban folyó belső továbbképzések alapját a bemutató foglalkozások, a beszámolók, a munkaközösségi foglalkozások adják, ezek szintén részét képezik az éves munkatervnek, és segítik az óvodapedagógiai változásokkal történő lépéstartást.

A bemutató foglalkozásokon való részvételi lehetőség igény és érdeklődés szerint kölcsönös betekintési alkalmat ad egymás nevelő- oktató munkájába.

A dajkák a munkájukat a gyerekek napirendjéhez igazítva, az óvodapedagógusok irányítása mellett végzik. Egyértelműen elkülönítjük, mely esetben kompetens, mely esetekben segítő a szerepkörük.

A dajka kompetens szerepkört tölt be:

- az óvoda óvó-védő funkciójának teljesítése során
- a gyermekekről kapott információk felettese felé való továbbításában
- az óvoda vagyon- és állapotvédelmében
- a névre szóló, hitelesített munkaköri leírásában rögzített feladatok önálló, szakszerű teljesítésében
- minden olyan esetben, amikor felettese – óvodavezető, óvodapedagógus munkaköréből adódó, „Egyéb rendelkezések” alatt feltüntetett feladatokkal bízzák meg
- megszerzett szakmai ismeret- és tudás anyagának a gyakorlati munkájába való beépítésében
- munkakapcsolatainak kiépítésében, ápolásában
- saját élményű tapasztalatainak átadásában
- saját elfogadó, befogadó attitűdjének kiépítésében
- lelki egészségének védelmében

A dajka segítő szerepkört tölt be:

- az óvoda alap- és kiegészítő feladatainak teljesítésében
- az óvoda nevelő-személyiségfejlesztő funkciójának betöltése során
- az óvoda minőségi szolgáltatást nyújtó feladatainak ellátása kapcsán
- az óvoda által kitűzött minőségcélok elérésében
- a gyerekek hátránykompenzálásának folyamatában
- a gyerekek egyéni bánásmódot igénylő feladatellátása során

Az **alkalmazotti közösség** tagjaitól is elvárjuk, hogy munkájukkal, magatartásukkal, személyes példájukkal segítsék megvalósítani nevelési feladatainkat:

- Ismerjék meg nevelési elveinket, csoportjaik nevelési terveit, működjenek együtt az óvodapedagógusokkal.
- Aktívan vegyenek részt a csoport életében.
- Ismerjék meg a csoportjuk napirendjét és a csoporton kívüli feladataik végzésével a gyermekek napirendjéhez alkalmazkodjanak.
- Munkájukban tükröződjön a gyermekek szeretete, elfogadása, tisztelete.

3.3 Tárgyi feltételek

Az ONAP 2025 (363/2012. Korm. rendelet módosítása) szerint az óvodai neveléshez szükséges **tárgyi környezet** biztosítása nemcsak a biztonságot és a nyugodt légkört szolgálja, hanem **pedagógiai funkcióval is bír**: támogatja a tanulási szokások, motiváció, nemzeti identitás és környezettudatosság megalapozását.

Forrás: ONAP 2025 – 77/2025. (IV. 15.) Korm. rendelet Hatályos ONAP szöveg – 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet

A tárgyi feltételek biztosítása során különös tekintettel figyelünk az alábbi területekre:

1. az iskolai előkészítő tevékenységekhez szükséges eszközök biztosítása,
2. a környezettudatos nevelés tárgyi háttérére feltételeinek előteremtése
3. a HHH-s gyermekek differenciált támogatásához szükséges vizuális és alternatív eszközök garانتálása
4. az élményszerű, tapasztalati tanulás komplex, sokoldalú támogatása.

Általános elvárások a tárgyi eszközökkel kapcsolatban:

Az óvoda épületét, udvarát, kertjét, berendezését oly módon kell kialakítani, hogy az szolgálja a gyermek biztonságát, kényelmét, megfelelően változó testméretének, biztosítsa egészsége megőrzését, fejlődését.

A gyermekek óvodai életének színterei legyenek otthonosak, barátságosak, játékra motiválóak, amelyek alakításában a gyermekek adott szükségletük, tevékenységük szerint vesznek részt.

Tegye lehetővé mozgás- és játékgényük kielégítését, és a gyermekeket-harmóniát árasztó színekkel, formákkal, **lehetőleg természetes anyagokkal vegye körül.**

A gyermekek által használt játékokat, eszközöket számukra is hozzáférhető módon és a biztonságukra figyelemmel kell elhelyezni. Az óvoda egyidejűleg biztosítson megfelelő munkakörnyezetet az óvodai munkatársaknak, teremtsen lehetőséget a szülők fogadására. A tárgyi feltételek támogassák a **játékos tanulást**, az **önálló tevékenységválasztást**, és a **differenciált fejlesztést**.

Terület	Módosított tárgyi feltétel
Iskolai előkészítő tevékenységek, tanulási környezet fejlesztése	Tárolók, polcok , az önálló eszközhasználat támogatására. Feladatlap tartók, vizuális instrukciók, időmérő eszközök, képek, gyermekdosszié, stb. Finommotorikát, logikai és gondolkodást, figyelmet, emlékezetet fejlesztő játékok.
Környezettudatos nevelés	Szelektív hulladékgyűjtő edények, komposztáló, újrahasznosítható kézműves alapanyagok, szelektív válogatást elősegítő képek. Játékos tanulás elősegítő játékok: „Mi hova való?” válogatós játék, mesék a hulladék útvjáról. növényültetés Víz- és energiatakarékosság tudatosítása Fenntarthatósági mesék, történetek feldolgozása Újrahasznosító kézműves tevékenységek Környezeti séták, természetmegfigyelések Tudatos fogyasztás játékos tanítása
HHH-s gyermekek támogatása	Piktogramos napirend, képes szabálytáblák, vizuális segédeszközök, munkalapok, fejlesztő eszközök, játékok, kiegészítők, memóriakártyák, stb.
Projektalapú tanulás	Tematikus sarkok (pl. őszi kincsek, gyümölcsök, zöldségek, évszakok, közlekedés), felfedező, önálló tapasztalatszerző eszközök (nagyítók, mérőszalagok) Digitális eszközök tárolására szolgáló helyek , (pl. tablet, laptop) a megfigyelések rögzítéséhez, természetű helyzetek, ismeretek közvetítéséhez, stb.
Nemzeti identitás fejlesztése	Magyar népi játékok, hangszerek, népviseleti kellékek , ünnepi dekorációs alapanyagok, jelképek, CD-k, tárgyi eszközök Nemzeti szimbólumokat ábrázoló dekorációk (zászló, címer, térkép).
Szociális képességek fejlesztése	Érzelemkifejezést segítő eszközök: Érzelemkártyák, konfliktusmegoldó sarkok, szituációs játékok: „Mi lenne, ha valaki elvinné a játékodat?”, társasjátékok,

Szervezési és elhelyezési szempontok

- A tevékenységekhez kapcsolódó eszközök **könnyen hozzáférhető helyen vannak**, a gyermekek számára is jól **átláthatóan rendszerezve**.
- A csoportszobában **választási lehetőséget biztosító sarkokat, helyeket, vagy mobil tanulószarkokat alakítunk ki** (pl. alkotósarok, iskolai életre felkészítő tevékenységi hely, nyugalmi sark).

- A párhuzamos tevékenységekhez szükséges eszközök mindenki számára **egyidejűleg is elérhetők**, ezzel is támogatva a gyermekek önálló döntéseit.

3.4 A csoportok megszervezése

Az óvodába azok a gyermekek kerülhetnek be, akik betöltik a harmadik életévet, illetve, ha a férőhelyek száma lehetőséget ad rá, fél évvel hamarabb is óvodai nevelésben részesülhetnek.

A csoportszervezés alapja a biológiai életkor és SNI gyermekek számának figyelembe vétele. Rendszeresség, fokozatosság, esélyegyenlőség biztosítása. Közösségépítő törekvések az iskola-előkészítés érdekében.

A csoportok létszáma (az alapító okirat alapján) 25fő+20% intézményi szinten 140 fő. Intézményünkben 4 homogén csoportot szervezünk, a csoportok alakítása során az életkorok közelítésére törekszünk.

A csoportokban a gyerekek elosztása függ az adott évben beiratkozott gyerekek számától. A gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5–35 perces) csoportos tevékenységek tervezésével, szervezésével valósulnak meg. A hazájukat elhagyni kényszerülő **családok gyermekeit is nevelő óvodában dolgozóknak feladatuk lehetőséget teremteni ahhoz, hogy a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét.**

3.5 A napirend kialakításának alapelvei

A jó napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi, amely igazodik a gyermekek motiváltságához, aktivitásához és a változó környezethez.

A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek

Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, a **játék kitüntetett szerepe**. A napi- és hetirendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki. Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését **különböző kötelező dokumentumok** szolgálják. Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott pedagógiai program alapján valósulhat meg és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.

A rugalmas napirend kialakítása kulcsfontosságú ahhoz, hogy az **iskola-előkészítő tevékenységek** ne szorítsák háttérbe a szabad játékot, a játékos tanulást, a mindennapi mozgást és az egyéni fejlődési lehetőségeket.

Rugalmas, mégis strukturált napirendünk figyelembe veszi:

- a gyermekek **délelőtti terhelhetőségét**,
- a **tanulási célú tevékenységek** időzítését, térszervezési megoldásokat,
- a differenciált, egyéni igényekhez igazodó tevékenységeket,

- az **iskolai átmenetre felkészítő tevékenységek tudatos integrálását**
- a **differenciált tevékenységsszervezés lehetőségeket, az egyéni igényekhez igazodó tevékenységeket,**
- a **személyi feltételeket**
- és a **játék elsődlegességét** az ONAP szellemében.

Feladataink:

1. **Igazodunk a gyermekek szükségleteihez**

Nálunk a gyermek áll a középpontban. Napirendünket úgy alakítjuk, hogy figyelembe vesszük az egyéni tempót, az aktuális érzelmi-fizikai állapotot, a gyermekek fejlődési ütemét. Teret engedünk az egyéni különbségeknek, biztosítva a nyugodt tempójú, kiszámítható, biztonságot adó napirendi struktúrát.

2. **A szabad játék kiemelt érték számunkra**

Meggyőződésünk, hogy a gyermek, játék közben tanul a leghatékonyabban. Éppen ezért napirendünkben a legnagyobb teret a szabad játéknak biztosítjuk. A gyerekek szabadon választhatnak tevékenységet, eszközt, társat – mi pedig kísérjük, támogatjuk és megerősítjük őket ebben.

3. **Rugalmasan alkalmazkodunk a mindennapi helyzetekhez**

Napirendünket nem szabályként, hanem irányadó keretként kezeljük. Figyelembe vesszük a csoport dinamikáját, a gyermekek hangulatát, az időjárást, az aktuális eseményeket és a gyermekek hangulatát is. Teret adunk a spontán ötleteknek, kezdeményezéseknek is.

4. **Fontos számunkra a fokozatosság és a tevékenységek ritmikus váltakozása**

Úgy szervezzük a napot, hogy a nyugodt és aktív, egyéni és közösségi, szabad és irányított tevékenységek váltakozzanak. Ez segíti a gyerekek idegrendszeri érését, koncentrációját és önszabályozó képességeinek fejlődését.

5. **A tanulás élményszerű, a mindennapokba ágyazott**

Nem választjuk külön a tanulást a játéktól. Napirendünkben a felfedezés, a tapasztalatszerzés, a tanulási helyzetek természetesen épülnek be a játékba, a beszélgetésekbe, az együttlétekbe. Kiemelten figyelünk arra, hogy a „tanulás” motiváló, játékos formában történjen.

6. **Étkezés és pihenés – nem kötelező, hanem biztonságot adó időszakok**

Az étkezések és pihenés nem kötelező „programok”, hanem az egyéni ritmushoz igazított szükségletek kielégítését szolgáló nyugodt időszakok. Nem erőltetünk, hanem biztatunk, ösztönzünk. Igyekszünk nyugodt, elfogadó környezetet teremteni ezekhez a szükségletszabályozó tevékenységekhez.

7. **Felkészítjük a gyerekeket az iskolai életre**

A nagycsoportos gyerekek számára fokozatosan vezetjük be az iskolára előkészítő tevékenységeket. Ezeket játékos, élményalapú formában valósítjuk meg – időtartamukat és formájukat a gyermekek terhelhetőségéhez és érdeklődéséhez igazítva.

8. Átláthatóvá és érthetővé tesszük a napirendet

Nálunk a gyerekek maguk is tudják, mi következik a nap folyamán – ebben képes napirendi táblák, visszatérő szokások és közösen megbeszélte szabályok segítik őket. Így ők is nyomon tudják követni a nap eseményeit, ami erősíti biztonságérzetüket, szabálytudatukat. A tervszerű, összehangolt tevékenységekkel elkerüljük a felesleges várakozásokat, a tévleséget, a kapkodást.

- Minél hosszabb, nyugalmas és tartalmas játékidőt biztosítunk.
- A tisztálkodás és öltözködés végzéséhez, az egyéni szükségleteknek megfelelő időtartamot biztosítunk.
- Az étkezésre az egyéni igények, szükségletek szerinti időtartamról gondoskodunk, biztosítjuk a folyamatos tízórai lehetőségét.

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást, nevelést végző munkatársakkal. Az óvodai élet megszervezése során törekedni kell a **személyes interakciókra, élőszavas mese és közösségi játékélmény biztosításával.**

A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó – amennyiben az infrastrukturális adottságok lehetővé teszik, külön térben szervezett – iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt.

A tanköteles korú, de az óvodában nevelkedő gyermekeket a tanköteles korukat megelőző nevelési évben járónak kell tekinteni.

A gyermek fejlődésének nyomon követése a tanköteles kor betöltését megelőző nevelési évtől az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségek és képességek rögzítésével egészül ki a kötelező dokumentumban az iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység tervezése érdekében.

A gyermekek fejlődésének vizsgálata céljából a tanköteles kor betöltésekor nevelési évben diagnosztikus mérési rendszer alkalmazható.

Napirend (szeptember 01-től, május 31-ig):

- A gyerekek érkezése, fogadása összevont csoportban.
- **Szabad játék**, szabadon választott játéktevékenység; játékos szervezett ismeret- és tapasztalatszerzés, csoportos-, mikrocsoportos-, és egyéni foglalkozási formák alkalmazásával. Kötött és kötetlen formában.
- **Mindennapos testmozgás**. (szervezeti formái: spontán, aktív szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenység, irányított, mindennapos mozgásfejlesztés, szervezett mozgásos tevékenység).
- Folyamatos tizórai, gondozási teendők ellátása.
- Hagyományok ápolása, születésnapok megünneplése, élményszerző séták, kirándulások közös megfigyelések.
- Szabad mozgásos játék az udvaron.
- Ebéd, gondozási teendők ellátása.
- Pihenés, alvás előtti mese.
- Alvás
- Uzsonna, gondozási teendők végzése, csoportszoba rendjének helyreállítása.
- Szabadon választott tevékenységek hazamenetelig összevont csoportban.

Napirend (június 01-től, augusztus 31-ig):

Óvodánk a nyári időszakban nyári napirend szerint működik.

Érkezés, fogadás összevont csoportban (szabadon választott tevékenységek). Gondozási teendők ellátása, folyamatos tizórai. Szabad játék, szabadon választott tevékenységek, hagyományok ápolása, születésnapok megünneplése. Élményszerző séták, kirándulások, közös megfigyelések. Szabadon választott tevékenységek, mozgásos játék az udvaron. **Mindennapos testmozgás**. Gondozási teendők ellátása. Ebéd. Mesehallgatás, pihenés. Ébredés, csoportszoba rendjének helyreállítása. Gondozási teendők, uzsonnázás. Szabadon választott tevékenységek hazamenetelig.

Heti rend:

A heti rend biztosítja a gyermekek számára a napirendhez hasonlóan a folyamatosságot, rendszerességet. A testnevelés foglalkozások szervezése óvodánk csoportjaiban heti egy alkalommal kötelezően történik. A mindennapos mozgás szervezése, játékos formában valósul meg, az időjárásnak megfelelően tornaszobában, csoportszobában vagy szabadban.

Tehetséggondozás, vallási nevelés, iskolaelőkészítő fejlesztő tevékenységek tervezése, megjelenése a hetirendben.

4 A pedagógiai munka dokumentációi

4.1 A nevelő munka tervezése

A nevelőmunka tervezésén értjük egy meghatározott időegységre szóló elképzelések, célok különböző szinten történő rögzítését. A nevelési céloknak alárendelve állítjuk össze az életkornak megfelelő tevékenységi formák műveltségtartalmát, a nevelési elgondolásokat és az azokat legjobban szolgáló szervezeti formákat, feltételeket (a tárgyi és személyi feltételeket egyaránt).

Tervezésünket tudatosság és a tevékenységek során hatékony módszerek alkalmazása jellemzi: a tapasztalati úton szerzett ismeretek, megfigyelések.

A pedagógiai tervezés többszintű rendszerbe szerveződik:

- Országos szinten az óvodai nevelést meghatározó dokumentum: Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja
- Helyi szinten, az ezen irányelvek alapján, a nevelőtestület által elkészített és elfogadott: Piricsei Mesevár Óvoda, Bölcsőde és Konyha Pedagógiai Program,
- Csoport szinten: éves terv, nevelési terv, tematikus terv, vázlatok, reflexiók.

Az óvodapedagógus pedagógiai munkáját az intézmény programjának megfelelően hosszabb-rövidebb időszakokra tagolva (pl.: éves ütemterv), tanulási-tanítási egységekre (pl.: tematikus terv, projektterv) és tevékenységekre (pl. játék - és munkatevékenység) bontva tervezi meg.

Komplex módon veszi figyelembe a pedagógiai folyamat minden lényeges elemét: a tartalmat, a gyermekek előzetes tudását, motiváltságát, életkori sajátosságait, a nevelési környezet lehetőségeit, korlátait stb.

Az óvodapedagógus tervező munkája az egyéni eltérésekre, differenciálásra épül.

Felméri a gyermekek értelmi, érzelmi, szociális és erkölcsi állapotát. Hatékony gyermekmegismerési technikákat alkalmaz.

4.2 Óvodánk dokumentációs rendszere

Jogi, törvényi dokumentáció:

- Alapító Okirat
- Pedagógiai Program
- Szervezeti és Működési Szabályzat
- Házirend
- Intézményi Önértékelés

Az igazgató pedagógiai dokumentációi

- Igazgatói Program.

- Éves Munkaterv
- Továbbképzési program
- Éves beszámoló
- Teljesítményértékelési Eljárásrend
- Az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségek és képeségek rögzítésére szolgáló dokumentumok (iskolaelőkészítő-fejlesztési terv)

A csoportok dokumentumai:

- ovi-Kréta elektronikus rendszer
- Csoportnapló (oviKRÉTA) – Csoportnapló melléklet
- Étkezők nyilvántartása
- gyermekvédelmi, hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetről szóló határozatok nyilvántartása
- Felvételi és mulasztási napló – oviKRÉTA
- A gyermeki fejlődés nyomon követését szolgáló dokumentumok (oviKRÉTA)
- Gyűjtemények (kéességfejlesztő játékok, tevékenységek, javaslatok gyűjteménye)
- Gyermekdosszié (iskolaelőkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységek dokumentumai).

Tervek:

1. Nevelési tervek
2. Éves terv
3. Tematikus terv
4. Heti terv, projekt terv
5. Az igazgató-helyettes, munkaközösségvezető, gyermekvédelmi felelős éves tervezései, beszámolói.
6. Az óvodapedagógusok értékelései
7. Tehetségcsoportok éves tervei, beszámolói
8. Tehetségnapló

1. Felvételi és mulasztási napló:

A felvételi és mulasztási naplóban az óvodába felvett gyermekek nyilvántartását és mulasztásait az óvodapedagógus vezeti. A felvételi és mulasztási naplóban fel kell tüntetni az óvoda nevét, OM azonosítóját, címét, a nevelési évet, a csoport megnevezését, a szakértői vizsgálat megállapításait.

Egyéb: nevelés nélküli munkanapok, ügyeleti időszakok, rendkívüli esetek.

2. Az óvodás gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció:

A gyermekek fejlődési naplójának tartalmi elemei 3-7 éves korig

- A befogadás tapasztalatai -adatlap
- Fejlődési napló -képességterületek
- szakvélemények
- gyermekrajzok és egyéb munkák
- az óvodapedagógus pedagógiai értékelése: fejlettségi jellemzők óvodáskor végén

A Fejlődési napló tartalmazza:

- a gyermek anamnézisének: a fejlődési napló részeként az ovi-Kréta felületén, melyet a beszoktatási időszakban a szülő tölt ki
- bemeneti szintmérés: a beszoktatás után töltjük ki az ovi-Kréta felületen
- egészségi állapot
- Az egyéni képességfejlődés területei meghatározottak szintén az ovi-Kréta felületén. A 6 éves gyermekek képességszint mérése az iskolakészültségi szinthez igazodik
- speciális segítségnyújtás lehetőségei
- Minden gyermekről, -a kiemelt figyelmet igénylő gyermekekről (HHH, SNI, BTM), háromhavonta értékelés készül az óvoda sajátosságaihoz igazodva. A megfigyelésekről, fejlődésről a szülőt tájékoztatjuk. A csoportban végzett megfigyelés alapján egyéni fejlesztési terv készül és az elért eredményt rögzítjük. Esetleges átcsoportosítás esetén, év elején az egyéni fejlődési napló tartalmát és az egyéni fejlesztési tervet azon csoport óvodapedagógusa kapja meg, amelyikbe a gyermek kerül. A pedagógusok aláírásukkal igazolják a gyermek átadását és átvételét. A másolati példány a gyermek előző csoportjában marad
- megfigyelési szempontok a családlátogatáshoz
- a tanköteles korú gyermek óvodába maradása esetén további óvodai nevelését alátámasztó szakvélemény
- a szülői tájékoztató gyermeke fejlettségéről, amit aláírásával hitelesít.

Egyéni fejlesztési terv:

- A képességfelmérések eredményeire épülő egyéni fejlesztési tervek, tevékenységek, képességfejlesztő játékok, mozgásos tevékenységek, anyanyelvi játékok, szituációs helyzetgyakorlatok, munkalapok, adott képességterület fejlesztéséhez készített saját készítésű eszközök, stb. melyek lehetőséget adnak mind az egyéni, páros, ill. mikrocsoportos fejlesztés-támogatáshoz egyaránt.
- speciális segítségnyújtás módjai, lehetőségei (az utazó gyógypedagógiai szakemberek közös konzultációját követő javaslatok, gyakorlatok, szülőknek adott tanácsok)

A pedagógusok együttműködésük során, egymás között elosztják a gyermekről készült bejegyzéseket, a rögzítés módját megfigyelési területenként vagy gyermekenként is egymás között.

4.3 A gyermek fejlettségvizsgálatának eljárásrendje

A gyermek fejlődésének nyomon követése az óvodába kerüléstől kezdve egészen az iskolába lépésig tart.

Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja tartalmazza azokat a fejlődési jellemzőket, melyek az óvodáskor végére jellemzik a gyermekeket.

A megfigyelési, mérési eredmények elemzése, a tanulságok levonása, fejlesztések meghatározása után az intézmény szükség esetén visszacsatolást végez. (3 évente)

Az óvodapedagógusok évente két alkalommal októberben és májusban végzi el a gyermek fejlettségének vizsgálatát illetve megfigyelését. Ennek elsődleges módszere **az egyéni megfigyelés**, melyet Az ovi-Kréta rendszerben rögzítünk.

A megfigyelést végezhetjük csoportos, egyéni vagy mikrocsoportos formában is. Esetenként irányított megfigyelést is alkalmazhatunk. A megfigyelések mindig természetes környezetben folyamatosan és tevékenység végzés közben történnek. Törekedni kell arra, hogy minden funkcióra kiterjedt legyen, a teljes gyermeki személyiség feltérképezésére irányuljon és az objektivitás szem előtt tartásával valósuljon meg.

Az egyéni megfigyelések eredményei feldolgozásra kerülnek. Az értékelés segítséget nyújt a szülők megfelelő tájékoztatásához, az együttműködés kialakításához, a gyermekek önmagához mért fejlődéséhez, csoporton belüli illetve intézményi szintű összehasonlításokhoz.(Pl.: csoportprofil készítésekhöz, önértékelésekhez stb.) is.

A gyermekek fejlődésének értékelése a rendszer felületén történik.: intézményi és szülői szinten.—A szóveges értékelés megteremti annak lehetőségét, hogy meghatározzuk az egyes területeken belül, illetve a területek összehasonlításával az adott gyermek fejlődését, a fejlesztendő vagy kimagasló képességeit, segítve ezzel az egyénre szabott célzott fejlesztés meghatározását, irányvonalait. A mutatók segítségével mind a tehetség ígéreték, mint pedig a részképesség elmaradások pontosan meghatározóvá válnak.

Elkészítettük a Kréta rendszer mérése alapján a csoportos illetve intézményi diagnosztikus értékelő táblázatot.

A kapott mutatók alapján határozzuk meg a feladatokat és azokat a területeket, melyekre a mindennapos tevékenységek során kiemelt figyelmet kell fordítani.

Az értékelés után a fejlesztendő területek kidolgozásra kerülnek a nevelési tervekben, tevékenység tervezetekben, egyéni fejlesztési tervekben is.

A csoportszintű összehasonlítás elősegíti a képességek-részképesség, területek erősségeinek, gyengeségeinek behatárolását.

Intézményi szinten a korcsoportonkénti mérési adatokról évente összesítés készül.

Egyéb gyermeki megismerést célzó módszerek, lehetőségek, amelyeket az óvodapedagógusok a csoportprofil ismeretében alkalmaznak, melyek egyben magukban hordozzák a fejlesztés lehetőségét is:

- Dr. Kelemen Lajos: Okoskocka
- Dr. Magyar Gábor: Mozgáskotta
- Dr. Bakonyi Anna Kompetencia alapú Óvodai Programcsomag
- KOFA
- LOGICO
- Logitipp
- LUK-készlet
- Szó-kép-tár (szociális képességterületek)
- Activity kreatív kommunikációs játék

A gyermekek fejlődésének nyomon követésekor alkalmazott módszerek:

megfigyelés

elemzés

értékelés

mérés

beszélgetés,

beszélgetés

kérdés

párbeszéd (pl.: báb-gyerek, óvónő-gyerek, gyerek-gyerek)

Keressük az egyéb diagnosztikus mérési lehetőségeket.

5 Az óvodai nevelés feladatai

5.1 Az egészséges életmód alakítása:

Az óvodai nevelés alapvető feladata az egészséges életmód iránti pozitív attitűd megalapozása, a prevenciós szemlélet korai formálása. Az egészséges életmódra nevelés nem elszigetelt tevékenység, hanem a napi óvodai életbe szervesen beépülő, következetes, komplex fejlesztési terület.

Az egészséges életmód elemei:

- Helyes táplálkozási szokások kialakítása (étkezési rend, közös étkezés, példamutatás),
- Mozgásigény kielégítése, mozgásos játékok, torna, szabadlevegős tevékenységek rendszeres biztosítása,
- Higiénés szokások kialakítása, önállóság támogatása a testápolásban,
- Egészségvédő szokások fejlesztése: napi rutin, öltözködés, baleset megelőzés, időjáráshoz alkalmazkodás,
- Lelki egészség támogatása: biztonságos, érzelmi támaszt nyújtó környezet, a szorongások oldása, a feszültségek kezelése.

Az óvodai nevelés célja olyan személyiségformálás, amely megalapozza a gyermek önállóságát, énképének fejlődését és önfejlesztő képességét.

A hátrányos helyzetű gyermekek esetében az egészséges életmód alakítása különösen fontos: az óvoda gyakran egyedüli terepe a kiegyensúlyozott napi ritmus, a minőségi táplálkozás és a rendszeres mozgás megélésének. Az ő esetükben a körülményekhez illeszkedő egyéni támogatás, a szülők bevonása és informálása alapvető eleme az egészségfejlesztésnek.

Óvodai nevelésünk célja, ezen képességek megalapozása:

- az egészséges életmódra és a konfliktusok kezelésére történő nevelés
- **önértékelés fejlesztése**, mint az önbizalom és az önbecsülés, a reális, a képességeket is figyelembe vevő teljesítményértékelés eredményeként.
- **az önellátási képességek megfelelő szintű fejlesztése** az egészséges és kulturált étkezés, öltözködés, tisztálkodás, testápolás, rendszeret, és a környezet adta munkatevékenységek kapcsán.
- **testi képességek fejlesztése:** kondicionálás, koordinációs képességek.

Az óvodai nevelésünk feladata:

- a) a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése;
- b) a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése;
- c) a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése;

d) az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telített-zsír tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;

e) a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet megteremtése;

f) a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása;

g) megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó-, prevenciós és korrekciós testi, lelki és értelmi nevelési feladatok ellátása.

5.1.1 Az egészséges életmód alakítása: egészséges életre nevelés

Az egészségmegőrzés a gyermekek életkorához és élettani sajátosságaihoz igazodva valósul meg. A gondozási tevékenységek, a mozgáslehetőségek és a napi rutin kialakítása során elsődleges szempont az egészséges testi-lelki fejlődés biztosítása.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Az egészséges életmód, betegségmegelőzés és egészségmegőrzés szokásainak megalapozása.
- Mozgásigény kielégítése, és a testi képességek fejlesztése.
- A gyermekek testi, lelki egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.

5.1.2 Az egészségfejlesztés területei:

1. testápolás, tisztálkodás, egészségmegőrzés,
2. öltözködés, szokáskialakítás,
3. egészséges táplálkozás szokásainak alakítása
4. mozgás, testedzés igényeinek, szokásainak alakítása,
5. alvás, pihenés szokásainak kialakítása,
6. személyi és környezeti higiéné,
7. baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás.
8. betegségmegelőzés
9. a testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése
10. a bántalmazás megelőzése,

5.1.3 Testápolás, tisztálkodás, egészségmegőrzés

Az óvodapedagógus feladatai: Az óvodapedagógus biztosítja a gondozási feladatok nyugodt, egyéni tempóban történő végzését a napirend keretei között. A gyermekeket életkoruknak megfelelően vezeti rá a higiéniai szokásokra (pl. WC-használat, kézmosás, fogmosás), a sorrendiség és a technika elsajátítására. A tisztaság és a fertőzések megelőzésének fontosságát tudatosítja bennük. Mosdóhasználat, WC használat, fogmosás, fésülködés, zsebkeendőhasználat.

5.1.4 Öltözködés, szokáskialakítás:

Az öltözködéshez szükséges időt és támogatást biztosítjuk. A gyermekek megtanulják az időjáráshoz és tevékenységhez megfelelő ruházat kiválasztását. Cél az önállóság erősítése. A szülőkkel együttműködve segítjük a megfelelő öltözködés és váltóruha biztosítását (lábboltozatot és lábfejet védő megfelelő méretű cipők biztosítása).

5.1.5 Egészséges táplálkozás szokásainak alakítása

Az óvodás gyermekek egészséges táplálkozási szokásainak alakítása az otthoni szokásrendszer megteremtésének szorgalmazását is szolgálja.

Óvodánkban kulturált körülmények között folyamatosan, várakozási idő nélkül szolgáljuk ki a gyerekeket. Az étkezés végén az asztalok rendjének helyreállítását irányítjuk. Megkedveltetjük az ízeket, folyamatosan folyadékot biztosítunk. Életkoruknak, fejlettségüknek megfelelően kanál, villa és kés helyes használatával ismertetjük meg a gyerekeket. Fokozottan ügyelünk a táplálék érzékeny gyermekek diétájára.

- Az étkezést örömtelivé tesszük, jó hangulatot teremtünk az ételek elfogyasztásához.
- Az egészséges táplálkozásra nevelés érdekében, játékos alkalmat teremtünk arra, hogy a gyermekek maguk is részesei legyenek egyszerűbb ételek elkészítésének (pl. salátakészítés, tízórai összeállítás).
- Az étkezés során a magas cukor tartalmú ételek és italok, a magas só-, és telítetlen zsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentésére törekszünk. Magas cukor tartalmú ételeket csak mikulás, farsang napján, valamint születésnapokon engedélyezünk.

- Ösztönözzük a zöldségek, gyümölcsök, valamint tejtermékek fogyasztását. A gyermekek gyakran fogyasztanak tejtermékeket és az idénynek megfelelő gyümölcsöt és zöldséget. Igyekszünk meggyőzni a szülőket, hogy töröljék gyermekük étkezési szokásrendjéből a túl cukros, sós, zsíros ételeket, szörpöket, kólaféléket, chipset, édességet.
- Az egészséges táplálkozás egészségre gyakorolt hatásai adnak alapot a tevékenységeknek. Így a gyerekek az önkormányzat gazdasági területén lévő kerteket látogathatnak meg. Ismerkedhetnek gyümölcsökkel, zöldségfélékkel. Minden érzékszervet megmozgatunk a tapasztalatszerzés során, a tevékenységeket versekkel, mondókákkal, körjátékokkal kísérve tesszük még vonzóbbá számukra. A legvonzóbbak a kóstolók és salátakészítéssel egybekötött Egészség- és Sport napok.
- Fokozott figyelemmel kezeljük a diabéteszes gyermekek óvodában történő megfelelő étkeztetését, ellátását.
- Anafilaxiás esetekben kerüljük azoknak az ételeknek, italoknak a fogyasztását, melyek a gyermekből allergiás reakciót válthatnak ki.

5.1.6 Mozgás, testedzés igényeinek, szokásainak alakítása

Változatos napi és heti rendszerben biztosítjuk a gyermek mozgásigényének folyamatos kielégítését. Minden nap szervezünk mozgástevékenységet (tornaszobában, illetve elsősorban udvaron) és heti 1 kötelező testnevelés foglalkozást. Edzési lehetőséget a testnevelés, környezet, levegő, nap kihasználásával biztosítjuk. Megtervezzük a helyet, időt, és a közegekben való mozgást fokozatos terheléssel, figyelembe véve a korosztályok életkori sajátosságait. Az edzés folyamatában fejlődik a gyermek harmonikus, összerendezett mozgása, ellenálló képessége fokozódik, szervezete alkalmazkodik az évszakok változásaihoz. Örömmel mozogjanak, váljon belső igényükké a rendszeres mozgás.

5.1.7 Alvás, pihenés szokásainak alakítása

Ebéd után a csoport szükségleteinek megfelelően nyugodt pihenés feltételeit biztosítjuk, ellenőrizzük a terem szellőztetését, az ágyak megfelelő elhelyezését (a lehető legnagyobb távolságban). A gyermekek elalvását-biztonságot adó szokásrendszerrel segítjük, pl. mesével, énekkel, zenehallgatással, testi közelséggel, puha tárgyakkal. Az ágyneműről és

annak tisztításáról a szülő gondoskodik, általában kéthetente és a gyermek minden megbetegedése alkalmával.

5.1.8 Személyi higiéné, környezeti higiéné

A napirend keretei között elegendő időt biztosítunk a gondozási teendők egyéni tempó szerinti végzésére. A tisztálkodási folyamatot megismertetjük: helyes sorrendiség, technika, egészségügyi szokás. A tisztaság alapvető fontosságának, a betegség és fertőzések megelőzésének jelentőségét életkor specifikus módszerekkel tudatosítjuk a gyermekekben, fokozatosan kialakítjuk az önállóságot.

Környezeti higiénével kapcsolatos feladataink:

A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása.

A környezet fenntarthatóságának érdekében a gyermekeket az energiával való gazdálkodásra és a szelektív hulladékgyűjtés fontosságára nevelni.

Takarékoskodás az energiákkal: víz, gáz, áram, papír.

Lásd: egészségfejlesztési program

5.1.9 Baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás.

Minden dolgozó a balesetveszély elkerülése érdekében, a gyermekek által használt eszközöket fokozott odafigyeléssel kezeli, szükség esetén kezdeményezi javítását, cseréjét. Különösen az udvari, vagy játszótéri játékoknál, sétán felhívja a gyermekek figyelmét a helyes eszközhasználatra, biztonságos közlekedés szabályaira. A védő-óvó előírásokat a gyermekek életkorának és fejlettségi szintjének megfelelően ismertetjük. Az ismertetés ténye a csoportnaplóban kerül dokumentálásra.

5.1.10 Betegségmegelőzés

A betegség megelőzése érdekében az évszakoknak megfelelően minden lehetőséget kihasználunk a levegőzésre, sétára, kirándulásra. Csak -10°C alatt, vagy csapadék esetén maradunk a csoportszobában, amelynek állandó légcseréjéről rendszeresen gondoskodunk. A gyermekekkel és szülőkkel minden nevelési év elején, valamint-szükség szerint, ismertetjük az adekvát védő-óvó előírásokat, melyek tartalmi ismertetését a gyermekek életkorához és fejlettségi szintjéhez igazítjuk.

5.1.11 Testi és lelki egészség fejlesztése

Testi és lelki egészség fejlesztése a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése.

Célja:

- Elősegítse a kiegyensúlyozott pszichés fejlődést,
- Támogassa a gyermek, tanuló esetében a környezethez történő alkalmazkodást,
- Felkészítsen, és megoldási stratégiákat kínáljon a környezetből érkező ártalmas hatásokkal szemben, így csökkentve a káros következményeket, továbbá
- Pozitív hatást gyakoroljon a személyiséget érintő változásokra.

A testi, lelki mentális egészség fejlesztésének célja, hogy elősegítse a kiegyensúlyozott pszichés fejlődést, támogassa a gyermekek környezetéhez történő alkalmazkodást, és pozitív hatást. A lelki egészségfejlesztés az óvodai nevelés mindennapos gyakorlatában nem tekinthető különálló feladatnak, hanem minden egyes nevelési mozzanatnak szerves része. A lelki egészség érdekében törekszünk a heti és napi életritmus, továbbá az egészséges életmód elveinek kialakítására. Arra törekszünk, hogy a külvilágból érkező információkat életkornak megfelelően feldolgozzuk a gyermekekkel.

5.1.12 A bántalmazás, erőszak megelőzése

A gyermekbántalmazás azt jelenti, ha valaki sérülést, fájdalmat okoz egy gyermeknek, vagy ha a gyermek sérelmére elkövetett cselekményt - bár tud róla, vagy szemtanúja - nem akadályozza meg, illetve nem jelenti. Ez a bántalmazás lehet fizikai és érzelmi bántalmazás

Feladataink:

Intézmény közreműködik a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében, ennek során együttműködünk a gyermekjóléti szolgálattal, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal. Ha a gyermekeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudjuk megszüntetni, segítséget kérünk a gyermekjóléti szolgálattól.

A pedagógusok saját modellértékű magatartása, az élményszerű tapasztalatszerzés és a gyermeki kérdésekre adott értő válaszok mind hozzájárulnak ahhoz, hogy az egészség fogalma a gyermekek számára megtapasztalható és értelmezhető legyen.

A hátrányos helyzetű gyermekek esetében az egészséges életmód alakítása különösen fontos: az óvoda gyakran egyedüli terepe a kiegyensúlyozott napi ritmus, a minőségi

táplálkozás és a rendszeres mozgás megélésének. Az ő esetükben a körülményekhez illeszkedő egyéni támogatás, a szülők bevonása és informálása alapvető eleme az egészségfejlesztésnek.

5.2 Az érzelmi, az erkölcsi és a értékorientált közösségi nevelés

Az óvodai nevelés alapvető feladata az érzelmi biztonság megteremtése, amely a gyermek személyiségének kibontakoztatásához elengedhetetlen. A biztonságos, elfogadó, szeretetteljes légkör lehetővé teszi az érzelmek megélését, szabályozását, valamint a pozitív szociális minták befogadását.

Erkölcsi nevelés:

A gyermekek tapasztalati úton ismerkednek meg az alapvető erkölcsi értékekkel: igazságosság, segítőkészség, felelősség, őszinteség, türelem.

A mindennapi élethelyzetek értelmezése, az érzelmek felismerése és szabályozása hozzájárul az erkölcsi ítéliképesség alapozásához.

A nevelőtestület tudatos és következetes érték közvetítése modellértékű a gyermekek számára.

Nemzeti identitás és hazaszeretetre nevelés:

A módosított ONAP célkitűzéseinek megfelelően a nevelési folyamat részeként megjelenik a hazához, szülőföldhöz, nemzeti kultúrához való érzelmi kötődés megalapozása.

A magyar kultúra, hagyományok, ünnepek élményszerű átélésével fejlődik a gyermek nemzeti azonosságtudata.

Az óvoda közösségi tevékenységei, nemzeti ünnepek, közös élmények során a gyermekek megtapasztalják az összetartozás érzését.

Közösségi nevelés és társas érzékenyítés:

A közös tevékenységek során kialakul a szabálytudat, a feladatvállalás, az együttműködés és az egymás iránti felelősségérzet.

A hátrányos helyzetű, különböző szociokulturális háttérrel rendelkező gyermekek elfogadása, a közösségbe való integrációjuk tudatos pedagógiai jelenlétet igényel.

A társas tanulás, a példamutatás és a gyermekek közötti interakciók mind hozzájárulnak a közösségi normák belsővé válásához.

Minőségi tartalom az érték közvetítésben:

A pedagógus szerepe érték közvetítőként tudatosabbá vált: reflektál az érzelmi helyzetekre, nevet vagy megerősít, szükség esetén elhatárol, példát mutat.

Az értékalapú nevelés nem tematikus foglalkozásban, hanem átítatja az egész óvodai életet, a napi rutinokat, a kommunikációs stílust, a konfliktuskezelést, az ünnepi alkalmakat és a szabad játékot is.

A közösségi élmények rendszeres feldolgozása megerősíti a gyermekek értékrendjének fejlődését.

Az óvodai nevelés során a közösséghez való tartozás élményének megélése, a társas kapcsolatok fejlődése és az erkölcsi alapértékek elsajátítása kulcsfontosságú feladat. A nevelési-oktatói folyamat célja, hogy a gyermekek fokozatosan megtanuljanak együtt élni másokkal: szabályokat követni, másokra figyelni, együttműködni, felelősséget vállalni a saját tetteikért.

Az erkölcsi nevelés nem formális úton, hanem a mindennapok tapasztalati úton történő megélése során valósul meg. A pedagógus példaértékű magatartása, következetes és szeretetteljes hozzáállása mintát nyújt a gyermek számára az elfogadásról, a segítségnyújtásról, az őszinteségről, az igazságosságról.

Az óvoda különös figyelmet fordít a sokféleség elfogadására és a társas érzékenyítésre, hogy már a kisgyermekkorai nevelés szintjén kialakulhasson a másság elfogadása és a társas együttéléshez szükséges erkölcsi alapállás.

A hátrányos helyzetű gyermekek közösségbe való beilleszkedését a pedagógus tudatos közösségformáló munkája segíti elő: differenciált szerepkiosztás, párválasztási lehetőségek, közös feladatok, társas szerepek cseréje mind hozzájárulnak az esélyegyenlőség megéléséhez és az előítéletmentes közösségi normák erősítéséhez.

Cél:

Derűs, vidám, élményekben gazdag, szeretetteljes érzelmi biztonságot nyújtó, kiegyensúlyozott óvodai légkör és kapcsolatrendszer alakulása, amelyben a gyermekek jól érzik magukat, és lehetővé válik pozitív tulajdonságaik minél teljesebb kibontakozása.

Óvodapedagógusi feladatok az érzelmi, erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés területén.

1.Érzelmi biztonság megteremtése

Szeretetteljes, biztonságot adó légkör kialakítása.

Egyéni odafigyelés és érzelmi jelenlét a gyermek élethelyzeteiben.

A gyermek érzelmi reakcióinak elfogadása, értelmezése, segítése.

2. Példamutatás és következetesség

- Modellként működik: saját viselkedésével erkölcsi értékeket közvetít (pl. igazságosság, türelem, empátia).
- Egységes elveken alapuló, mégis rugalmas szabályrendszert alkalmaz.
- Következetesen képviseli a közösen kialakított normákat.

3. Erkölcsi értékek közvetítése mindennapi helyzetekben

- Az együttélés szabályait tapasztalati úton, játékhelyzetekben ismerteti meg.
- Történetek megbeszélésével segíti a jó–rossz, helyes–helytelen közötti különbségtételt.
- Konkrét helyzeteken keresztül erősíti az őszinteség, segítőkészség, felelősség értékeit.

4. Közösségi magatartás formálása

- Támogatja a közös élmények feldolgozását beszélgetés formájában.
- Tudatosan szervezi az együttműködésre, szerepvállalásra építő játékokat.
- Teret ad az egyéni különbségek elfogadására, a másság iránti érzékenyítésre.

5. A nemzeti identitás és hazaszeretet alapozása

- Bekapcsolja a gyermeket a nemzeti ünnepekhez, néphagyományokhoz kapcsolódó közösségi tevékenységekbe.
- Élményt kínál a hazai kultúra, szimbólumok, dalok, mesék, történetek megismeréséhez.
- Életkori sajátosságokhoz illő módon megalapozza az összetartozás érzését.

6. Reflexió és érzelmi visszacsatolás

- Figyeli a gyermekek viselkedését, szociális kapcsolatait, érzelmi megnyilvánulásait.
- A pozitív viselkedést megerősíti, az érzelmi impulzusokat segít feldolgozni.
- Személyre szabottan reagál: nem minősít, hanem rávezet, elfogad, segít.

7. Együttműködés a családokkal és kollektívával

- A gyermek érzelmi és erkölcsi neveléséhez kapcsolódó információkat megosztja a családdal.

- Közös értékek mentén támogatja a gyermekek egységes nevelését otthon és az óvodában.

Részt vesz a nevelőtestület közös értékrendjének kialakításában, egyeztetésében.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A gyermekek közötti kapcsolatrendszer bővítése, társas szükségleteik kielégítése.
- A szociális érzékenység fejlesztése.
- Az erkölcsi és akarati tulajdonságok alakítása.
- Fontos szerepet tulajdonít mintaadó személyiségének és irányító tevékenységének.
- Az óvodapedagógus-gyermek, dajka-gyermek és gyermek-gyermek kapcsolatot a pozitív attitűd jellemezze.
- Az intézmény összes alkalmazottjával mintát ad a kommunikációra, bánásmódra. Arra törekszik, hogy gyermekkel igazságosan és differenciáltan, egyéni sajátosságaihoz igazodva bánjon.
- Kialakítja a társaikkal való együtt játszás, egymáshoz való alkalmazkodás normáit.
- A gyermekeket a különbözőségek elfogadására és tiszteletére neveli. A társas együttélés szokásait, szabályait fokozatosan megismerteti.
- Az én tudat alakulását és az én érvényesítő törekvést segíti. A gyermek önmagához való viszonyát, énképét, önismeretét, önértékelését, önírányító képességét fejleszti.
- A társak elfogadását, a társas viselkedés megtapasztalását, a kulturált érintkezési formák megismertetését, gyakoroltatja.
- Kialakítja a gyermekek pozitív érzelmi viszonyulását az óvodapedagógus által közvetített szabályokhoz, értékekhez és a fejlesztő tevékenységekhez.
- A gyermekek erkölcsi tulajdonságát fejleszti a nevelési helyzetek tudatos kihasználásával, az óvodai élet helyes szervezésével.
- A gyermekek akaratát fejleszti a pozitív erkölcsi érzelmek kialakításával, a szabálytudat erősítésével a játéktevékenység során, a különböző feladathelyzetekben, a munka jellegű tevékenységekben. A változatos, érdekes és játékos feladatok végzése közben önállóságot, önfegyelmet, önbizalmat, önbecsülést fejleszt.
- A kitartást, pontosságot, feladattudatot, szabálytudatot, önértékelést alakítja.
- A társas együttélés szabályait, szokásait gyakoroltatja a csoport fejlettségi szintjén.
- Szükség esetén speciális szakemberek bevonását kezdeményezi.
- Megismerteti a gyermekekkel a lakóhely szűkebb és tágabb környezetét.

Az óvodáskorú gyermek egyik jellemző sajátossága a magatartásának érzelmi vezéreltsége.

Elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül.

Mindezt szükséges, hogy – a gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások ériék;

- az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek, valamint az óvodai alkalmazottak közötti kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze.
- az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, én tudatának alakulását, és engedjen teret önkifejező törekvéseinek.
- az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.

A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének megalapozása.

Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek és a szülőföldre való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutató jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modell értékű szerepet tölt be.

Intézményünkben 2019. szeptembertől református és görög katolikus hitoktatás folyik, hetente 1 alkalommal. A hitoktatás nem kötelező, hanem választható. A szülők nyilatkoznak szándékukról. A hitoktatást településünk lelkészei végzik. A foglalkozások alapja a keresztény hitre való nevelés elősegítése, a másik elfogadására, tiszteletére és szeretetére való nevelés. Olyan alapok megszerzése, melyekre a későbbiekben (iskolában) építkezni lehet.

A befogadás

Cél:

Olyan módszerek eljárások alkalmazása, amelyek megkönnyítik a gyerekek alkalmazkodását a megváltozott körülményekhez, biztonságot, és nyugalmat ad.

Megkönnyíteni a szülőktől való elválást, megismertetni a gyerekeket új környezetükkel, eközben érzelmi bázist találjanak bennünk, óvodapedagógusokkal.

Az óvodapedagógus feladatai:

A gyermekek érzelmi biztonságának kialakítása, folyamatos befogadás.

Az óvodapedagógusok és szülők kapcsolatának kiépítése, az óvodapedagógus és gyermek érzelmi kapcsolatának megalapozása.

Az első szülői értekezlet keretében az óvoda napi életéről tájékoztatást ad a szülőknek. Bemutatja az óvodai nevelés törekvéseit és ismerteti a házirendet.

A csoportvezető párok közösen készülnek az **új gyermekek fogadására**: a csoportszobák berendezésére, dekorálására, játékok előkészítésére, óvodai jelek elkészítése, a környezeti feltételek biztosítására.

A családi környezetből érkező gyerekek szüleinek az óvoda megismertetése különösen fontos, mert első alkalommal találkoznak a gyermek közösségben történő nevelésével.

Szeretetteljes óvodapedagógusi magatartással, fokozott törődéssel, az **egyéni bánásmód** érvényesítésével alakítjuk érzelmi kötődésüket. Engedjük, hogy a gyerekek kedvenc játékaikat vagy a szívükhöz nőtt kedves holmit magukkal hozhassák, sajátos szokásaikat elfogadjuk.

Közös játékokat, élményeket és tevékenységeket biztosít, amelyekben szívesen vesznek részt az új gyermekek is. Kooperatív magatartással a gyermekek **beilleszkedő-, és alkalmazkodó képességét erősíti**. Az egyes gyermekek szokásainak alakításával, érzelmi kötődéseknek segítségével a meghitt kapcsolatok kiépítésére törekszik.

A befogadás időszakában megfigyeli, hogy a gyermek miként fogadta el az új környezetet, hogyan reagált a szülőktől való elválásra, magára talált-e a játékban, hogyan alakult a kapcsolata az óvodapedagógusokkal, hogyan illeszkedett be az óvodai élet ritmusába, mi okozott számára örömet vagy nehézséget, hogyan reagált a társakra. A megfigyeléseket írásban rögzíti a gyermekek fejlődési lapjain.

5.2.1 Az értékelés és jutalmazás

Cél:

A gyermek helyes megnyilvánulásainak kialakítása, pozitív motiváció biztosítása.

Az értékelést fontos személyiség és közösségalkító tényezőként alkalmazza. Gazdag értékelési eszköztárral rendelkezik, melyből a gyermekek életkori sajátosságainak figyelembevételével tudatosan választja ki a leginkább megfelelőt. Visszajelzései, értékelései világosak, egyértelműek, a konkrét cselekvésre, teljesítményre vonatkoznak. Az óvodában a pozitív értékelés az elsődleges: pozitív megerősítés a jutalmazás és ennek előlegezett formája a biztatás. Ezzel erősíti leginkább a gyermek helyes megnyilvánulásait, és ezzel alakítja ki a pozitív motivációkat.

A gyermekek jutalmazásának elvei és formái: Az óvodában alkalmazott jutalmazás a verbális és nonverbális kifejezések, és kommunikációs eszközök, érzelmek kifejezése, kiemelt-megtisztelő feladatadás, kedves tevékenység biztosítása. A jutalmazás mindig konkrét, a gyermek számára érthető, a társak számára is motiváló hatású. Tárgyi jutalmazást nem alkalmaz.

A fegyelmező intézkedések az életkori sajátosságokból fakadóan mindig a pozitív irányba ható mintaadás, átterelés, motiválás, megbeszélés, szélsőséges esetben tevékenység megállítása. Elkülönítés (csoport területéről), étel, tárgy vagy szeretetmegvonás nem alkalmazható. Mindig a gyermek viselkedésének közösségellenességére irányul, a pillanatnyilag adott magatartást ítéli el és nem a gyermeket.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Csoportjában tudatosan alkalmazza a konfliktus-megelőzés módszereit, például a közös szabályalakítást, az értékelési szempontok tudatosítását, a pozitív példák megerősítését, a következetességet.

- A csoportjában felmerülő konfliktusokat, azok okait felismeri, helyesen értelmezi és hatékonyan kezeli. Konfliktushelyzetben a gyermekeket a konfliktusok kompromisszumos megoldására ösztönzi.
- A gyermekek szöveges, átfogó értékelését az óvodapedagógusok végzik évente minimum két alkalommal. Elsődleges mérőeszköz a tudatos megfigyelés, a gyermeki tevékenységek és produktumok vizsgálata.

5.2.2 A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Jól érzi magát az óvodában csoporttársaival, a csoportban dolgozó felnőttekkel.
- Elfogadja és tiszteli a gyermekek különbözőségeit.
- A csoport kialakult szokásrendszerét betartja.
- Önbizalma megfelelő.
- Feladat és szabálytudata kialakult.
- Konfliktushelyzetben társaival egyezkedik.
- Az udvariassági formák betartásával kommunikál.

5.3 Az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Cél:

Változatos tevékenységformákon keresztül a gyermek megismerkedhet természeti és társadalmi környezetével, melynek segítségével képes lesz eligazodni az őt körülvevő világban, fejlődik értelmi és anyanyelvi képessége. Mindez spontán érdeklődésére és ösztönös tudásvágyára, kíváncsiságára élményeire alapozva az egyéni sajátosságokat figyelembe véve cselekvésbe ágyazva történik. Cél az anyanyelvi nevelés során a magyar nyelv szeretetének, megbecsülésének kialakítása, továbbá a természetes beszéd és kommunikációs kedv ösztönzése, fenntartása.

Az óvodapedagógus feladatai:

Az értelmi képességek fejlesztésének feladatai:

- érzékelés, észlelés.
- emlékezet.
- képzelet.
- figyelem.
- gondolkodás.
- beszéd és kommunikáció-fejlesztés.

Minél **több érzékszervre ható tapasztalatszerzést**, megfigyelési lehetőséget biztosít a gyermekeknek. Sokoldalúan fejleszti az auditív, vizuális, taktilis érzékelésre épülő képességeket. Lehetőséget teremt a dolgok, jelenségek **természetes környezetben, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben** való megfigyelésére és gyakorlásra.

Mivel 3-7 éves korban a vezető szerep a látásé, ezért a vizuális funkciók fejlődését fokozottan figyelemmel kíséri. Az önkéntelen figyelemtől és spontán emlékezettől a szándékos megfigyeléshez és emlékezetbe véséshez, majd felidezéséhez vezető utat sok játékos tevékenységgel segíti elő, az emlékezet, szándékos figyelem terjedelmét növeli.

Fejleszti a képzeletet és fantáziát sok valós élmény nyújtásával, valamint mesehallgatással, és játék biztosításával. Nyitott, játékos helyzetek teremtésével többféle megoldás keresésére ösztönzi a gyermekeket.

Élmény gazdag környezetet teremt, anyanyelvi játékokat szervez, spontán beszélgetésekre lehetőségeket biztosít a nap folyamán:

- Beszédszerve ügyesedik.
- Beszédkedve erősödik.
- Hallás, beszédhallása fejlődik.
- Auditív ritmusa és emlékezete bővül.
- Fonológiai kódoláshoz szükséges képességek megalapozódnak.
- Állandó lehetőséget biztosít a kérdéseknek-válaszoknak.

A személyes példa, a helyes minta adása kiemelt jelentőségű.

Nyugodt, kiegyensúlyozott, szeretetteljes csoportlétkör kialakításával eléri, hogy a gyerekek szívesen és bátran beszélnek, kérdeznek a felnőttektől és társaiktól egyaránt.

A kommunikációs képességeiben lassan fejlődő gyermekeket szükség esetén logopédiai, pszichológiai szakemberhez irányítja.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Vannak elemi ismeretei az őt körülvevő világról, felismer összefüggéseket.
- Probléma helyzetben törekszik a megoldás keresésére, szívesen kísérletezik.
- Képes időrendiséget felállítani.
- Néhány mesét, verset, mondókát képes emlékezetből felidézni.
- Képről mondatokban beszél.
- Folyamatosan, összefüggő mondatokkal fejezi ki magát.
- Beszédének tagoltsága, hangsúlya, hanglejtése megfelel anyanyelvünk követelményeinek.
- Tud rövid történeteket, szöveget visszamondani.
- Olyan szókinccsel rendelkezik, amely lehetővé teszi számára, gondolatainak érthető kifejezését.
- Minden magán és mássalhangzót tisztán ejt.

1. Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel – az óvodai nevelés egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés

közben a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

2. Az óvodai nevelés a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára – mint életkori sajátosságra –, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosít a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

3. Az értelmi nevelés további feladatai: egyrészt a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, alkotóképesség) fejlesztése, valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

Anyanyelvi nevelés

1. Központi szerepet kap a kommunikációs képességek fejlesztése. Cél, hogy a gyermekek beszédkedve, szóbeli önkifejezése, párbeszédre való képessége tudatosabban kerüljön előtérbe.

- Pedagógiai programunk a spontán és irányított beszédhelyzetek során az aktív szóhasználatot, kérdésalkotást, történetmesélést célzottabban igyekszik támogatni.

2. A verbális és nonverbális kommunikáció együttes fejlesztése

- Hangsúlyosabb lett a gesztusok, arckifejezések, testbeszéd tudatos észlelése és értelmezése, különösen a társas kapcsolatokban.
- Kiemelt feladat a gyermekek visszajelzéseinek és metakommunikációjának pedagógusi értelmezése (pl. viselkedés mögötti tartalom)

3. Fontos lett az iskolaérettséget támogató nyelvi fejlesztési fókuszok beépítése is.

- Új elvárásnént jelentkezik, hogy a pedagógus tudatosan figyeljen azokra a nyelvi készségekre, amelyek az iskolai tanulás megalapozásához szükségesek:
  - szókincsbővítés,
  - mondatalkotás,
  - szövegértés,
  - történetalkotás,
  - irányított beszélgetésekben való részvétel,
  - kérdés- és válaszkészség fejlesztése.

4. A játékos, élményszerű nyelvi fejlesztés megerősítése

- A mesélés, bábozás, dramatikus játék és verses-dalos anyag használata továbbra is elsődleges eszköz – mely tudatos célrendszer mentén történik, nem csupán hagyományörzés céljából.
- Építi a gyermek aktív részvételére, alkotó nyelvhasználatára

5. A nyelvi különbségek érzékeny kezelése, HHH gyermekek támogatása

- Az ONAP hangsúlyozza a nyelvi hátrányok leküzdésének tudatos pedagógiai támogatását.
- Formái: egyszerűbb nyelvi struktúrák használata, értő figyelem, visszaismétlés, képes-szavas segítés.
- A nyelvi fejlődés eltérő ütemének elfogadása és követése a dokumentálásban is jelenjen meg.

Az anyanyelvi nevelés során megfigyelhető fejlődési jellemzők segítenek abban, hogy az óvodapedagógus nyomon követhesse a gyermekek nyelvi-kommunikációs fejlődését – különösen fontos ez a tudatos iskola-előkészítés szempontjából, illetve a HHH gyermekek támogatásánál.

Az anyanyelvi fejlődés jellemzői – folyamatos érés szerint

Anyanyelvi fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A gyermek:

1. Érthetően, folyamatosan, nyelvtanilag helyesen fejezi ki magát hétköznapi helyzetekben.
2. Aktívan kezdeményez és fenntart beszélgetést, képes válaszolni, visszakérdezni.
3. Bővült, árnyalt szókincsét életkornak megfelelően használja.
4. Összefüggő mondatokban, logikus sorrendben mesél el egy eseményt, történetet.
5. Megérti és követi a több lépésből álló utasításokat (pl. „Menj oda, vedd el a könyvet, és tedd az asztalra!”).
6. Képes rövid hallott szöveg (mese, vers) tartalmát megérteni, felidézni, és kérdésekre válaszolni.
7. Kifejezi érzéseit, gondolatait, kívánságait, véleményét, akár választékos szókincssel is.
8. Kérdez és válaszol különböző típusú kérdésekre (miért, hogyan, ki, mit stb.).
9. Használja a tanult verseket, mondókákat, dalokat ritmikusan, emlékezetből.
10. Részt vesz csoportos beszélgetésekben, figyelemmel követi mások mondanivalóját.
11. Megkülönbözteti a kijelentő, kérdő, felszólító mondatokat, és helyesen használja őket.
12. Tisztán, jól artikulálva beszél, az életkori hanghibák száma csökken vagy megszűnik.
13. Szóbeli szövegalkotásban kreatív, kitalál saját mesét, történetet, szerepeket.
14. Érthetően, folyamatosan, nyelvtanilag helyesen fejezi ki magát hétköznapi helyzetekben.
15. Aktívan kezdeményez és fenntart beszélgetést, képes válaszolni, visszakérdezni.
16. Bővült, árnyalt szókincsét életkornak megfelelően használja.
17. Összefüggő mondatokban, logikus sorrendben mesél el egy eseményt, történetet.

18. Megérti és követi a több lépésből álló utasításokat (pl. „Menj oda, vedd el a könyvet, és tedd az asztalra!”).
19. Képes rövid hallott szöveg (mese, vers) tartalmát megérteni, felidézni, és kérdésekre válaszolni.
20. Kifejezi érzéseit, gondolatait, kívánságait, véleményét, akár választékos szókinccsel is.
21. Kérdez és válaszol különböző típusú kérdésekre (miért, hogyan, ki, mit stb.).
22. Használja a tanult verseket, mondókákat, dalokat ritmikusan, emlékezetből.
23. Részt vesz csoportos beszélgetésekben, figyelemmel követi mások mondanivalóját.
24. Megkülönbözteti a kijelentő, kérdő, felszólító mondatokat, és helyesen használja őket.
25. Tisztán, jól artikulálva beszél, az életkori hanghibák száma csökken vagy megszűnik.
26. Szóbeli szövegalkotásban kreatív, kitalál saját mesét, történetet, szerepeket.

Az óvodapedagógus feladatai az anyanyelvi nevelés területén

1. Nyelvi fejlődést támogató környezet biztosítása

- Gazdag, természetes nyelvi mintákkal teli kommunikációs környezetet alakít ki.
- Biztosítja a gyermekek számára az önkifejezés lehetőségét a nap minden tevékenységében.

2. A beszédkezdő, kommunikációs bátorság támogatása

- Elfogadó, biztonságos légkört teremt, ahol a gyermek bátran megszólalhat.
- Érdeklődően hallgatja a gyermeki megnyilvánulásokat, nem javítja túl korán, hanem megerősíti a próbálkozásokat.

3. Példamutató, igényes nyelvhasználat alkalmazása

- Modellként működik a helyes kiejtés, nyelvtanilag helyes beszéd, udvarias nyelvhasználat területén.
- Mondatalkotásban, kérdésben, szövegértelmezésben is mintát ad.

4. Változatos nyelvi helyzetek biztosítása

- Spontán és irányított beszélgetéseket kezdeményez (körjáték, mesélés utáni beszélgetés, vitaszituációk).
- Lehetőséget teremt bábozásra, dramatikus játékra, szerepjátékra, énekes-mondókás játékokra.

5. Tudatosan épít a beszédképességek fejlesztésére

- Figyel a hangképzésre, artikulációs hibák korai észlelésére, és együttműködik a szakemberekkel (logopédus).
- Egyéni vagy kiscsoportos fejlesztéssel segíti a gyengébben beszélő gyermekeket.

6. A nyelvi hátrányok kompenzálása

- Egyszerű, jól érthető nyelvezettel kommunikál a HHH gyermekekkel.
- Visszakérdez, megerősít, visszaismételt, szemléltet.
- Támogatja a gyermek szókincsének bővítését, fogalmak pontosítását.
-

7. A hallás utáni megértés fejlesztése

- Rövid, világos, fokozatosan bonyolított utasításokat ad.
- Játékosan fejleszti a verbális memória, figyelem és szövegértés képességeit.

8. Mesélés, történetmondás, irodalmi anyag tudatos alkalmazása

- Naponta mesél élőszóval vagy bábbal.
- Többszöri ismétléssel lehetőséget ad a nyelvi struktúrák rögzülésére.
- Támogatja a gyermekek mesealkotását, élménybeszámolóját.

9. Megfigyelés és dokumentálás

- Figyelemmel kíséri a gyermek nyelvi fejlődését.
- Rögzíti az előrelépést (Fejlődési napló).
- Visszacsatolást ad a gyermeknek és a szülőnek is, közösen segítve a fejlődést.

5.3.1 Célunk a tanulási motívumok fejlesztése:

- **a megismerési vágy felkeltése**, a természetes kíváncsiság vágy táplálása.
- a felfedezési vágy felkeltésére, melynek alapja a felfedezettő tanulás, a problémamegoldó tevékenység intenzív, élményt nyújtó folyamata.
- **az újabb és újabb fejlesztő játékok megtanulása / megtanítása** biztosítja, a játék, a játékoság kapcsán a szimuláció gazdag eszköztára pedig támogatja az egyes témák feldolgozását, a játékszeretet továbbfejlesztését.
- **optimális teljesítmény vágy kialakítása** a következetes és reális értékeléssel, a szélsőségektől mentes, a tanulás értelmének megmutatása olyan játékos és egyéb helyzetekben, mikor a gyermekek megtapasztalhatják tudásuk gyakorlati hasznát, érzelve saját változásukat és fejlődésüket.

A 2025-ös ONAP-módosítás is hangsúlyozza a tanulási motívumok tudatos formálását az iskolai életre való felkészítés részeként. A gyermekek egyéni fejlődési útjának támogatása, kreativitásuk és önkifejezésük ösztönzése kiemelt cél lett.

Célunk: hogy a gyermekekben belső késztetés alakuljon ki az ismeretszerzésre, a kíváncsiság kielégítésére, a problémák megoldására és az önálló próbálkozásokra.

- Értelmes cselekvéshez kötött tanulás biztosítása,
- A „sikerült!” élményén keresztül a belső motiváció erősítése,
- A problémamegoldás, a felfedezés és a kérdés bátorítása,
- Az önálló tanulási kísérletek támogatása, dicsérete.

Fejlesztés eszközei és formái az óvodában

1. Élményalapú tanulási helyzetek teremtése

- Tapasztalatszerzés mozgással, érzékszervekkel, eszközökkel.
- Érzelmekkel átszőtt tanulási élmények: humor, meglepetés, csodálkozás.
- A felfedezést „engedő” kérdések: „Mi történik, ha...?”, „Szerinted miért így lett?”

2. Cselekvésre, felfedezésre épülő feladatok

- Kísérletezés, építés, rendszerezés – amikor a gyerek maga jön rá a megoldásra.
- Játékos rejtvények, logikai helyzetek, szerepjátékos „tanulási szituációk”.

3. Szabad választás és döntési lehetőség biztosítása

- A gyermek választhat tevékenységet, eszközt, partnert, sorrendet.
- A döntések következményeinek átélésével fejlődik az önreflexió és önszabályozás.

4. Pozitív visszacsatolás, belső megerősítés kialakítása

- Dicséret a próbálkozásért, nem csak a végeredményért.
- Visszajelzés: „Ügyesen rájöttél!”, „Látod, meg tudtad csinálni!”

5. A hibázás elfogadása, mint tanulási lehetőség

- A pedagógus példát mutat a tanulásról való gondolkodásban.
- „Nem baj, próbáld újra.” „Mi mást lehetett volna tenni?”

6. Fokozatosan növekvő kihívások biztosítása

- A gyermek szintjéhez illesztett, de nem túl könnyű feladatok.
- Segítségadás, majd fokozatos visszavonás – önállósodás támogatása.

Az óvodapedagógus szerepe a tanulási motívumok alakításában

- Érzékenyen figyel, mire fogékony a gyermek, mitől „csillan fel a szeme”.
- Olyan kérdéseket és feladatokat kínál, amelyben a gyerek aktív lehet.
- Nem siettet, nem erőlteti, hanem ösztönzi az önálló próbálkozásra.
- Reflektál a gyerek tanulási folyamatára, megerősíti a belső visszacsatolást.

Tanulási motívumok fejlődésének jellemzői az óvodáskor végére

A gyermek:

- Érdeklődő, kíváncsi, aktívan kérdez, új dolgokat akar megismerni.
- Örömmel vesz részt új tevékenységekben, kísérletezésekben, próbálkozásokban.
- Tartósabban figyel egy feladatra, elmélyül játékban vagy alkotásban.
- Feladattudata kialakult: megérti, ha valaminek eleje, közepe, vége van.
- Önállóan próbálkozik, nem adja fel könnyen, ha valami nem sikerül elsőre.
- Szereti befejezni, amit elkezdett, és örül, ha elismerést kap.
- Belső igényként jelenik meg a tudásvágy, nem csak külső elvárásként tanul.

- Elfogadja a felnőtt segítségét, de önálló megoldásokra is törekszik.
- Nyitott a közösen végzett tanulásra, képes együttműködni társaival.
- Képes elviselni a kudarcot, tanul belőle, újra próbálkozik.
- Élményként éli meg a tanulást, a felfedezést, a válaszkeresést.
- Segítséget tud kérni, ha elakad – ez is a tanulási önszabályozás jele.

5.3.2 Célunk az értelmi képességek fejlesztése:

- **a megismerés képességeinek fejlesztése**, mint a megfigyelés, megtapasztalás, kísérletezés.
- **a beszéd, a kommunikáció fejlesztése**, (kifejező készség: metakommunikatív megnyilvánulások aktív, passzív szókincs).
- **a gondolkodás problémamegoldás fejlesztése.**
- **a tanulási képesség fejlesztése** az értelmi képességek fejlesztése, tapasztalat és élményszerzés útján, játékos formában, cselekvésbe ágyazottan.

Gyermekeink különböző családi háttérrel különböző közösségekben élnek. A gyermekek az óvodában tagjai egy óvodai csoportnak, a fejlesztési folyamatban pedig gyakran egy-egy kisebb csoportnak, valamint a teljes óvodai közösségnek. A későbbiek során személyes kapcsolataik egyre inkább átszövik egész életüket. Ahhoz, hogy képesek legyenek beilleszkedni a különböző szűkebb vagy tágabb csoportokba és közösségekbe, és ezekben megtalálják helyüket, fejleszteni szükséges képességeiket és szociális motívumaikat.

az ONAP módosítása is kiemelten foglalkozik vele – különösen az iskolai életre való felkészítés, az önálló gondolkodás, a problémamegoldó készség és az értelmes tanulás megalapozásának szempontjából

Célunk:

- támogassuk a gyermek önálló gondolkodását,
- megalapozzuk az iskolai tanulás feltételeit,
- ösztönözzük az ismeretszerzés, megértés, következtetés iránti érdeklődést,
- fokozatosan alkalmassá tegyük a gyermeket a problémamegoldó gondolkodásra,
- a fejlődési ütemhez igazítva biztosítsa a tapasztalatszerzést, a gondolkodtató helyzeteket.

Fejlesztés eszközei és módszerei

- Tapasztalati tanulás: érzékszervi megfigyelések, manipuláció, gyakorlati helyzetek.
- Játékos tanulási szituációk: szabályjáték, logikai játék, keresgélő-építő feladatok.
- Beszélgetések, mesék, dramatikus játékok: gondolkodtató kérdések, következtetések.
- Irányított tevékenységek: színek, formák, mennyiségek, ritmusok rendszerezése.
- Felfedező tevékenységek: kipróbálás, megfigyelés, mérés, vizsgálódás.

- Önálló próbálkozások támogatása: idő, tér és eszköz biztosítása kísérletezéshez.

Az óvodapedagógus feladatai

- Tudatosan teremtsen olyan helyzeteket, amelyek az értelmi fejlődést aktivizálják.
- A gyermekek egyéni megoldásait elfogadja, dicséri, megerősíti.
- A fejlődést megfigyeli, differenciált fejlesztéssel segíti.
- Nem siettet a gyermeket, hanem az egyéni individumra, belső motivációra épít.
- A HHH gyermekek támogatásához szükséges nyelvi, tapasztalati megerősítést külön figyelemmel, empátiával biztosítja.

5.3.3 Célunk a szociális képességek fejlesztése:

- **szociális kommunikációs képességek fejlesztése**, mint a kommunikáló felek aktivitásának: azaz érzelmi állapotának, magatartásának és viselkedésének aktuális befolyásolási képességének fejlesztése.
- **a kötődés képességének fejlesztése**, melynek gazdagsága, ereje és minősége meghatározza a szociális életminőséget, a szociális viselkedést, és a személyiség szociális fejlődését.
- **csoportlétre, szervezeti és társadalmi létre való képesség megalapozása és fejlesztése** a gyermekeink életkorához illeszkedő ünnepeink megünneplése, versenyek, és számos, az óvodai életre jellemző helyzetek során – törekszünk a reális ön – és társértékelés kialakítására.
- **az együttműködés, a vezetés és a versengés képességeinek megalapozása és fejlesztése** a segítő együttműködés rendszeres alkalmazásával, a segítő nevelői magatartás megtapasztalásával, valamint a mozgásos és a különböző versenyjátékok gyakorlása során.

A szociális kompetenciák fejlesztése kulcsszerepet kap az iskolai életre való felkészítésben.

Célkitűzés

A gyermekek szociális képességeinek fejlesztése az óvodai nevelés alapvető feladata, amely elősegíti az iskolai közösségbe való beilleszkedést, a szabályok elfogadását, az együttműködést és az érzelmi önszabályozást. A gyermek tanuljon meg együtt élni, játszani, tevékenykedni másokkal, alakítson ki új kapcsolatokat, viselkedjen a közösség tagjaként. Legyen képes kifejezni érzéseit, vágyait, szükségleteit, alakítsa ki az együttműködés, segítségnyújtás, önérvényesítés és empátia képességét, próbálja kezelni a konfliktusokat.

ONAP 2025 új hangsúlyai

- A szociális képességek fejlesztése nemcsak játékban, hanem célzott tanulási helyzetekben is jelenjen meg.
- A tanulási szokások megalapozása szorosan kapcsolódjon a szociális viselkedés szabályainak fejlesztésével (pl. kivárás, együttműködés, szabálykövetés).

- A HHH-s gyermekek esetében kapjon kiemelt figyelmet a szociális integráció, az érzelmi biztonság és a közösségi minták követése.
- A pedagógus szerepe modellként jelenjen meg: viselkedésmintát, kommunikációs stílust, konfliktuskezelési stratégiát közvetítsen.

Dokumentálás és nyomon követés

- Kapjanak hangsúlyos szerepet az olyan megfigyelési szempontok, mint a: kapcsolatkezdeményezés, szabálykövetés, együttműködés, érzelmkifejezés.
- Gyerekdossziéba kerüljenek bele: közös alkotások, szerepjáték-fotók, ünnepek, rendezvények pillanatairól készült képek, megemlékezések.????????????
- A szociális fejlődés nyomon követése segítse az iskolai alkalmasság megítélését.

Fejlesztendő szociális képességek:

- Kapcsolatteremtés: Köszönés, megszólítás, közös játék kezdeményezése
- Alkalmazkodás: Másokhoz való igazodás, várakozás, szabály elfogadása
- Konfliktuskezelés: Véleménykülönbség kezelése, kompromisszum, szóbeli megoldások keresése
- Segítőkészség: Mások szükségleteinek észlelése, önkéntes segítség
- Empátia: Másik érzéseinek felismerése, megértése, támogatás
- Önérvényesítés: Saját igények kifejezése, kérés megfogalmazása, nemet mondás tanulása
- Szabálytudat: Egyszerű közösségi szabályok elfogadása, betartása és védelme
- Kooperáció: Közös cél érdekében történő együttműködés, feladatmegosztás

Fejlesztési területek és pedagógiai feladatok

Kapcsolatépítés: társas kapcsolatok kezdeményezése és fenntartása

Szabálykövetés: egyszerű szabályok megértése és betartása

Empátia: mások érzéseinek felismerése és figyelembevétel

Konfliktuskezelés: problémák megoldása verbálisan, kompromisszumok keresése

Önérvényesítés: saját igények kifejezése, határok kijelölése

Közösségi élmény: A csoporthoz tartozás érzésének kialakítása

5.3.4 Digitális eszközök óvodai alkalmazása

Az eszközök jelen vannak mindannyiunk életében. Nem választani kell, hogy használjuk-e vagy sem, hanem megismerni, megtanulni használatukat. Integrálni a nevelőmunkába úgy, hogy ne szorítsák ki az interperszonalitásra épülő helyzetünket.

Az innovatív technológiák az oktatásban is új lehetőségeket nyitottak a tanítás-tanulás folyamatának megújítása, a pedagógiai értékelés hatékonyságának növelése, valamint a 21. században kulcsfontosságúként azonosított képességek mérése terén. Ez alól az óvoda sem kivétel. Az IKT-eszközök sokrétű hasznosíthatósága, előnyei az információ közvetlen hozzáférhetőségében, a gyors információcsere lehetőségében, a tanulási tapasztalatok és a környezet diverzitásában, a széles körű kommunikációs lehetőségekben ragadhatók meg leginkább.

Óvodapedagógusként mi is egyre gyakrabban alkalmazzuk a számítógépet, laptopot, Cd lejátszót, internetet stb.

Infokommunikációs eszközök alkalmazásának lehetőségei:

- A nyelvi-kommunikációs nevelésben alkalmazható applikációk használata
- Az irodalmi élményeket kínáló felületek, alkalmazások
- A tevékenységeinkhez/ foglalkozásokhoz, szemléltető anyagok, képek, versek, mesék zenei anyagok keresése és letöltése
- Kreatív, hobby oldalakról a mindennapi tevékenységek változatosabbá tételéhez, a rajzolás, festés, mintázás, kézimunka tevékenységhez ötletek keresése, a differenciálás lehetőségének figyelembe vételével
- Zenehallgatáshoz, gyermekjátékokhoz, gyermek tánchoz, mozgáshoz zenék letöltése
- A gyermekek mindennapjainak, ritka pillanatainak, örömeinek megörökítése
- Ünnepek, megemlékezések, közös pillanatok lefényképezése
- Óvodásoknak szóló ismeretterjesztő, környezetvédelemhez kapcsolódó filmek nézegetése
- Meghívók, plakátok, szülői tájékoztatók készítése.
- PowerPoint bemutatók készítése, dokumentumok, vázlatok, tervezetek, feladatlapok, képességfejlesztő munkalapok keresése, nyomtatása, fénymásolása, szkennelése.
- Elektronikus pedagógus portfólió készítése stb.

Az IKT-eszközök hatással vannak a megismerési folyamatokra:

→ megmozgatják a gyermeki érzékelés különböző csatornáit,

- az élmény intenzitását is fokozhatják,
- erősíthetik a motivációt,
- biztosíthatják az érdeklődés, a figyelem fenntartását,
- gyors és pontos válaszreakciókat adhatnak.

Rajtunk, pedagógusokon áll, hogyan tudunk ezzel élni, a lehetőségeket kiaknázni. A felsorolt előnyök mellett számolni kell a veszélyekkel is, melyekről a szülőket is fontosnak tartjuk tájékoztatni.

5.3.5 Digitális tudatosság, szabályozott eszközhasználat

Célja:

a digitális kultúrára való felkészítés megalapozása, a médiahasználat alapvető szabályainak közvetítése, valamint a kritikus gondolkodás csíráinak kialakítása.

A digitális eszközök világa már a kisgyermek életében is jelen van, ezért az óvodai nevelés feladata nem a technológia kizárása, hanem annak tudatos, korosztálynak megfelelő, pedagógiai célú alkalmazása. A cél nem a digitális tanulás bevezetése, hanem a digitális kultúrára való felkészítés megalapozása, a médiahasználat alapvető szabályainak közvetítése, valamint a kritikus gondolkodás csíráinak kialakítása.

Az óvodában a digitális eszközöket kizárólag módszertani célból, rövid ideig és irányított formában alkalmazzuk – például szemléltetésre, kiegészítő információszerzésre, vizuális anyagok bemutatására vagy hanganyagok lejátszására. A gyermekek számára fontosabb, hogy az eszközhasználat ne helyettesítse, hanem kiegészítse a tapasztalati úton történő tanulást.

A digitális eszközökhöz való viszony alakítása során külön figyelmet kell fordítani a hátrányos helyzetű gyermekekre, akik gyakran korlátozott hozzáféréssel rendelkeznek az otthoni digitális környezethez. Az ő esetükben különösen fontos a digitális esélyegyenlőség pedagógiai szemléletű biztosítása, vagyis hogy ne váljanak lemaradóvá pusztán a digitális háttér hiánya miatt.

A pedagógus példamutatása, a digitális szabályok közös megalkotása és követése, valamint az eszközhasználatról folytatott nyílt beszélgetések hozzájárulnak a tudatos médiahasználat megalapozásához.

6 Óvodai ügyelet megszervezése veszélyhelyzetben...

Magyarország Kormánya bármely járvány terjedése elleni hatékony védekezés érdekében Magyarország területére vészhelyzetet hirdethet, különleges jogrendet vezethet be. A mindenkor életbe lépő jogszabály rendelheti el az óvodai ügyeleti rend, az óvodán kívüli munkarend megszervezését és bevezetésének létjogosultságát. A távmunkavégzés határozott időre kerül megállapításra, mely szükség esetén meghosszabbítható. A távmunkavégzés során bárki berendelhető, a rendelkezésre állás mindenki részére elrendelt.

Óvodán kívüli otthoni munkavégzés (Home Office): az óvodapedagógus az intézmény székhelyétől, telephelyétől elkülönült helyen, az esetek többségében otthonában, és többnyire információtechnológiai és számítástechnikai eszközökkel végzi az intézmény szabályozó dokumentumaiban rögzített munkafeladatait, melynek eredményeit elektronikusan továbbítja.

Óvodánkban Facebook közösségi csoportokat alakítottunk ki, a csoportokat folyamatosan fenntartjuk, szükség szerint digitális úton tartjuk egymással, a gyermekekkel, a szülőkkel a kapcsolatot. A szülők gyermekükről való írásos tájékoztatása, értesítése mellett ajánlásokat küldhetünk szükség szerint a gyerekeknek éves-heti tervünk alapján a mozgás, rajzolás, festés, mintázás, kézi munka, ének-zene, verselés-mesélés, a külső világ tevékeny megismerése témákban az otthoni tartalmas elfoglaltságok biztosításához.

A bevezetésre kerülő távmunka célja: a munkatársakkal, családokkal és a gyermekekkel történő folyamatos kapcsolattartás, ezáltal a szervezeti és az óvodai csoportok kohéziójának megőrzése, a szülői ház támogatása gyermekeik nevelése és fejlesztése során.

A távmunkában történő nevelőmunka pedagógiai alapelveinek meghatározásánál az Óvodai nevelés Országos Alapprogramjában megfogalmazottakból kell kiindulni:

- a gyermeket – mint fejlődő személyiséget – szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg;
- a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet töltenek be;
- az óvodai nevelésnek a gyermeki személyiség teljes kibontakozásának elősegítésére kell irányulnia, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával; oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesüljön színvonalas nevelésben.

A távmunka bevezetését megelőzi a szabályozó dokumentumok áttekintése, aktualizálása, egyes tartalmainak a kialakult működéshez történő igazítása, illetve közös és egységes értelmezése.

- Pedagógiai Program

- Szervezeti és Működési Szabályzat
- Házirend

Az óvoda vezetője rendkívüli munkarend elrendelése mellett elkészíti a Piricsei Mesevár Óvoda rendkívüli munkavégzés szabályzatát különleges jogrend idejére, -melyet az intézmény fenntartója jóváhagy.

A fertőzés kockázatának csökkentése érdekében a meghatározott járványügyi teendőket, egészségügyi intézkedéseket veszélyhelyzetben rendeletek szabályozzák. A járvány terjedésének megelőzése érdekében az ügyeleti ellátás során be kell tartani a Nemzeti Népegészségügyi Központ járványügyi szabályait:

Az intézményben biztosítani kell az alapos fertőtlenítéshez szükséges eszközöket, fokozottan ügyelni kell az egészségügyi szokások betartására és ellenőrizni kell azok gyakorlati megvalósítását.

A személyi higiéniére fokozottan figyelni kell:

- alapos kézmosás, az arc érintésének kerülése
- köhögési etikett,
- papír zsebkendő használatának megtanítása

Csoportszobák fokozott és folyamatos szellőztetése

Közvetlen kontaktus kerülése, legalább 1,5 méter távolság tartása egymástól

Fertőtlenítő tisztítás:

- gyermekek által használt eszközök, játékok napi fertőtlenítő tisztítása,
- Felülettisztítás: ajtókilincs, korlát, villanykapcsolók...
- padló és falburkolat fertőtlenítés
- étkezési eszközök fertőtlenítése
- textíliák gépi úton történő fertőtlenítő mosása

Szükség szerint szülő, orvos értesítése

Kesztyű, maszk, védőeszközök biztosítása

Kockázati csoportba tartozó dolgozók mentesítése

Az ügyeletben való részvétel alapvető feltétele az egészséges, tüneteket nem mutató egészségi állapot.

7 Az óvodai élet tevékenységi formái, színtereinek bemutatása, az óvodapedagógus feladatai

7.1 Játék

7.1.1 Szabadjáték

A szabad játék szerepe az ONAP szerint

- A tanulás egyik elsődleges formája, amely komplex fejlődési lehetőséget biztosít (kognitív, érzelmi, szociális, mozgásos területeken).
- Alkalmas a gyermeki tapasztalatszerzésre, az érzelmek feldolgozására és a társas viszonyok gyakorlására.
- Az iskolakészültséghez szükséges alapképességek is a játékon keresztül alapozódnak meg (figyelem, kitartás, szabálytudat, szociális együttműködés, kommunikáció).

Iskolaelőkészítő tevékenységeket támogató játékformák

- Szabályjátékok: ovis társasjátékok, memóriajátékok, logikai–stratégiai elemeket tartalmazó játékok.
  - Mozgásos játékok: feladattartás, irányfelismerés, testséma fejlesztése.
  - Építő játékok: térbeli tájékozódás, gondolkodási műveletek előkészítése.
  - Szerepjátékok: tanítói szerepek eljátszása (iskolás szerep, pad, tábla), kommunikációs helyzetek.
  - Finommotorikát fejlesztő játékok: csipeszelés, gyöngyfüzés, fonás, puzzle.
  - Nyelvi játékok: szókincsfejlesztés, kifejezőkészség, szóbeli szabályalkotás
- Inkluzív pedagógiai szempontok a játék során
- A játéktér és eszközhasználat minden gyermek számára hozzáférhető.
  - Lehetőséget biztosít a HHH, SNI, BTMN gyermekek egyéni tempóban, saját élményeik mentén való részvételére.
  - Az óvodapedagógus érzékenyen reagál a játék során megjelenő sajátos viselkedésformákra.
  - A játékkínálatot a gyermekek szükségleteihez, érdeklődési köréhez és képességeihez igazítja.

- Lehetőség van a strukturált és szabad játékforma váltakoztatására: egyes gyermekek számára a részletes játékszabály segít az eligazodásban

Az óvodapedagógus feladatai

- A nyugodt, biztonságos játékkörnyezet megteremtése.
- A játékhoz szükséges eszközök, tér, idő biztosítása.
- A gyermek megfigyelése játék közben, fejlődési mutatóinak rögzítése.
- A konfliktuskezelés segítése, a szabályok megbeszélése, megerősítése.
- Az egyéni és társas játékformák közötti váltások támogatása.
- Értékelő, megerősítő jelenlét, reflexív pedagógiai attitűd kialakítása

A játék kiemelt szerepet kap a gyermekek fejlesztésében. A pedagógus külön figyelmet fordít a játék során a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez való igazodásra, az elmaradások kompenzálására és a sikerélmény biztosítására. Kiemelten alkalmaz játékos beszédfejlesztő, finommotorikát és szociális kompetenciákat fejlesztő játékokat, valamint sokérzékes, élményalapú tevékenységeket. A gyermekek tapasztalatainak bővítését szolgálják az élethelyzeteket feldolgozó szerepjátékok, az egyéni és kiscsoportos játék lehetőségek pedig lehetőséget biztosítanak az egyéni haladás ütemének megfelelő fejlődésre. A játék az egyik leghatékonyabb eszköz a gyermekek személyiségfejlesztésére – különösen a hátrányos helyzetű gyermekek esetében, akik gyakran kevesebb ingert, támogatást és pozitív megerősítést kapnak otthoni környezetükben. Az óvodai játék során azonban kompenzálhatóak ezek a hiányosságok, és lehetőség nyílik a személyiség sokoldalú fejlődésére biztonságos, támogató közegben.

Kiegészítési lehetőségek a játék tevékenységeknél:

Célzott fejlesztő játékok beépítése

- **Beszédfejlesztő játékok:** mondókák, ritmusjátékok, bábjáték, történetalkotás
- **Érzelmi- és szociális fejlesztést támogató játékok:** szerepjátékok, kooperatív játékok, érzelemkártyák
- **Finommotorikát fejlesztő játékok:** gyurmázás, kirakózás, építőjáték, csipeszes játékok

Élményalapú, sokérzékes játékok

- Tapintásra, hangra, mozgásra építő játékok
- Játékos ismeretszerzés sok érzékszerven keresztül (pl. érzékelő dobozok, hangfelismerés, illatok világa)

Több egyéni és kiscsoportos játék lehetősége

- Kis csoportokban több figyelmet kaphatnak, bátrabban játszanak, sikerélményhez jutnak
- Egyéni bánásmód: egyéni fejlettségi szinthez igazodó játékeladatok

Otthonról hozott tapasztalatokat bővítő játékok

- Szerepjátékokban megjelenhetnek olyan helyzetek, melyekkel nem találkoznak otthon (pl. orvosnál, könyvtárban, boltban)
- Társasjátékszabályok, udvariassági formák gyakorlása

Több szabadjáték és kevesebb strukturáltság

- Leginkább a szabadjátékban érvényesül az önkifejezés, spontaneitás
- Élethelyzetek, konfliktusok megjelenítése játékban segíti a feldolgozást

Szülők bevonása a játékos tevékenységekbe

- Játékos délutánok, közös játékos napok
- Egyszerű, otthon is játszható ötletek bemutatása a szülőknek

Differenciálás – hátrányos helyzetű gyermekek támogatása:

- Előzetes beszélgetés képeskönyvvel, ha a gyermek nem ismeri a boltot
- Egyszerűbb szerepek elsőként (pl. csak megnevezni, mit kér)
- Páros játékban segítő társ választása
- Egyéni támogatás, pozitív visszajelzés, dicséret a próbálkozásokért
- Csendesebb gyermekeknél figyelembevétel, hogy először csak megfigyelőként vegyenek részt

A játék során megélt sikerélmények, a szociális kapcsolatok gyakorlása és az érzelmek kifejezésének lehetősége hozzájárulnak ahhoz, hogy a gyermekek önbizalma, kommunikációs készsége és közösségi érzése megerősödjön, ezáltal csökkenjenek a hátrányos helyzetből fakadó lemaradásaik.

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A szabadjáték azt jelenti, hogy a gyermek mindenféle külső befolyás nélkül (óvodapedagógus vagy szülők) szabadon dönti el mit hogyan és

mivel játszik. A lényeg, hogy örömmel teszi, közben pedig saját élményeit, saját belső világát éli át, értelmezi.

Az egyik legfontosabb személyiségfejlesztő eszköz, amely születésünktől elkísér minket. Fejleszti a gondolkodást, segíti az alkalmazkodást, feloldja a szorongást és félelmet. Segít megszemélyesíteni bizonyos élethelyzeteket, segít a konfliktusok kezelésében és a szociális normák megértésében, elsajátításában. Oldja az agressziót, levezeti az indulatokat.

Az óvodának a szabadjáték lehetőségét biztosítani kell a gyermekek számára. Elég időt kell hagyni arra, hogy kötetlenül játszhassanak, valamint, hogy a pedagógusok ne irányítsák ilyenkor a kicsiket és ne akarják nekik megmondani mit, hogyan csináljanak.

Cél:

Az örömteli játék adta lehetőségek kiaknázásával a gyermekek teljes személyiségfejlődésének, pszichikumának, kreativitásának, és a differenciált képességfejlesztésének megvalósulása.

Testi, szociális, értelmi és kommunikációs képességei, akarati tulajdonságai, érzelmi viszonyulásaik, szokásaik, viselkedésük, alkalmazkodó képességük fejlődése, mely során érvényesül a gyermekek szabadsága, önállósága. E gyermekkorban természetes módon kialakítható tulajdonságokkal a felnőtt életben is fontos vonások megalapozásának elősegítése.

Az óvodapedagógus feladatai:

Az óvodapedagógus a szabadjáték során:

- Biztosítja a nyugodt, szabad játék feltételeit.
- Hagyja a gyermek ötleteinek érvényesülését, élményalapot biztosít számukra.
- Tovább lendítheti a játékot új ötlettel, gondolattal, problémafelvetéssel, együttjátszással.
- Finoman terelheti a játékot, ha az nem a megfelelő irányba halad.
- Instrukciókat nyújt a nevelő- oktató munkát segítők (dajka, gyógypedagógiai asszisztens) részére.

Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a mozgást, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé.

Az óvodapedagógus a napi tevékenységekben, játékban időt, lehetőséget biztosít a beszélgetésekre, kezdeményezően példát mutat az interaktív kommunikációra. Az egymásra figyelmet, a másik fél mondanivalójának meghallgatását gyakoroltatja a gyermekekkel.

A gyerekek szabad játékához és különböző tevékenységeihez nyugodt kommunikációs teret, ehhez kedvező feltételeket alakít ki. A légkör kialakítása során vidám, nyugodt, barátságos családi, elfogadó, felszabadult hangulatot teremt. A játéktémákat és azok tartalmát, a csoport összetételét és életkori arányait figyelembe véve alakítja ki a teremben az állandó és ideiglenes **játszóhelyeket**. Lehetőséget teremt a játék folyamatában a változtatásokra. A mozgásos és a nyugalmasabb játékok számára egyaránt biztosítja a játék tartalmának megfelelő teret, és „kuckókat”, hogy a játszócsoporthoz igényeik szerint elkülönülhessenek.

A napirend keretein belül biztosítja a hosszantartó és **zavartalan játékidőt**. Ezáltal lehetőséget nyújt az elmélyült játék kialakulására, a játéktémák kijátszására, a tartalmas alkotások létrehozására. Indokolatlanul nem szakítja félbe a játékidőt. A gyermek spontán játéka során, szabadon választhatja meg minden külső kényszertől mentesen tevékenységét. Az óvodapedagógus olyan helyzetet teremt, melyben a gyermeket érdeklődési körének, egyéni fejlettségének ismeretében játékokra motiválja. Az irányítás hatására, a gyermek bizonyos fejlettségi szintre juthat el, így segítjük elő a tartalmasabb játék kialakulását.

A tartalmas és fejlesztő **játékeszközöket** a csoportok összetételéhez és igényeihez mérten (a költségvetésben tervezettek szerint) pótolja, bővíti, cseréli, karbantartja. A gyermekek igényeinek megfigyelése, valamint a fejlesztő feladatok tervezése alapján a csoportok tudatos átgondolással választják ki a játékeszközöket. Az esztétikai és minőségi igény mellett a fejlesztő, motiváló hatást is figyelembe veszi. Biztosítja a különböző játékformák feltételeit: gyakorló-, szimbolikus szerep, konstruáló, kreatív tevékenységet.

A játékszereket és eszközöket úgy helyezi el, hogy könnyen áttekinthetők és elérhetők legyenek a gyermekek számára, és keltsék fel érdeklődésüket.

Tudatosan alkalmazza a közösségfejlesztés változatos módszereit, a játék és más élmény gazdag tevékenység, program során.

A **szokásrendszer** kialakításával, tapintatos, elfogadó nevelési stílusával megteremti a nyugodt, derűs, szeretetteljes, bizalmas hangulatot.

A játékkedv fokozása, a játéktémák bővítése, a tartalom mélyítése érdekében sokoldalú élmény- és tapasztalatszerzési lehetőségeket szervez, kihasználja az óvoda, a környezet és a szülők kínálta lehetőségeket, sétákat, kirándulásokat.

A gyermekek óvodán kívüli, otthonról hozott **tapasztalatait és élményeit** is felhasználja a játék tartalmi gazdagítása érdekében. Az együtt játszó gyermekek csoportjait figyelemmel kíséri, a baráti kapcsolatok alakulását segíti. Tudatosan ösztönzi a gyermekek egyéni és egymás közötti kommunikációját. A játék továbbfejlesztését technikai tanácsokkal, új eszközökkel színesíti. Szükség esetén (agresszió, szorongás) védelmet, biztonságot nyújt, segít feldolgozni az élményeket.

Csak akkor avatkozik be, ha pozitív fordulatot kell adni egy nem kívánatos viselkedési formának, vagy zavarják egymást, testi épségüket veszélyeztetik, ha a konfliktusokat a játszócsoport nem képes önállóan megoldani.

Indirekt irányítással, tudatos jelenléttel, támogató, serkentő magatartással biztosítja, hogy a gyermekek szabadon valósíthassák meg elgondolásaikat élményeik, érzelmeik, fantáziájuk szerint.

A játék stimulálása érdekében problémát vet fel, különböző problémahelyzet biztosításával elősegíti a problémamegoldó, önálló gondolkodás fejlődését, választásra készítő megjegyzéseket tesz, eszközhasználatra ösztönöz, ötletet ad (nem konkrét) vagy serkenti kidolgozását. Szükség esetén segítséget és példát, mintát nyújt. Szabályjátékokat irányítja, irányíthatja.

Nevelő-oktató munkát segítők feladatai:

A nevelő-oktató munkát segítők közreműködése a játékban a helyzet adta lehetőségnek megfelelően történik. Szükség és igény szerint játszótársként, illetve támogató magatartásával segít a feltételek megteremtésében, eszközök előkészítésében, a tevékenység megvalósításában.

7.1.2 Gyakorló vagy funkciójáték

A gyakorlójáték a születéssel kezdődik és kíséri a gyermeket. Kezdetben a gyermek mozgását, értelmét, beszédét alakítja ki, szagló, látó, tapintó, halló, mozgató agyi érzékelő folyamatok „edzésével”. Az érzékszervek összehangolódása fejleszti a kreativitást. Az utánozó játékok, ismételtetések, erősítik a gyermek biztonságérzetét. Folyamatos mozgásos ügyesedést tapasztalhatunk. A gyakorlójátékban nagy szerepe van a „magam csinálom”, „már tudom” motívumnak, ezért az én fejlődésének fontos tényezője. A

gyermek a funkció gyakorlása során a tárgyak egymáshoz való viszonyát megismeri, készségei, ismeretei fejlődnek. Intellektuális érzelmek fejlődését segíti a kíváncsiság, öröm, sikerélmény.

Jól begyakorolt funkciójátékokon alapul az alkotó játék, mely a tárgyak véletlen összeillesztésével kezdődik. Később két vagy több tárgy összeillesztésével már akár új formát is meg tud nevezni a gyermek. „Tornyot építettem.” Ennek során kialakulnak a „rész-egész” fogalmak. Össze illesztésen, szét vételen keresztül, átfűzéssel, becsavarással forgatással a ügyesedés is nyomon követhető. Így a felhasznált elemek növekedése minőségi változást is hoz a gondolkodásban.

A játék 6-7 éves korban – a konstrukciós alkotások és mentális képességekre épülő szabályjátékokhoz, mozgásos játékokhoz kötődően illetve szerepjáték részmozzanataként újabb céloknak rendelődik alá.

Gyakorlójáték fejlődésének három szakasza:

- Kísérletező, kutató, manipulációs szakasz
- Igazi, tényleges gyakorlójáték játszásának szakasza
- Az egyéb, magasabb szintű játékokba való átmenet szakasz

A fejlesztés tartalma:

- Hang és beszéd játékos gyakorlása
- Gondolkodás játékos gyakorlása: „Miért?”- kérdések.
- Játékos mozgás gyakorlása többnyire a gyermek által alkotta szabály szerint.
- Tárgyakkal, anyagokkal való manipulálás.

Az óvodapedagógus feladata:

- Ismerve a gyakorlójátékok pedagógiai értékét, biztosítsa a legjobb feltételeket: /pl. eszközök, játékelemek barkácsolása - a gyermekekkel is - természetes illetve újrahasznosított anyagokból/
- Ha szükséges, segíti, motiválja a funkció magasabb szintű gyakorlását úgy, hogy egyidejűleg a játékból fakadó örömet is fokozza.
- Tartósan rögzült gyakorlójáték esetén az okok felderítése után a gyermeket magasabb szintű játékba segíti át.
- Különös gondot fordít a beszéd fejlődéseként meginduló, élményt nyújtó, hangot adó tevékenységek játékos végzésére: arc-, ajak-, és nyelvjátékok, torokhangok és hangutánzások.

7.1.3 Konstruáló játék

A játék lényege maga a konstruálás. Nevelő értéke: kreativitásra nevelés. A megfigyelés, emlékezés, a képzelet, a probléma megoldása, az esztétikai érzék és a manualitás fejlődését teszi lehetővé. Nem csak az a fontos, hogy mit hoz létre az óvodás korú gyermek konstrukciós játékban, hanem az is, hogy miként alakul a konstrukció, milyen szerepe van az utánzásnak, a leleményességnek, ötleteknek, a problémamegoldó cselekvéseknek, illetve a gondolkodásnak.

A konstruáló játék fejlődési fokozatai:

- A véletlenül sikerült alkotások.
- Konstruálás, ahol a gyermeket a konstruálás menete és nem az eredménye érdekli.
- Előre megtervezett bonyolult konstrukció.
- Fejlődés mutatkozik a gyermekek csoportonkénti formáiban is:
  - Az egyéni, egyedül folyó játékot
  - az egymás mellett folytatott tevékenységet
  - a közös, megtervezett váltja fel.

A konstruáló csoportba tartozó játékformák:

- **Építőjáték:** építő elemek egymáshoz illesztése saját elgondolás, vagy minta alapján.
- **Barkácsolás:** kisméretű kéziszerszámok igénybevételével különböző anyagokból új tárgyakat, új alkotásokat készítenek elsősorban játékukhoz, vagy csupán a játékos alkotás örömeért.
- **Konstruációs játék:** konstrukciós játékelemekre épülő játékforma, mely során a gyermek minta, rajz, vagy saját elképzelés szerint hoz létre alkotásokat.

Az óvodapedagógus feladata:

- A gyermekek tapasztalatainak, élményeinek gazdagításával kreatív óvodai légkör kialakításával az óvodai élet sokszínűségének biztosításával segítse elő a gyermekek konstrukciós játékának fejlődését. Adjon módot az önálló kezdeményezésre a játék kidolgozására, elmélyítésére.

- Biztosítsa a konstruálás feltételeinek meglétét /idő, hely, eszközök, kéziszerszámok, anyagféleségek, közösen gyűjtött eszközök, flakonok, dobozok, termékek.../
- Különösen gondot fordítson a szociális környezetből eredő, a gyermek hátrányos helyzetéből adódó különbségek csökkentésére. Egyénenként találja meg az alkalmat és a módot, hogy velük is megismertethesse, megkedveltesse a hagyományos és modern konstrukciós játékot.
- A hatékony nevelőmunka feltételezi a valamilyen területen jobb adottságokkal rendelkező gyermek, gyermekek fejlesztését is. E gyermekek egyéni képességeihez igazodó fejlesztő hatások biztosítása feladata minden óvodapedagógusnak.

7.1.4 Szimbolikus játék

A szimbolikus játék az a fajta tevékenységi forma, amely a legtöbb játékelemeket ötvözi magába. Ez az a játék, amelyben a kisgyermek fiktív vagy valóságos élményeit – ami lehet kitalált vagy valóságos személy, állat, gyermekek, természeti jelenség – sajátos játékkörülmények között, „mintahelyzetben” megelevenít. A sajátos játékkörülmény azt jelenti, hogy jelen nem lévő tárgyakat helyettesít vagy a meglévőket új tulajdonsággal ruházza fel, a megjelenítés pedig átlép minden téri, időbeli, nagyság béli korlátot. Fontos feltétele a belső kép és a késleltetett utánzás képességének létrejötte, a tárgyállandóság kialakulása.

A szimbolikus játék fajtái:

- szerepfelvétel nélküli utánzó játékok
- fantázia szimbolikus játékok
- szerepes szimbolikus játék:
  - téma szerinti
  - bábozás
  - dramatizálás

7.1.5 Szerepjáték

A szerep dominanciáját érvényesítő játék a szimbolikus játéknak az a csoportja, amelyben a **szerep beleélés** adja meg a játék egész hangulatának örömét.

A szerepjáték sajátossága: társadalmi élményből fakad, tehát szociális jelenség. A gyermekek játék során életük kellemes mozzanatait újra élik, kielégíthetetlen vágyuk beteljesülnek, félelmeik, szorongásaik, sérelmeik oldódnak, agresszióik, haragjuk szocializált formát nyer újonnan szerzett ismereteiket élethelyzetek megteremtésével újra alkotásával alkalmazzák, többnyire a felnőttek életének valamilyen tevékenységét reprodukálják játékukban. A szerepjáték legjellemzőbb tulajdonsága a játszó gyermek kettős tudatállapota. Lényeges sajátossága az utánzás. A gyermekek mindig azokat utánozzák, akik fontosak számukra, akik a mindennapi élet során nagy hatással voltak rájuk, az utánzás a gyermekek személyiségének alakítására nagy hatással van. A szerepjátékban játékszerek és eszközök sajátos használatával nyilvánul meg. Minél fiatalabb a gyermek, annál inkább válnak egész kis hasonlóságok alapján egyszerű tárgyak bonyolult tárgyak szimbólumaivá. Minél idősebb a gyermek, annál inkább igényli, hogy a játékszerek a valósághoz minél több vonásában hasonlítson.

Szimbolikus játéktól a szerepjátékig:

Kezdetben egy-egy játékelem jelenik meg: fésűlgeti, eteti a babáját, autót, tologat, már azzal a különbséggel az eddigiektől, hogy saját érzelmeit, gondolatait fejezi ki általuk. Később két-három játékelemet fűz össze: megfésűli, elringatja, majd megeteti a babáját véletlenszerű egymásutánban. Ez utánzások egymásutánja, de már szerepet oszt magára, ő az anya. A szerepjáték kiteljesedése egész cselekvéssorokban van, például az edények előkészítésétől, a megfőzésen át, a babák megetetéséig.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A szerepjáték állandó visszajelzés az óvodapedagógus számára a gyermekek fejlettségi szintjéről (én-fejlettségének fokáról, gondolkodásáról, beszédképességéről, társas kapcsolatainak alakulásáról, sérelmeiről és vágyairól, érdeklődéséről, élményeiről és azok feldolgozásáról) Ezeket a visszajelzéseket az óvodapedagógusnak tudomásul kell venni, meg kell értenie, olyan empátiát kell kialakítania, amely a megfelelő magatartásformák, nevelési eszközök, metakommunikációk megtalálásához hozzásegítenek.
- Nevelői magatartásunk akkor lehet helyes, ha folyamatosan alkalmazkodunk a játéknak a gyermekek által alakított mozzanataihoz.

Az óvoda és óvodapedagógus tevékenységének jelentősége abban is megmutatkozik, hogy a gyermek megváltozott életkörülményei folytán a perifériára került játékok társadalmi háttérét pótolja/ szerep, szabály, népi játékok/.

A szerepjáték nevelőértéke fokozható:

- A játék feltételeinek bővítésével.
- Az óvónői érdeklődéssel.
- A gyermekek szerepjátékának, indítékainak, motivációinak mélyebb tartalmának megismerésével.

Szükséges, hogy az óvodapedagógus a játék nyelvén tudjon kommunikálni, ha a játékba való beavatkozás szükségessé válik. A játékba való beavatkozás mértékét életkori és egyéni sajátosságok fejlettsége, valamint a játéksituáció határozza meg. A közvetett formában való beavatkozás nem sérti a játékspontaneitását, a szerepválasztás szabadságát.

Feltétlen beavatkozást igényel:

- Ha a gyermekek egymást zavarják.
- A játék témája nem kívánatos elemeket hordoz (dúrvaság, verekedés).
- A játékszerek testi épségüket veszélyezteti.

Bár programunk a gyermekek önállóságát hangsúlyozza a konfliktuskezelésben is, szükségesnek tartjuk az óvodapedagógusi beavatkozást az alábbiakban:

- Ha egy vezető egyéniségű gyermek egy félénk gyermekre valamilyen számára nem kívánatos szerepet akar rákényszeríteni.
- Bátortalan, visszahúzódó gyermeket motiválnunk kell, hogy a játékba bekapcsolódjon és szerepet vállaljon.
- A játékszerek körüli konfliktusok megoldásában időnként nélkülözhetetlen a beavatkozás.
- Ha a gyermek segítséget kér.
- A beszoktatás első napjaiban, amikor a gyermekek félve nyúlnak a játékszerekhez, bizalmatlanok az óvodapedagógussal és nem közelednek a velük egykorú gyermekekhez.
- Közös célirányos séta után megfelelő eszközökről gondoskodás a játék motiválása érdekében.
- A csoportnak valami olyan feszültséget okozó közös élménye után, amely feltehetően a játékban oldható.
- Mese – vers tevékenységek, mesék ismételt elmondása után bábok, kellékek előkészítésével motiválható olyan eszközök elkészítésére, amelyek a gyermekeket

a dramatizálásra, bábozásra készítetik.

- Egyes gyermekek családi problémáinak ismeretében egy kistestvér születik, szülők válása, durva bánásmód (családjáték kezdeményezésekor, amely által a családi problémákból adódó feszültségek csökkenhetnek).

7.1.6 Szabályjáték

A szabályjátékok a játék piramisának csúcsát jelentik, értelmét a bennük lévő szabályok képezik. A gyermek mindennapi játéktevékenységét átszövik a saját maga, vagy a társak közössége által felállított játékszabályok. Később a játékon kívül álló tervező szabályaihoz szükséges alkalmazkodni. A gyermek idősödve bekapcsolódik a társadalomba, melynek szabályai rá is érvényessé válnak.

A szabályjáték már magasabb intellektust igényel, észben kell tartani az előzőekben meghatározott feltételeket, miközben pillanatnyi célokat kell követni. A szabályjáték alkalmas a szabálytudat elmélyítésére, az akadályok legyőzésére, az akarat, a kitartás, az önuralom erősítésére, kudarc elviselésére, győzelem átélésére. Hozzájárul a gyermekek közötti kapcsolat erősítéséhez, a kölcsönös tisztelet megalapozásához.

- **Mozgásos játékok:** dalos népi játékok, körjátékok, labdajátékok
- **Értelemfejlesztő játékok**

Szabályjáték kialakulásának folyamata

- Kezdetben önálló játékként követ a gyermek egyesével lépéseket.
- Páros játékok során a gyermek társaival, vagy a szülővel játszik: labda- és mozdulatjátékok.
- Csoportos mozdulatjátékok már nagyobb szervezettséget igényelnek: körjátékok, párválasztók.
- Csoportos ügyességi játékok: kötélhúzások, kosárba dobálások, fűvójátékok...
- Sportjátékok már nagyobb mértékbe hasonlítanak a felnőttek tevékenységéhez.
- Kártya és társasjátékok, valamint videó és számítógépes egyéni- és társasjátékokat.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A szabályjátékokban való részvétel során is érvényesülnie kell a gyermeki szabadságnak.
- Szabályjáték során érvényesíti a játék tiszteletét.
- Az óvodapedagógus biztosítja a játék objektív/hely, idő / illetve szubjektív feltételeit. Számolnia kell azzal az általános gyermeki tulajdonsággal, hogy

mindenki egyformán és az első alkalommal szeretne kiválasztott szereplő lenni. Az esetleges konfliktusok megelőzésének jó eszköze a kiolvasók beiktatása.

- Kiválasztásnál figyelembe veszi:
  - a gyermek fejlettségét
  - képességek fejlődését
  - játékbeli tapasztalatait
  - érdeklődési szintjét.
- Lehetőségekhez képest az óvodapedagógus maga is kapcsolódjon be a játékba. Játékos magatartásával nem csak mintául szolgálhat, hanem a játék hangulatát is befolyásolhatja.
- Versenyjátékokban a szervezési feladatok előzetes megvalósításával törekedjen a játékhangulatot mérséklő hatások csökkentésére.
- A szabályok betartásáról azok nevelői hatása mellett a balesetek megelőzése érdekében is gondoskodnia kell.

7.1.7 A játékok komplexitása

Komplex játéknak tekintjük a játék azon megjelenési formáját, módját, amelyben többféle játékelem egyidejű jelenlétével összetett, bonyolult játékelgondolás valósul meg a játékosok alkotó, kombinatív együttműködésével.

A fejlődés jellemzői az óvodás kor végére:

- Képes szerepvállalásra.
- Képes elfogadni játszótársai elgondolásait.
- Játéka elmélyült, kitartó.
- Alkalmazkodik a játék szabályaihoz.
- Játékeszközökre vigyáz.

7.2 Verselés, mesélés

Célja

A gyermekek érzelmi világának gazdagítása, képzeletük fejlesztése, nyelvi kifejezőképességük formálása, az irodalom megszerettetése. A mindennapos mesélés és verselés révén fejlődnek szóbeli kifejezőképességeik, alakul értékrendjük, empátiájuk, önazonosságuk.

Fejlesztési tartalmak:

- Anyanyelvi kompetencia és szókincs fejlesztése: szinonimák, ellentétek, hangulatok megértése.
- Érzelmek felismerése és kifejezése: mesehősök érzéseinek megbeszélése.
- Erkölcsi nevelés: helyes és helytelen tettek megkülönböztetése.
- Történetalkotás, időrend érzékeltetése: mesefűzés, történetmondás, képsorrendezés.
- Fantázia, képzelet és vizuális belső képek fejlesztése.
- Figyelem, emlékezet, utánmondás gyakorlása (pl. versrészletek visszamondása).

Alkalmazott módszerek, szervezési formák

- Élőszavas mesemondás (a pedagógus személyes előadásmódja érzelmi biztonságot teremt).
- Képeskönyvek, bábok, árnyjáték eszközhasználata.
- Dramatikus játékok, szerepjátékos feldolgozás (kis jelenetek, újra megjelenítések).
- Versritmus és hangulat kiemelése hangsúllyal, mozgással (verselés mozdulatkísérettel).
- Mesélés hallgatói és újramondói szerepben.
- Integrált formában más műveltségtartalomhoz is kapcsolható (pl. mozgással, alkotással).

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A gyermek:

- örömmel hallgat mesét, verset, ismert szövegeket emlékezetből visszamond,
- részt vesz mesemondásban, kiegészíti vagy újrameséli saját szavaival,
- képes összefüggő mondatokban elmondani egy történetet,
- megkülönbözteti a valóság és mese világát,
- szereplőkkel azonosul, érzelmeket felismer és kifejez,
- szókincse bővül, nyelvileg pontosabban fogalmaz.

Az óvodapedagógus feladatai

- Tudatos, gazdag irodalmi kínálat biztosítása (népköltészettől kortárs művekig).
- A gyermekek életkori sajátosságaihoz illő mesék, versek megválasztása.
- A mesehallgatásra alkalmas környezet, hangulat megteremtése.
- Egyéni megfigyelés a gyermek kifejezőképességéről, figyelméről, emlékezetéről.

- HHH és SNI gyermekek számára célzott nyelvi támogatás biztosítása.
- Tehetség gondozás: mesealkotó gyermekek bátorítása, szereplések lehetősége.

A mondókák, dúdoló, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez, ezzel megalapozva a könyvekhez való pozitív érzelmi kapcsolatokat, ami elősegíti az olvasóvá válást. A mondókák, dúdoló, versek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak, eközben fejlődik emlékezetük, képzeletük, szókincsük.

A meseválasztáskor szükség van tudatosságra, gyermekközpontú, korosztályos válogatásra,

a csoport és az egyéni fejlettségi szintek figyelembevételére.

A mesélés szokásainak, rítusainak kialakítása segíti a gyermeket a ráhangolódásra és a mesék befogadására.

Az óvodában a 3–7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi –, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek, valamint más népek, nemzetiségek meséinek egyaránt helye van.

A mese, a játékos mozgással összekapcsolt mondókák, dúdoló, versek a gyermek értelmi- érzelmi, anyanyelvi és erkölcsi nevelésének, fejlesztésének legfőbb eszközei. A jó mese olyan kapcsolatokat, helyzeteket mutat meg a gyermek számára, amelyek megértésére más eszközökkel ebben az életkorban még nincs mód. Ezen kapcsolatokat, helyzeteket a gyermek konkrét belső képi formában, kettős tudat által éli meg belső képteremtés, képzeletbeli beleélés során. A mindennapos mesélés, verselés, mondókázás a kisgyermek egészséges lelki fejlődésének elmaradhatatlan eleme. A mese, vers, bábozás, dramatizálás, örömforrás, belső energiákat mozgósít. Ismereteket nyújt a bennünket körülvevő világról, melyek szimbolikus jelek formájában fejeződnek ki az életkori sajátosságok függvényében. Érzelmi nevelést segítő, esztétikai érzéket fejlesztő motívuma a mesének a szép, a jó és az igaz hármassága. A gyermekirodalmi alkotások képesek a gyermek érzelmeit formálni, elmélyíteni és új érzelmeket kialakítani. A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek érzelmi biztonságban érzi magát. A gyerek által kialakított saját képek oldják az ismeretlentől való szorongást, fejlesztik a gyermeki fantáziát, kreativitást, és az olvasóvá nevelést alapozzák. A jó mese normákat közvetít, szerepmintákat nyújt, erkölcsi tartalma van, fokozza a beszédaktivitást és

egyben támogatja, elősegíti a nonverbális kommunikáció fejlődését. A gyermeki önkifejezés egyik módja a saját vers és mesealkotás, valamint mozgással, ábrázolással történő kifejezés. A mindennapi mesélés, mondókázás, verselés elmaradhatatlan eleme a higiénés szokások alakításának is.

Cél:

Irodalmi élmény nyújtásával a gyermekek érzelmi, esztétikai, erkölcsi, értelmi fejlődésének elősegítése.

A mesélés pihentet, szórakoztat, az anyanyelv közegén át hat, emberi kapcsolatokra tanít, segít a világban eligazodni, az élmények feldolgozásával oldja a szorongást.

Az óvodapedagógus feladatai:

Művészi értékű, népi, klasszikus és kortárs irodalmi alkotásokat válogat:

- A versanyagot alkotják: a népi mondókák, ezek közül is ölbeli játékok, állathívogatók és az ismert költőink ritmikus, játékos versei, kiolvasók, halandzsa szövegek, humoros versek, klasszikus és mai magyar költők versei, művei és lírai versek.
- Rövid állatmesék, láncmesék, egyszerűbb és klasszikus tündérmesék, cselekménydús állatmesék, népmesék, novellisztikus, realizisztikus, tréfás mesék, meseregények hosszabb lélegzetű állatmesék, magyar írók modern meséi, valamint verses mesék.

Az óvodapedagógus a mesére való ráhangolódást különböző eszközökkel segíti (mécses, gyertya, csengő stb....).

Életkori sajátosságokhoz igazodóan a népmesék, néphagyományokat felelevenítő mondókák, ritmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi, továbbá klasszikus és kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

Fokozatosan szoktatja rá a gyermekeket a mese figyelmes végig hallgatására. A többszöri meghallgatás után a gyermekekkel a mesét dramatizálva is feldolgozza szókincsük és kifejezőmódjuk bővítésére. A bábokkal való ismerkedéskor rövid, párbeszédes jeleneteket mutat be. Később a bábok számát, jelenetek időtartamát növeli. Eleinte a kicsiknek paraván nélkül bábozik. A nagyobbakkal minden adandó alkalmat felhasznál a kiolvasók, versek ismételtetésére. Az új verseket a gyermekek élményeihez kapcsolja. Ügyel a szavak pontos, tiszta ejtésére, értelemszerű hangsúlyozására. A mesék, versek cselekményét mozgással, mimetikus játékkal is kifejezi. Mese, vers tevékenységeket naponta kötetlenül szervez. Az élményszerű befogadáshoz megteremti a szükséges nyugalmat. A mondókázást mindig mozgáshoz, játékhoz kapcsolja. A versek

mondogatását spontán helyzetekhez, emlékezetes élmény együttesekhez fűzi az utánzási, ismétlési kedvet felkeltve. A verset, mint egészet mindig az elejétől a végéig mondja el. A hozzá kapcsolódó gesztusokkal, mozdulatokkal, közös ritmikus beszéddel motivál. Szervez könyvtárlátogatást a nagyobbaknak.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Szívesen mondogat verseket, mondókákat, hallgat mesét.
- Szívesen mesél, bábozik, dramatizál.
- Képről mondatokban beszél.
- Folyamatosan, összefüggő mondatokkal fejezi ki magát.
- Beszédének tagoltsága, hangsúlya, hanglejtése megfelel anyanyelvünk követelményeinek.
- Tud rövid történeteket, szöveget visszamondani.
- Olyan szókinccsel rendelkezik, amely lehetővé teszi számára, gondolatai érthető kifejezését.

7.3 Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Célja

A zenei élményen keresztül az érzelmek, az önkifejezés, a ritmusérzék, a mozgáskoordináció és a közösségi kapcsolatok fejlesztése. A népi kultúra és zenei hagyományok megélése és átörökítése az óvodai nevelésen keresztül.

Fejlesztési tartalmak

- Zenei készségek: ritmus-, dallam-, tempó- és hangerőérzék formálása.
- Anyanyelvi és artikulációs készségek: mondókák, énekek helyes kiejtése.
- Mozgás és ritmus összehangolása: taps, dobbanás, lépésritmus.
- Kulturális értékek közvetítése: népi gyermekjátékok, népdalok, néptáncos elemek.
- Kreativitás és önkifejezés: saját mozgáskombinációk, hangutánzások, ritmuskíséretetek.
- Közösségi viselkedésformák gyakorlása: szabálytartás, együttmozgás, együtténeklés, egymásra figyelés.

Alkalmazott módszerek, szervezési formák

- Közös éneklés élő hanggal (szülőföldhöz, évszakhoz, ünnephez kötötten).

- Énekes és mozgásos népi gyermekjátékok dramatikus feldolgozása.
- Eszközhasználat: ritmushangszerek, hangkeltő tárgyak, improvizált zenei kíséret.
- Gyermektáncok: ismétlődő mozdulatelemek, páros és körjátékok, zenei formához illesztett mozgás.
- Hallás utáni megfigyelés, különbségek felismerése (pl. gyors–lassú, halk–hangos).
- Egyéni utánpótlás – közös produkció – szabad mozgásfűzés szintjeinek beépítése

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A gyermek:

- örömmel vesz részt az énekes játékokban, énekel, dúdol ismerős dalokat,
- képes ritmusra mozdulni, tapsolni, lépni, ütemet tartani,
- felismer dallamokat, ismert kifejezéseket visszaénekel,
- együttműködik társaival játékban, körjátékban, táncos mozgásban,
- bátran használ ritmushangszert, improvizál mozdulatot vagy hangot,
- ismeri és szívesen játssza a közösen tanult népi játékokat, dalokat.

Az óvodapedagógus feladata

- Gazdag zenei kínálat biztosítása: népi és kortárs gyermekdalok, mondókák, mozgásos énekek.
- A dalanyag életkori sajátosságokhoz és nyelvi fejlettséghez illesztése.
- A játékos tanulás megvalósítása: a ritmus- és dallamképzés élményszerű módjai.
- Eszközhasználat bátorítása (pl. ritmusbot, triangulum, dob).
- Mozgáskoordináció fejlesztése táncos, játékos mozgásokkal.
- Tehetség gondozás: ritmusérzékeny, zeneérzékeny gyermekek célzott fejlesztése.
- Inkluzivitás: HHH, SNI gyermekek számára alternatív bevonási módok biztosítása (pl. hangutánpótlás, mozgásos részvétel akkor is, ha verbális utánpótlás még nem megy).

Az óvodai ének- zenei nevelés szorosan kapcsolódik más nevelési területekhez, az évszakokhoz, népszokásokhoz, az óvodai élethez. A zenei anyag többsége a naptári évhez, a természet jelenségeihez, az évszakok változásaihoz, az emberi élet fordulópontjaihoz, valamint különböző – állami, egyházi, jeles – ünnepekhez fűződik.

Az ének, a zene, a népi játék, a néptánc, a néphagyomány, az ünnep meghatározó szerepet tölt be a nemzeti nevelésben, az élményalapú érték közvetítés eszközével, korosztályi sajátosságokra építve.

A zene hatása olyan emberformáló erő, amely kihat az egész személyiségre. Az énekes zene fogékonnyá teszi az embert a szép befogadására, formálja ízlését és emberi magatartását.

Az óvodai zenei nevelés a gyermeket élményhez juttatja, felkelti zenei érdeklődését, formálja zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát. Megszeretteti a gyermekkel az éneklést, az énekes játékokat és a szép, tiszta éneklésre szoktatja őket.

Fejleszti a gyermek zenei hallását, ritmusérzékét, zenei emlékezetét, zenei alkotókedvét, mozgáskultúráját: elsősorban az érzelmekre hat, de egyidejűleg az értelemre is.

A képességek fejlődését az élet során szerzett tapasztalatok, az ebből adódó tevékenységek határozzák meg.

Az óvodapedagógus a szándékos nevelői helyzeteket, a foglalkozásokat kötetlen/ kötött formában tervezi meg.

A felnőtt minta utánzásával az éneklés, zenélés részévé válik a gyermek mindennapi tevékenységének, ezáltal beépül és átsző minden tevékenységi formát.

Zenei élményeket szereznek a gyermekek játék közben, kezdeményezéseken és foglalkozásokon.

Az óvodai ének- zenei nevelés hatással van a gyermek érzelmeire. A gyerekek együtt örülnek, bánkódnak és mindez erősíti az együttlét társas örömét.

Az óvodai ének- zenei nevelés szorosan kapcsolódik más nevelési területekhez, az évszakokhoz, népszokásokhoz, az óvodai élethez.

Cél:

Célunk a zene iránti érdeklődés felkeltése, befogadására való képesség megalapozása; a gyermekek zenei hallásának, ritmusérzékének, éneklési készségének harmonikus, szép mozgásának fejlesztése; a szülőföld értékeinek átörökítése a népzene, a népszokások megismertetése által.

Ismerkedjenek meg minél több életkornak és a csoport képességszintjének megfelelő igényesen választott zenei anyaggal.

Az óvodapedagógus feladatai:

Az óvodapedagógus a nap bármely szakában élménnyel énekeljen a gyermekek között, a különböző tevékenységi formákból adódó lehetőségek kihasználásával.

A zenei nevelés nem korlátozódhat csupán a szervezett tevékenységekre, a gyermekek a nap folyamán bármikor énekelhetnek, mondókázhatnak.

- Legyen lehetőség népi gyermekjátékok játszására a napi tevékenységekbe szabadon beillesztve.
- az óvodában is játszható énekes népszokások válogatása.
- ritmusérzék fejlesztése, éneklési készség és harmonikus szép mozgás alakítása. Valamennyi korcsoportban nagy jelentősége van a mozgással kísért mondókáknak, illetve az ének és a mozgás összekapcsolásának.
- igényes hangszerjátékkal és zene kiválasztásával a zenei fogékonyság megalapozása.
- a 3-6-7 éves korban tervezhető jellegzetes tartalmak biztosítása
- a játékok hangulatának megteremtéséhez változatos, esztétikus, motiváló hatású, élményt előhívó eszközök biztosítása
- a gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése, mondókákkal, gyerekdalokkal és a zenei készségfejlesztő játékokkal

A felhasznált zenei anyagok igényes, életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő válogatása:

- A gyermekekkel elsősorban olyan ölbeli játékokat ismertetünk meg, melyeket velünk közösen játszanak. Ezek arc, kéz, ujj és lovagoltató játékok. A mindennapi tevékenységek közben a témához kapcsolódó dalokat énekelgetünk.
- A kicsikkel egyszerű 4-5 hangból álló énekes játékokat ismertetünk meg, melyek játéka álló helyzetben eljátszható. A gyerekek mindössze egy-két komponált gyermekdalt tanuljanak meg az ünnepek köszöntésére.
- Megismertetjük velük a csigavonal, hullámvonal és a szerepcserére épülő játékokat.
- A gyerekek egyik játékos lehetősége a kiolvasó, amit különböző játék-helyzetekben is alkalmazhatunk. A zenehallgatáshoz olyan műveket gyűjtünk össze, amivel felkeltjük, a gyermekek érdeklődését az értékes zene iránt. Érzelmi hatású dalokat és népdalokat énekelünk, megjelennek zenei anyagunkban a rokon és más népek dalai, valamint altató dalok is.

Harmonikus mozgás, gyermektánc fejlesztése

A népi játékokon keresztül a gyermekek megismerik népünk hagyományait, ezáltal fejlődik nemzeti identitásuk. Óvodánkban 2017- óta két pedagógus alkalmazza csoportjában az „így tedd rá!” Programot. A program lényege a népi játékok „visszatanítása”. Játékos formában a hagyományos népi játékok segítségével fejlődik a gyermekek mozgáskészsége, miközben észrevétlenül sajátítja el a magyar népi tánc alapjait, és érti meg egy-egy motívum struktúráját. Fejlődik mozgáskoordinációjuk, játék készségük, a ritmusérzékük, zenei hallásuk, de hatással van a szociális készségeikre is. A népi játékok és a népdalok komplex ismereteket közvetítenek:

- Szabálytisztelet
- A párbeszédés játékokban a kommunikációs készség.
- Mozgásos játékok által a mozgáskoordináció.
- Feladat által a szabálytisztelet, önfegyelem, csoportos viselkedési formák.
- A szöveg által gyarapodik szókincsük, szövegértésük, fogalomtáruk.
- Térbeli tájékozódásuk, számismeretük.

Az életkori sajátosságokat figyelembe véve a tevékenységek során törekszünk az egyszerű táncmozdulatok elsajátítására (forgás, guggolás, taps, sarokkoppintás, egylépéses csárdás, egyszerű ugrások, szökkenések, dobbantások).

Változatos térformák kialakítása során: átbújás, szűkülő, bővülő kör, sorgyarapodó, páros játékok, utánzók jelennek meg.

Az elsajátított játékokkal, játékfűzésekkel színesítjük, gazdagítjuk ünnepeinket, ünnepélyeinket.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Váljanak képessé a zenei élmények befogadására.
- Alakuljon ki belső indíttatás az éneklésre, táncra.
- Zenei ízlésük finomuljon, váljon igényükké a szép, tiszta éneklés.
- Tudjanak rögtönözni dallamokat, mozgásokat, ritmusokat.
- Szívesen és önállóan játszanak népi dalos játékokat.
- Mernek és tudnak egyedül is énekelni.
- Figyelmesen hallgassanak végig zeneműveket, vagy élő zenealkotást.
- Tudjanak megfelelően használni ritmushangszereket, dobot, zenei háromszöget.
-

7.4 Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

Az ONAP (2025) módosítása e területen megerősíti a szabad önkifejezés támogatását, a vizuális kultúra alapjainak megteremtését, valamint a finommotorika, téri tájékozódás és kreatív problémamegoldás fejlesztését.

Célja

Az óvodapedagógus előtérbe helyezi a természetes anyagok, termékek felhasználását.

Feladata az új megoldások keresése, a kreatív, környezettudatos gondolkodásra, fenntarthatóságra való nevelés.

A gyermek természetes kifejezőképességének, kreativitásának kibontakoztatása különféle vizuális és manuális technikák által. Önkifejezés, feszültségoldás és a környezetre való reflektálás támogatása élményszerű tevékenységeken keresztül.

Fejlesztési tartalmak

- Képkalkotás, szimbolikus ábrázolás, önálló témafeldolgozás.
- Finommotorika, kéz-szem koordináció, eszközhasználat (ceruza, olló, ecset, gyurma).
- Színek, formák, téri viszonyok felismerése és használata.
- Anyagok tulajdonságainak megismerése: természetes, újrahasznosított, textil, papír, gyurma.
- Kreatív problémafelismerés és -megoldás vizuális eszközökkel.
- Társas együttműködés: közös alkotás, csoportos montázs, közös díszítés.

Alkalmazott módszerek, szervezési formák

- Szabad önkifejezésen alapuló alkotás (pl. élmények, mesék, megfigyelések nyomán).
- Technikák bemutatása: rajzolás, festés, ragasztás, szövés, mintázás, hajtogatás.
- Szervezés: egyéni, páros és csoportos formában.
- Tapasztalati tanulás: anyagokkal való kísérletezés (pl. „Mi történik, ha vízzel keverjük?”).
- Tematikus projektekbe ágyazott művészeti feladatok (pl. évszak, állatok, ünnepek).

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

A gyermek:

- örömmel vesz részt az alkotó tevékenységekben,
- szabadon választ témát és eszközt,
- képes megjeleníteni élményeit, ötleteit vizuálisan,
- ismeri és alkalmazza az alapvető technikákat (vágás, ragasztás, festés),
- együttműködik a közös alkotásban,
- képes alkotásáról beszélni, megfogalmazni élményét, szándékát.

Az óvodapedagógus feladatai

- Változatos, inspiráló eszköz- és anyagkínálat biztosítása.
- A gyermek önállóságának, ötletességének támogatása (nem mintakövetés).
- Egyéni kifejezőkészség megfigyelése és bátorítása.
- Kézfejlesztés, vonalvezetés, finommotorika segítése.
- Differenciált megközelítés: eltérő fejlettséghez, képességekhez igazodás.
- Az alkotási folyamat megbecsülése, a produktum méltó megjelenítése (kiállítás, faliújság).
- Tehetséggondozás: kreatív képességek célzott fejlesztése (pl. szakköri szinten).
- Változatos technikák megismertetése: rajzolás, festés, nyomdázás, gyurmázás, hajtogatás, ragasztás, fonás stb.
- Anyagismeret fejlesztése: természetes és újrahasznosított anyagok használata (pl. termékek, textilmaradék, karton).
- Kreativitás és önállóság ösztönzése: szabad alkotás lehetősége, egyéni ötletek támogatása.
- Finommotorika fejlesztése: eszközhasználat gyakorlása (olló, ecset, ceruza, gyurma).
- Érzelmi kifejezés támogatása: az alkotás mint önkifejezési forma, a gyermek belső világának megjelenítése.
- Közösségi alkotások szervezése: közös faliújság, évszakdekoráció, ünnepi díszítés.

Az óvodai ábrázoló és alkotó tevékenység minden nap jelen van az óvodai életben, vizuális ingerek hatnak a gyermekekre folyamatosan. Az óvodai vizuális nevelés egyik legfontosabb feladata olyan tevékenységek biztosítása, melynek során fejlődik a gyermekek esztétikai érzéke, szép iránti fogékonysága, nyitottsága. Fontos feladat az

esztétikus és inger gazdag környezet megteremtése, ismerkedjenek meg a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal. Az ábrázolás eszközei és anyagai állandó, a gyermek által elérhető és bármikor elővehető helyen vannak. Az óvodai vizuális nevelés célja a vizuális nyelv elsajátítása, amelyen keresztül a gyermekek érzéseiket, gondolataikat kifejezhetik.

Az óvodai vizuális nevelés feladatai három /egymással szoros összefüggésben álló/ terület köré szerveződnek:

- Első a vizuális ingerek, élmények és alkotások befogadása, amely természetéből adódóan kapcsolatban áll a külső világ érzékelésével, megismerésével.
- Második az alkotás, a kifejezés, amelynek háttérében a vizuális gondolkodás, a kognitív és érzelmi folyamatok állnak.
- Harmadik az anyag- eszközismeret, amely nélkül elképzelhetetlen az alkotás, és ennek elsajátítása kisgyermekkorban még elválaszthatatlan a motoros funkciók fejlődésével és fejlesztésével.

A gyakorlatban megtapasztalható óvodai vizuális nevelés összhangban áll a kisgyermek igényével, kíváncsi,- mindenre nyitott attitűdjével és az óvodáskorra jellemző cselekvéses megismeréssel. Az óvodapedagógus akkor jár el helyesen, ha megteremti a lehetőségét annak, hogy a gyermekek ábrázoló szándékuknak megfelelően szabadon választhassanak az elérhető anyagok, eszközök és technikák közül.

Cél:

A tevékenység célja a gyermek élmény- és fantáziavilágának képi, szabad önkifejezése.

A gyermekek tér-, forma-, szín képzeletének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása. A helyes ceruzafogás elsajátítása.

Feladatok:

- Teremtjük meg a feltételeket a gyermek képi, plasztikai, ábrázoló és konstruáló képességének fejlődéséhez.
- Képi gondolkodásukat folyamatosan fejlesszük
- Vegyük figyelembe a gyermekek közötti képesség béli különbségeket és a fejlesztést az egyéni érettségi szinthez igazodó differenciáltsággal valósítjuk meg.
- Keltsük fel a rajzolás, mintázás, kézimunka anyagaival, eszközeivel való tevékenység vágyát. Az ábrázolás eszközeit mindenki által elérhető, nyitott polcon tároljuk, így a gyermekek igény szerint bármikor elő vehetik vagy az elkezdett munkát folytathatják.

- A megjelenítéshez, az egyéni önkifejezés megvalósításához sokféle anyagot, eszközt biztosítunk, megismertetjük a változatos technikákat és munkaformákat.
- Biztosítunk élményeik, fantáziájuk, képi és térbeli megfigyeléseik sokféle lehetőségét.
- Juttassuk el a gyermeket az alkotás, önkifejezés öröméhez.
- Biztosítunk a gyermekek fejlődését serkentő motiváltságot.
- Gyűjtjük és időszakonként hazaadjuk a gyermekek munkáit, szükség esetén szakember rendelkezésére bocsájtsuk.
- Biztosítjuk a gyermek rajzfejlődéséhez szükséges feltételeket, megfelelő motivációval érjük el, hogy mindegyik gyermek részt vegyen az ábrázoló tevékenységben.
- Alakítsuk ki a gyermekekben az igényt az esztétikai élmények befogadására és az esztétikus környezet kialakítására.
- Segítsük elő, hogy a szülők otthon is adjanak lehetőséget gyermekeik számára a rajzolásra, festésre, mintázásra, kézimunkázásra.
- Vonjuk be a szülőket, elsősorban természetes, újra hasznosítható anyagok gyűjtésébe, az óvodában használatos eszközök elkészítésébe.

7.4.1 A gyermeki alkotó-alakító tevékenység feltételeinek megteremtése

Az alkotó tevékenységhez megfelelő méretű és minőségű eszközöket biztosítunk. Az eszközök kiválasztásában a praktikum, a célszerűség és az esztétikum domináljon. Fontosnak tartjuk, hogy a csoportszobában megfelelő hely legyen az alkotó-alakító tevékenységhez. A gyermek kényelmesen elférjen az asztalnál, a játszó gyermekek ne zavarják őket. Olyan légkört teremtünk, hogy szívesen kapcsolódjanak be az alkotásba. Megtanítjuk őket az eszközök biztonságos használatára. A mindennapi szabad játéknál is biztosítjuk a festéshez, rajzoláshoz, ragasztáshoz, hajtogatáshoz az eszközöket, amelyeket úgy helyezünk el, hogy bármikor hozzáférhessenek.

7.4.2 A tervezhető alkotó-alakító tevékenységek tartalmának, minőségének differenciált fejlesztése

A vizuális nevelés magába foglalja a rajzolást, festést, mintázást, építést, képalakítást, konstruálást, kézimunkát.

Ezen technikák gyakorlása, pontosítása segíti a gyermeket abban, hogy a „művei” kifejezőbbé váljanak, tükrözzék a világról szerzett ismereteit, érzelmi megnyilvánulásait.

Játszva ismertetjük meg a gyerekeket az anyagokkal, eszközökkel, és alapvető technikákkal. Szabadon firkálgató, mázoló, gyurmázó gyerekekkel együtt éljük át a felfedezés, az alkotás, a színek, a formák adta örömet, esztétikai élményt.

A firkából kilépő, valamint ábrázolni kezdő gyermeket egyénileg segítjük a tovább lépésben, fokozatosan figyelünk a gyermek igényeire, gondolataira, engedjük szabadon próbálkozni. Az egyéni fejlesztésre minden korcsoportban nagy hangsúlyt fektetünk. Nem törekszünk arra, hogy minden gyerek azonos szinten dolgozzon, de célunk, hogy mindenki önmagához képest fejlődjön. A tehetséges gyerekek gondozása folyamatosan történik.

Törekszünk a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.

1. **Képalakítás:** festés, rajzolás, papírragasztás, nyomatkészítés, festékfröcskölés, kollázs-technika, viaszolás, termések, levelek ragasztása, papírfűzés, képalakítás tárgyakból.
2. **Plasztikai munka:** mintázás, termésfigurák, láncok, füzérek készítése, origami, spárga- és fonalmunka, varrások, gyűjtött természeti tárgyak rakosgatása, gyöngyfűzés.
3. **Építés:**
  - építgetés különböző tárgyakkal, formák, alakzatok létrehozása,
  - leporellókból zárt részek létrehozása,
  - vizes homokból változatos formák építése,
  - aktuális játékokra környezet-átalakítás, átrendezés,
  - terepasztalok építése,
  - építés nagyméretű dobozokból,
  - építés hóból.

7.4.3 A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása

Óvodánkban az alkotó alakító tevékenységek a mindennapi játékba integrálódnak. Heti egy alkalommal szervezünk irányított mikro csoportos kötetlen formájú tevékenységet.

Az egyéni segítségnyújtás érdekében egyszerre csak 5-6 gyerek vesz részt a tevékenységben. Minden gyerek megalkothatja az ajánlott eszközökkel a képi-plasztikai

elképzeléseit. Megjelenítik egyéniségüket, fantázia és élményvilágukat, érzelmeiket, vágyaikat.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Élményeiket, tapasztalataikat, érzelmeiket vizuálisan képesek megjeleníteni, örömmel kezdeményeznek ábrázoló tevékenységet.
- Ismerik a különböző technikákat és azokat képesek alkalmazni.
- Színhasználatuk gazdag, vannak kedvenc színeik.
- Örülnek egyéni és közös produkciójuknak.
- A tevékenység során kitartóak, egymás munkáit értékelik.
- A gyermekek önállóan tudnak választani a megismert és elsajátított vizuális technikák közül és a természet kincsét felhasználva tudják céljukat kreatívan megvalósítani.
- Téralkításban, építésben bátrak, ötletesek, együttműködők.
- Meglátják környezetükben az esztétikai értékeket.
- Önállóan és csoportosan is készítenek játékokat, ajándékokat, kellékeket.
- Alkotás közben ügyelnek környezetük és saját maguk munkájának tisztaságára.
- Az ábrázoló tevékenység során alkalmazzák a balról-jobbra haladás irányát, a lent és fent síkban történő jelölését.
- Kézmozgásuk lehetővé teszi az egyre precízebb apróbb mozdulatokat kívánó feladatok elvégzését. Finommozgásuk alkalmassá váljon a helyes ceruzafogásra.

7.5 Mozgás

Célja

A mozgás megszerettetése, a természetes mozgásigény kielégítése, a testi-lelki egyensúly támogatása. A motoros képességek, téri tájékozódás, testséma, koordináció, valamint az együttműködés, kitartás és szabálykövetés fejlesztése a játékos, változatos mozgásformákon keresztül.

Fejlesztési tartalmak – ONAP-irányelvek alapján

- Nagymozgások fejlesztése: járás, futás, ugrás, dobás, mászás, gurulás.
- Egyensúlyozás, testséma, testtudat kialakítása.
- Finommotorikus mozgások előkészítése (pl. szem-kéz koordináció).
- Téri tájékozódás: irányok, viszonyfogalmak, ritmusos mozgás.

- Mozgásos szabályjátékok: figyelem, szabálykövetés, együttműködés.
- Relaxáció, feszültségoldás, mozgás és pihenés váltakozása.
- Egészséges életmódra nevelés – a testmozgás természetes igénnyé válása.

Alkalmazott módszerek és szervezési formák

- Szabad mozgáslehetőségek biztosítása: tornaszobában, udvaron, természetes környezetben.
- Irányított mozgásos tevékenységek: naponta rövid, játékos testnevelési foglalkozások.
- Mozgásos játékok eszközzel és anélkül: karikával, labdával, babzsákkal, akadálypályán.
- Témához, projekthez kapcsolódó mozgásos feladatok: pl. állatutánzó mozgások, mesemozgás.
- Relaxációs gyakorlatok: nyújtás, légzőgyakorlat, halk zene melletti ellazulás.
- Tevékenységek differenciálása: mozgásügyességhez, fizikai állapothoz igazodó feladatválasztás.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A gyermek:

- biztonságosan mozog változatos mozgásformákban (fut, ugrik, mászik, gurul),
- képes figyelni, utasítást követni mozgásos helyzetben,
- téri irányokat felismer (előtte, mögötte, alatta stb.),
- képes szabályokhoz alkalmazkodni játék során,
- kitartóbb, fokozatosan önállóbb mozgásvégzésre képes,
- örömmel vesz részt egyéni és közösségi mozgásos játékokban,
- felismeri a testmozgás örömét, és természetes szükségletként tekint rá

Az óvodapedagógus feladatai

- Mozgásos tevékenységek tudatos beépítése a napi ritmusba.
- A gyermekek mozgásfejlődésének nyomon követése, mozgásprofiljuk ismerete.
- A mozgásos differenciálás tervezése (HHH, SNI, mozgásügyetlen vagy kiemelkedő mozgású gyermekek).
- Változatos eszközhasználat, akadálypályák, szabadtéri kihívások biztosítása.

- Pozitív megerősítés, bátorítás, az önbizalom építése a mozgáson keresztül.
- A mozgáshoz kapcsolódó egészséges szokások megalapozása (testtartás, higiénia, balesetmegelőzés).

A kisgyermekkorban a legnagyobb a mozgás jelentősége. A mozgás cselekvésen, játékon keresztül tapasztalja meg önmagát, társait és a körülötte lévő világot. A mozgás élménye segíti énképének formálódását.

A torna és a mozgásos játékok fejlesztik a gyermekek természetes mozgását (járás, futás, ugrás, egyensúlyozás, dobás) a testi képességeiket (erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség). Kedvezően hat a gyermeki szervezet növekedésére, teherbíró képességére, illetve az egyes szervek teljesítő képességére. Fontos szerepe van az egészség megőrzésében. A mozgás erősíti és kiegészíti a gondozás és egészséges életmódra nevelés hatását. A mozgáskultúra fejlesztése segíti a téri tájékozódást, a helyzetfelismerést, a személyiség akarati tényezőinek alakulását.

Természetes mozgásnak azokat a mozgásokat nevezzük, amelyek az emberré válás során alakulnak ki. Ezek a mozgások genetikailag kódolva vannak. A gyermekek fejlődésében ezek a mozgások neveléstől függetlenül is kialakulnak.

A spontán, a szabad játék kereteiben végzett mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai élet egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermek személyiségének – a pozitív énkép, önkontroll, érzelem, szabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás –fejlődésére.

A spontán – a játékban, azon belül a szabad játékban – megjelenő mozgásos tevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására. A gyermek legalapvetőbb szüksége, természetes megnyilvánulási formája a mozgás. A rendszeres, örömmel végzett, közösségben történő testmozgás hozzájárul a gyermek optimális személyiségfejlődéséhez, továbbá az egészséges életvitel kialakulásához. A tevékenység alapvető szervezeti keretei a következők: a) spontán, aktív szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenység,

b) irányított, mindennapos mozgásfejlesztés,

c) szervezett mozgásos tevékenység.

Az óvodai élet minden napján biztosított aktív szabad játék mellett hangsúlyosan jelennek meg az irányított mozgásos tevékenységek, amelyek játékos környezetben és játékba ágyazottan fejlesztik az alapvető mozgáskészségeket és a kapcsolódó fogalmi rendszert.

Az egészségfejlesztő testmozgást az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára biztosítani kell. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széles körű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

A mindennapos irányított testmozgás részét képezhetik a zenére, zenei ritmusra végzett mozgásos feladatok, (népi) játékok és táncok (kiemelten a néptánc), amelyek jelentős mértékben segítik a mozgáskultúra játékos, táncos úton történő fejlesztését. A mindennapos testmozgás az óvodai tornaszobában, a csoportszobában vagy a játszóudvaron is megszervezhető

A spontán – a játékban, azon belül a szabad játékban – megjelenő mozgásos tevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

Cél:

Az egészséges életmód, a rendszeres testedzés szokásrendszerének, a testi-lelki harmónia kialakulása, a társra figyelés, az alapvető testi képességek és mozgáskészségek (harmonikus, összerendezett, fegyelmezett, nagy és kismozgás) és pszicho motoros képességek fejlődése, a mozgás megkedvelése különös tekintettel a természetes mozgásokra, és koordinációra.

A gyermekek a lehető legtöbb pozitív mozgástapasztalat begyűjtésével „egész életre elkötelezzék magukat” a fizikailag aktív életmód mellett – már amennyire ez óvodáskorban lehetséges.

Az óvodapedagógus feladatai:

Fizikai állóképesség, erőnlét és koordináció fejlesztése.

Nagy- és finommozgások, testséma, téri tájékozódás és egyensúlyfejlesztés.

Laterális dominancia fejlesztése.

Vizuális és auditív percepció fejlesztését alapozó illetve azt kiegészítő szerepű mozgásokat gyakoroltat.

Probléma megoldást erősíti mozgással végzett feladatmegoldásokkal.

A mozgással kapcsolatos szókészletet fejleszti.

Fizikai aktivitáson keresztül a szellemi aktivitást előkészíti.

A sikeres feladatmegoldások eredményeként növeli az önértékelést és önbizalmat.

A tornával és mozgásos játékokkal fejleszti a gyermekek **természetes mozgását, valamint testi képességeiket** (erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség, koordináció). Pozitív irányba befolyásolja a mozgás által a gyermek teherbíró-képességét és az egyes szervek teljesítő képességét. A mozgásos tevékenységek során segíti a **térben való tájékozódást**, a helyzetfelismerést, az alkalmazkodó képesség, valamint a személyiség akarati tényezőinek alakulását.

Az óvodai nevelés minden napján, minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani, - az egyéni szükségletek és képességeket figyelembe véve- a játékban és szabad játékban megvalósuló mozgásos tevékenységre és egészségfejlesztő testmozgásra.

Az irányított mozgásos tevékenységek az óvodapedagógus által szervezett olyan tevékenységek, melyek nem jelentenek kényszert a gyermek számára. Ha a gyermek nem tud, vagy nem akar részt venni a tevékenységben, lehetőséget kell biztosítani, hogy a másik óvodapedagógussal vagy pedagógiai munkát közvetlenül segítő szakemberrel lehessen, vagy csatlakozhasson egy másik játszószobában számára kedvelt tevékenységhez.

A mozgásos lehetőségeknek teret biztosít teremben és szabad levegőn egyaránt.

Heti 1 kötelező testnevelés foglalkozást szervez az óvoda tornatermében, udvaron.

Zenés tornát, sétákat, kirándulásokat szervez.

Differenciált feladatadással lehetőséget teremt arra, hogy az adott gyakorlatokat a gyermekek saját képességeiknek megfelelően hajtsák végre, kellő aktivitást és terhelést biztosít. A foglalkozások körültekintő szervezésével és előkészítésével a várakozási időt kerüli.

Az életkorhoz az alábbi szempontok szerint a mozgásanyagot összeállítja.

Járás, mászás, futás, ugrás, dobás, elkapás, húzás, tolás, függeszkedés, forgás, gurulás, hordás, egyensúlyozás. Gimnasztika és talajtorna elemek. Sokszínű, változatos testnevelési játékok.

7.5.1 Helyi sajátosságaink, tárgyi felszereléseink

- A tornaszobánkban, sportszertárunkban rendelkezésre állnak az alábbi sportszerek, eszközök: Testhenger család, Tornapad, Tornaszekrény, Tornaszőnyeg, Zsámoly, GREISWALD egy-egy eleme, Mászókötél, Bordásfal, Trambulín, Tornakarikák, Focikapu, Labdák, Babzsákok, Szalagok, Ugráló kötelek, Mozgáskotta, Építő modul, Egyensúlyozó korong, Folyami kövek, Tip-top tipegő, Csoportos lépegető, Bújócskás alagút, Billenő rácshinta, Forgó tölcsér, Karikadobáló, Guruló deszka.
- Óvodánk udvarán megtalálható a Légvár, Csúszda, Hinta, Egyensúlyozó gerenda, Lejtős mászóka, Függhíd, Mérleghinta, Rugós játékok, Nyújtósor.
- Biztosítjuk a tornaszobában és az udvaron a nagyobb mozgást igénylő játékok számára a megfelelő helyet és kihasználunk minden lehetőséget.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Szereti és igényli a mozgást.
- Megfelelő szintű teljesítőképesség jellemzi, mozgása összerendezett, ügyes, megfelelő ritmusú.
- Tud a térben tájékozódni, ismeri az irányokat.
- Sor és váltóversenyt, futó és fogójátékokat játszik a szabályok pontos betartásával.
- Ismeri az eszközök nevét és a gyakorlatokhoz kapcsolódó kifejezéseket, vezényszavakat.
- Tud ütemtartással járni, rövidebb távon egyenletes iramban futni.
- Tud gurulóátfordulást végrehajtani előre.
- Labdát vezet helyben, tud egykezes felső dobással célba dobni.
- Játékos- és versenyhelyzetekben magatartása a feladatnak megfelelő (kitartás, akarat).
- Figyelme, gondolkodása, emlékezőképessége, ötletessége megfelelő szintű.

7.6 A külső világ tevékeny megismerése

Ez a tevékenységi forma támogatja a gyermek kognitív fejlődését, természetes kíváncsiságát, az észlelés, megfigyelés, összehasonlítás és következtetés képességének

alakulását. Az ismeretszerzés szoros kapcsolatban áll a játékos tanulással, valamint a környezeti neveléssel, a fenntarthatóság pedagógiájával.

Célja

A gyermek érdeklődésének felkeltése az őt körülvevő természeti és társadalmi környezet iránt. Tudásának bővítése tapasztalatokon keresztül, az észlelő-elemző gondolkodás megalapozása, aktív, élményközpontú felfedezéssel.

Fejlesztési tartalmak

Természeti környezet:

- Évszakok, időjárási jelenségek, növények, állatok, életfolyamatok megfigyelése.
- Életfeltételek: napfény, víz, levegő, talaj szerepe az élővilágban.
- Közvetlen tapasztalatszerzés: kertészkedés, séta, állatmegfigyelés, természetjárás.
- Környezettudatosság, felelősségtudat kialakítása (víztakarékosság, újrahasznosítás, madáretetés).

Társas-társadalmi környezet:

- Emberi kapcsolatok, család, közösség, ünnepek, szokások.
- Foglalkozások, közlekedés, szabályok, közösségi terek, szerepek.
- Hazaszeretet, nemzeti identitás alapjai (pl. zászló, címer, néphagyomány).

Módszerek

- Közvetlen megfigyelés: séta, udvari tapasztalatszerzés, évszakfigyelő tábla.
- Kísérletezés, felfedezés: pl. csíráztatás, víz körforgása, mágnesesség.
- Élményszerű tanulás: kirándulás, állatsimogató, múzeumlátogatás.
- Projekt módszer: adott témára épített többnapos tapasztalatszerzés (pl. „Az alma útja”).
- Drámajáték, bábjáték: helyzetek, szerepek, élmények feldolgozása.
- Digitális eszközök tudatos használata: fényképezés, digitális mikroszkóp, mesetablet ismeretbővítés céljára.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

A gyermek:

- kíváncsian érdeklődik a természet és környezete iránt,
- tapasztalatot gyűjt, megfigyeléseket végez, következtetéseket fogalmaz meg,

- felismeri az alapvető időjárási jelenségeket, évszakokat, életjelenségeket,
- ismeri az alapvető emberi szükségleteket és szerepeket,
- felismeri a közvetlen környezet tárgyait, eszközeit, funkcióit,
- saját megfigyeléseit rajzzal, játékkal, mozgással is képes kifejezni.

Az óvodapedagógus feladatai

- A gyermek érdeklődésére, kérdéseire építő, nyitott szemléletű nevelés.
- A felfedezés lehetőségeinek tudatos megteremtése (pl. kert, terasz, asztali labor).
- A természet közeli tapasztalás rendszeressé tétele.
- Környezettudatos szokások alakítása (szelektív gyűjtés, vízhasználat).
- Az ismeretszerzés élményszerűségének biztosítása (nem frontális oktatás).
- Kérdéstechnika fejlesztése: gondolkodtató kérdések, válaszokra való reflektálás.
- HHH és SNI gyermekek számára konkrét, sokérzékes tapasztalatszerzési formák biztosítása.

A környezeti nevelés prioritása előtérbe került az élet minden területén. A fenntarthatóság pedagógiájának megjelenése a nevelés szemléletének egészét átformálta.

Mindenki számára fontos, a pozitív értékrend közvetítése, s az ehhez szükséges befogadó környezet alakítása, a gyermekek és családok, valamint tágabb társadalmi környezetünk irányába. A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti, emberi, tárgyi környezet formái, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését. A tágabb és szűkebb környezet közvetlen tapasztalati úton történő megismerésével lehet elérni, hogy a gyermek tisztelje a környezetét és bátran alakítsa azt anélkül, hogy kárt okozna benne.

Komplex foglalkozások megvalósítása a témakörök kölcsönhatásával, valamint a népszokások, népi megfigyelések, találós kérdések, vizuális, zenei, irodalmi, matematikai ismeretek, játékos kísérletek felhasználásával.

Cél:

Minél több érzékszervi és mozgásos tapasztalat szerzése az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetről, valamint annak formái, mennyiségi viszonyairól. Életkoruknak és képességeiknek megfelelő szinten olyan szokásrendszer elsajátítása, amelyek meghatározóak a környező világgal való harmonikus kapcsolatteremtéshez. A természeti, emberi, tárgyi környezettel, családdal való ismerkedés során olyan tapasztalatok szerzése,

amelyek matematikai tartalmúak: mennyiségi, alaki, nagyság- és térbeli viszonyok. Ismereteit tevékenységekben alkalmazza.

7.6.1 Hosszú távú céljaink

Fenntarthatóságra nevelés

Alakítsuk ki gyermekeinkben a szűkebb és tágabb környezetért felelős, együttműködésre alapozott magatartásformákat, életvitelt, a jövőre, a fenntarthatóságra irányuló személyes attitűdöket.

Tevékenység ötletek, amelyekkel az óvodás korosztályt játékosan és élményszerűen taníthatjuk meg a fenntarthatóság alapjaira.

Környezetbarát óvodai környezet

Természetes berendezés: fa- vagy textil alapú játékok, sok növény a természetsarokban, természetes anyagok a bútoroknál – így már környezetbe ágyazódva neveljük a gyerekeket.

Energiatakarékosság: LED világítás, Nap kollektor, energiatakarékos izzók, víztakarékos csapok – a gyerekek is megfigyelhetik a mérőkön keresztül takarékoság eredményét.

Hulladék és újrahasznosítás

Szelektív szemetgyűjtés: külön papír-, műanyag- és komposztgyűjtők, a „hulladék nem szemet” szemléletbe oltva.

Újrahasznosító műhely: maradék papírok, kupakok, PET-palackok játék- vagy dekorációk készítéséhez.

Kertészkedés és vízgazdálkodás

Kis veteményeskert és komposztáló: paradicsom, saláta, fűszernövények termesztése, és a konyhai maradékból komposzt készítése.

Esővízgyűjtés és használat: hordókba gyűjtött esővíz öntözéshez – megtanulják a víztakarékosságot .

Mozgás, közlekedés, természetjárás

Kerékpáros, gyalogos programok: biztonságos közlekedés, kerékpáros nap szervezése.

Gyerekek által szervezett szemétszedés: heti–havi hulladékgyűjtő séták az udvaron vagy az óvoda környéken.

Terepi barangolás, séták: ismertető a helyi élővilágról, érzékszervi tapasztalások útján.

Élményalapú tanulás és közösségi programok

„Zöld” napok: élménynapok energiatakarékossággal, újrahasznosítással, bioműhelyekkel

Közösségi projektek: madárodúk, virágültetés, családi közösségi események – szülőkkel együtt.

Tudatos nevelés és szemléletformálás

Környezeti mesék, történetek: gyerekbarát könyvek (pl. az újrahasznosításról, vízvédelemről), közös beszélgetés tanulságokról.

Környezetvédelmi jeles napok: Föld napja, Víz világnapja, Madarak-fák napja – ünnepélyes programokkal, tematikus foglalkozásokkal.

Ökológiai szemlélet

Törekedjünk a komplex testi-lelki-szociális értékek védelmére, az ökológiailag fenntartható, egészséges élő és élettelen környezet kialakítására, szelektív hulladékgyűjtésre nevelés. Tudatosodjon gyermekeinkben, hogy az egészség érték,- tenni kell érte. Értsék meg az egészséges életmód és az egészségvédelem fontosságát. Alakuljon ki gyermekeinkben az egészséges életmód utáni igény.

Környezettudatos magatartás kialakítása

Alapozzuk meg gyermekeinkben a természet és a társadalmi környezet,- benne az ember harmóniájának megőrzését szolgáló szokásrendszert (értelmileg, érzelmileg, erkölcsileg, esztétikailag). Alapozzuk meg, hogy felelős, elkötelezett, környezettudatos és kulturált magatartással működjenek közre a szülőföld, a lakóhely, az óvoda esztétikus környezetének kialakításában, megőrzésében.

Értékrend kialakítása

Ismertessük meg gyermekeinkkel a konfliktuskezelés, együttműködési készség, döntési képesség, érzelmi, indulati állapot, kapcsolatok kezelésének, fejlesztésének módszereit a

tevékenységek nyújtotta lehetőségek maximális kihasználásával. Alakuljanak ki gyermekeinkben a társas környezetükre és önmagukra irányuló helyes, cselekvésre és aktivitásra készítő érzelmek. Ismerjék meg a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, közösséghez való tartozások élményét, a nemzeti, családi és tárgyi kultúra értékeit, tanulják meg ezek szeretetét és védelmét. A gyermek értékrendje szűk körű és szubjektív. A neki érzelmileg közelálló személyek, tárgyak adják az értékeket. A helyes értékrend kialakítása a környezeti nevelés kiemelt feladata. Megalapozza viszonyulásainkat, cselekedeteinket. Rávilágít környezetünk összetettségére és összefüggéseire, a legkisebb elem fontosságára.

7.6.2 Rövid távú céljaink

Az egészséget támogató, biztonságos, esztétikus munkakörnyezet kialakítása és védelme.

Környezettudatos magatartásformák kialakítása

Alapvető higiéniai normák megismertetése és betartatása.

Helyes napirend és életrend kialakítása.

Az étkezési kultúra fejlesztése, az egészséges táplálkozás szorgalmazása.

A szabadidő hasznos eltöltése.

Testi-lelki egészségvédelem a gyermekek és dolgozók körében.

A környezeti kultúra átadása oly módon történjen, hogy beépüljön a személyiség jegyeibe a természetes és épített környezettel való harmonikus együttélés. És ez olyan korai szakaszban történik, amikor a szokások, szabályok nagy része rögződik.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Elősegíti az emberi és tárgyi környezethez fűződő pozitív viszony kialakulását, a természet védelmét, a környezettudatos magatartás megalapozását.
- A környezettel való ismerkedés közben fejleszti a gyermekek beszédmegértő, és nyelvi kifejezőkészségét, értelmi képességeit.
- A környezet megismerése közben tapasztalatokat nyújt a tér- és síkbeli formákkal, mennyiségi összefüggésekkel, relációkkal kapcsolatban.
- Elegendő alkalmat, időt, helyet biztosít a biztonságos életvitel szokásainak kialakításához.
- Elősegíti a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.

- A tervezés során figyelembe veszi a helyi adottságokat, lehetőségeket, évszak változásait, ünnepeket.
- Alkalmi és folyamatos tevékeny tapasztalatszerzéseket, megfigyeléseket, komplex érzékszervi ismeretgyűjtéseket, munka jellegű tevékenységeket, szimulációs játékokat szervez az alábbi témakörökről: évszakok, természet változásai, időjárás, öltözködés, színek. Hét napjai, napszakok. Növények, állatok, ezekhez kapcsolódó emberi tevékenységek. Test. Közlekedés. Városunk. Család. Foglalkozások. Fizikai jelenségek.
- A tárgyak, személyek összehasonlítása tulajdonság szerint. Halmazalkotás, ítéletek, nyitott mondatok, relációk, mérhető tulajdonságok, rendezés, sorozatok.
- Számfogalom előkészítése: összemérés (mennyiségek, halmazok), természetes szám képzeteinek kialakítása (tőszám, sorszám). Műveletek: bontás, hozzátevés, elvevés, ugyanannyivá tétel.
- Tapasztalatok a geometria köréből, építés. Alkotások szabadon és másolással, tevékenység tükörrel, tájékozódás térben és síkban.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Megkülönbözteti az évszakokat és a napszakokat.
- Ismeri a színeket, azok árnyalatait.
- Környezetéről elemi ismeretekkel rendelkezik. Tudja lakcímét, testvérei és szülei nevét, születési helyét, idejét.
- Ismeri, betartja környezete közlekedésének legfontosabb szabályait, ismeri a közelben lévő közintézményeket.
- A tárgyakat legalább 10-ig meg tudja számlálni, össze tudja hasonlítani mennyiség, nagyság, forma, szín szerint.
- Tud 10-es számkörben bontani, részhalmazokat egyesíteni. Meg tudja állapítani több, kevesebb, ugyanannyi.
- Képes két kiterjedést, vagy mennyiséget egymással egyenlővé, ugyanannyivá tenni, vagy valaminél kisebbet, nagyobbat, többet, kevesebbet létrehozni.
- Helyesen használja a tő és sorszámneveket.
- Helyesen használja a térbeli viszonyokat jelentő névutókat.

7.7 Környezetvédelem

Célunk:

Olyan szokások és viselkedési formák kialakítása gyermekekben, amelyekkel megalapozzuk a környezettudatos magatartást óvodáskorban.

Feladatunk:

Gyermekeinkkel megismertetjük a természetet, felfedeztetjük annak szépségeit, és ez által megszerettetjük azt. Tudatosítjuk bennük, hogy milyen fontos a természet szépségeinek, tisztaságának, értékeinek védelme.

Tartalom:

A környezetvédelmi nevelést úgy építjük be az óvoda életébe, hogy a gyermekek számára minden óvodában töltött nap élmény legyen.

Tapasztalatszerző tevékenységeinket úgy alakítjuk, hogy a közvetlen környezetükben élő növény- és állatfajokat természetes környezetükben figyeljük meg. Óvodásaink a mindennapi élet során olyan alapvető ökológiai ismeretekre tesznek szert, melynek során felfedezhetik a környezet és az élővilág közötti kölcsönhatásokat, s életkoruknak megfelelő természetvédelmi alapismereteket. Tudatosítjuk bennük, hogy az élővilág védelme érdekében védelem alatt áll: a Föld, a Víz, a Levegő.

Nevelőmunkákba úgy építjük be a környezet- és természetvédelmi feladatokat, hogy az óvodai élet minden mozzanatában érvényre jusson. Igyekszünk minél több időt a szabadban, természetben tölteni. Életkorukat, fejlettségüket figyelembe véve a rácsodálkozástól a spontán és irányított megfigyeléseken keresztül eljuttatjuk őket az élmény dús kísérletek és kirándulások szakaszába.

A környezetvédelem következő jeles napjai tervezhetők:

- szeptember 23. Takarítási Világnap (Szelektív nap)
- október 4. Állatok Világnapja
- március 22. A Víz Világnapja
- április 22. A Föld Világnapja
- május 10. Madarak és Fák Napja

7.8 Munka jellegű tevékenységek

Az óvodás korú gyermek életében a munka jellegű tevékenységek fontos szerepet kapnak. A gyermekek aktív részvételével, és érdeklődésével a munka jellegű tevékenységekben aktívan fejlesztjük a gyermekek együttműködési készségét.

A munkavégzéshez szükséges attitűdök, képességek, készségek kialakítása (kitartás, önállóság, felelősség, céltudatosság) tevékenységeken keresztül történik.

Az egyes munkafajtákat fokozatosan vezetjük be, ezzel biztosítjuk a munka állandóságát és folytonosságát. Fontos, hogy a gyerekek a munka jellegű tevékenységeket önként, örömmel végezzék. A munkafolyamat segítse a problémamegoldás, feldolgozás útját.

A tevékenységekhez kapcsolódó spontán beszédhelyzetekben megjelennek a különböző beszédformák (udvarias megszólítás, cselekvésre szólítás, utánzásra késztetés, kérés, köszönés, dicséret verbális kifejezései), a munkavégzéssel kapcsolatos fogalmak. A gyermek értékelése differenciáltan, konkrétan, reálisan, önmagához mérten történik.

7.8.1 Önkiszolgáló munka

Az önkiszolgáló munka a gyermekek természetes, mindennapi szükségleteinek önálló kielégítését, valamint környezetünk rendjének megőrzését és helyreállítását jelenti. Az önálló testápolás, étkezés, öltözködés munkát jelent a gyerekek számára.

Önkiszolgáló munkák:

- öltözködés,
- testápolás,
- étkezés (tízórai, uzsonna).

A csoport életével kapcsolatos önként vállalt tevékenységek:

Arra törekszünk, hogy a gyerekek minél nagyobb önállóságra tegyenek szert, egyszerű feladatok adásával. Egy részük szabályosan ismétlődik, más részük esetleges.

Ezek lehetnek:

- teremrendezés,
- segítségnyújtás a felnőtteknek,
- megbízatások teljesítése,
- ajándékkészítés,
- segítségnyújtás a kisebbeknek, stb.

7.8.2 Udvari, kerti munka

A kerti munka a gyermekeknek olyan közösségi jellegű tevékenysége, amely közben átéli munkájuk természetére gyakorolt hatását, megfigyelhetik azokat a változásokat és eredményeket, amelyek munkájuk során létrejönnek.

A gyerekek alkalomhoz és évszakokhoz kapcsolódóan végeznek kerti munkát. Figyelemmel kísérik az óvoda és környezetének rendjét, és tisztaságának megőrzését. Ez is segíti a természet szeretetére, megóvására nevelést.

Évszakokhoz kapcsolódó munkák

- A környezeti témakörökhöz kapcsolódva kérjük őket különböző gyűjtő munkára.
- Száraz gallyak felszedése, falevélseprés.
- Csíráztatás, rügyeztetés.
- Veteményes-és virágos kert ültetése, gondozása, locsolása, stb.
- Csoportszobáinkban található cserepes virág, melynek gondozásához a gyermekek is segítséget tudnak nyújtani, pl. virágültetés, locsolás.

Feltételek megteremtése:

- Életkorukhoz mért munkalehetőség biztosítása.
- Nyugodt, kiegyensúlyozott légkör megteremtése.
- Megfelelő eszközök biztosítása a munkafolyamat zökkenőmentes lefolyása érdekében.
- Minden olyan munka elvégzése, melyhez kedvük van a gyerekeknek, és az nem veszélyezteti testi épségüket.

Cél:

A munkavégzéshez szükséges beállítódások, célszerű munkafogások, készségek, képességek, tulajdonságok kialakulása, cselekvő tapasztalással a gyermeki személyiség, attitűdök fejlesztése, saját és mások munkájának megbecsülésére és elismerésére nevelés.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Nyugodt légkört biztosít, hogy kitartással végezhessék el a tevékenységeket.
- Mintaadással, állandó megerősítéssel a munkához való pozitív viszonyt alakít ki, mely során meg tanulják tisztelni a munkát végző embert.
- Megéretteti a gyermekkel, hogy a munka felelősségteljes feladat, melynek eredménye van.
- Ügyel arra, hogy a munka ne jelentsen terhet, feleljen meg a gyerek egyéni fejlettségi szintjének.
- Igényt alakít ki a gyermekekben a rend és a rendezett körülmények megtartására.
- Fejleszti az akarati tulajdonságaikat: önállóságukat, kitartásukat, önzetlenségüket, felelősségtudatukat.
- Méretben és minőségben olyan eszközöket biztosít, melyek megfelelnek az óvodás gyermekek igényeinek.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Ügyel saját személye és környezete rendjére.
- Önállóan végzi a személyiségevel kapcsolatos teendőket.
- Munkatevékenységében kitartó.
- Szívesen vállal munka jellegű megbízásokat, azokat felelősséggel végzi el.
- A munkavégzésnél használt eszközöket elrakja.
- Igénye legyen az esztétikus terítésre.
- Részt vesz teremrendezésben, ágyazásban.

7.9 A tevékenységekben megvalósuló tanulás

A játék és a tanulás teljes mértékben összekapcsolódik az óvodáskorban. A gyermek esetében a tevékenységi vágy ösztönöz a tapasztalatszerzésre, a cselekvésre és közben minden pillanatban újabb és újabb felfedezéseket tesz, azaz tanul a kisgyermek. Játék közben, játékosan szinte észrevétlenül tanul, tehát az óvodai tanulás egyik legfontosabb színtere.

A nevelési folyamat egésze, azaz valamennyi pillanata alkalmas arra, hogy erőltetés nélkül spontán vagy irányított, szervezett módon tanuljon a kisgyermek. A játékos, cselekvéses tanulás élményszerűvé teszi az ismeretszerzést.

A tanulás formái közé tartozik:

- az utánzásos, modellkövetéses viselkedéstanulás;
- a spontán játékos tapasztalatszerzés;
- a játékos, cselekvéses tanulás;
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, felfedezés;
- a gyakorlati problémamegoldás;
- **a tanulási szokások és motiváció tudatos fejlesztése** (pl. figyelem, feladattartás, önállóság);
- **a projektalapú, komplex tanulás**, amely több tevékenységi formát integrálva dolgoz fel egy témát;
- **a nemzeti értékekhez, hagyományokhoz kapcsolódó tanulás** amely a gyermekek identitását, közösségi érzését és kulturális kötődését erősíti (pl. népi játékok, ünnepkörök);

- **a reflektív tanulás**, amely során a gyermek saját élményeire, tapasztalataira visszatekintve, pedagógusi kérdések mentén új felismerésekre jut (pl. „Mi történt, amikor...?” „Mit próbálnál másként?”);
- **a tanulási szokások és tanulási motiváció tudatos fejlesztése játékos tanulási helyzetekben** (pl. feladattartás, figyelem, önálló munkavégzés, eszközhasználat);

A gyermeket a tanulás játékos formái segítik hozzá, például a színek, formák a tapasztalat útján való megismeréshez. Játékhoz kapcsolódnak a környezetből szerzett, a gyermek számára valamilyen oknál fogva érdekes benyomások, élmények újraélései.

Cél:

A gyermek közvetlen környezetéből származó tapasztalataira, szükségleteire, kíváncsiságára, utánzási hajlamára, élményeire, érzelmi beállítódására épített tartalmak megismerése, a tanulási képességeket meghatározó pszichikus funkciók, figyelem, emlékezet, gondolkodás, nyelvi kifejezőkészség differenciált fejlődése, mely a teljes személyiség fejlődését támogatja. Elsődleges cél a gyermeki kompetenciák fejlesztése támogató környezet megteremtésével, és a gyermeki előzetes tapasztalatok figyelembevételével.

A tanulási folyamatot hátráltató tényezők koherens figyelembe vétele:

Az óvodai nevelés során kiemelt figyelmet fordítunk a gyermekek egyéni fejlődési ütemére, szociokulturális háttérére, valamint azokra a tényezőkre, amelyek a tanulási folyamatot hátráltathatják. A cél nem a hiányok kiemelése, hanem a pedagógiai válaszok megtalálása a gyermekek támogatására.

- Genetikai adottságok: szociális, testi és pszichés érettség.
Életkori és egyéni érési különbségek
Testi, érzékszervi, idegrendszeri eltérések
Pszichés érettség, érzelemszabályozás fejlettsége
- szociokulturális háttér
A család szociális helyzete, iskolázottsága, értékrendje
A gyermek anyanyelvi környezete, nyelvi mintái
A gyermek otthoni tanulási tapasztalatainak hiánya vagy eltérő jellege

- a családból hozott tapasztalatok, ismeretek, szokások, normák hiánya, eltérő nevelési elvek

Nevelési környezetből fakadó eltérések

A családból hozott szokások, normák, viselkedési minták eltérése az óvodai elvárásoktól

Inger- vagy élményhiányos környezet

Eltérő nevelési elvek, következetlenség, túlzott engedékenység vagy szigor

- képesség béli különbségek: motoros, szociális, kognitív és anyanyelvi területen, jelentkező eltérések. Magatartási, viselkedési nehézségek, szabálytudat hiányamagatartás-és viselkedés béli normák alacsony szintje. A tanulási folyamat iránti érdektelenség, alacsony motiváció a tanulási folyamat iránti érdektelenség.

- objektív és szubjektív tényezők

Egészségügyi problémák, alvás- és táplálkozási zavarok

Családi krízisek, veszteségek, instabil érzelmi háttér

A gyermek aktuális érzelmi állapota, önbizalma, önértékelése

- intézményünk lehetőségei, hagyományai, beintegrálható népszokások

Az óvoda tárgyi és személyi feltételei

A pedagógusok módszertani szabadsága, érzékenysége, rugalmassága

Az intézmény hagyományai, helyi értékei, beépíthető népszokások

Pedagógiai feladataink:

o A gyermekek fejlődését egyéni megfigyelés és dokumentálás alapján követjük nyomon.

o Differenciált tanulásszervezéssel, egyéni bánásmóddal, vizuális és tapasztalati tanulással támogatjuk a fejlődést.

o A HHH-s gyermekek esetében kiemelten fontos a sikerélmény biztosítása, a pozitív megerősítés és a szülőkkel való együttműködés.

o Az óvodapedagógus reflektív, érzékeny és támogató jelenléte kulcsfontosságú a tanulási folyamatban.

Az óvodapedagógus feladatai:

Az óvodapedagógus elsődleges feladata, hogy érzelemgazdag, biztonságot nyújtó, elfogadó légkört teremtsen, amelyben a gyermek szabadon próbálkozhat, hibázhat, és

fejlődhet. A nevelés során a gyermek egyéni fejlődési útját, aktuális fizikai és érzelmi állapotát figyelembe véve támogatja az érési folyamatokat.

A tanulási folyamatot a gyermek kíváncsiságára, élményeire, tapasztalataira és érzelmi beállítódására építi. A játékos, cselekvéses tanulás során biztosítja a megfelelő mennyiségű és minőségű ingerhatást, tapasztalatszerzést, felfedezést. Indokolt esetben digitális eszközöket is alkalmaz.

A képességfejlesztés szenzoros, motoros, szociális és verbális területeken történik, személyre szabott, pozitív visszajelzésekkel és támogató értékeléssel. A hátrányos helyzetű gyermekek esetében kiemelt figyelmet fordít a kompenzációra, a sikerélmény biztosítására és a szülőkkel való együttműködésre.

A tanulási tevékenységek az évszakok, ünnepek, társadalmi és természeti jelenségek köré szerveződnek. A projektalapú tanulás, a komplex témák feldolgozása, valamint a nemzeti értékek közvetítése (pl. népi játékok, hagyományok) kiemelt szerepet kap.

A pedagógus differenciáló, egyéni, mikro csoportos és kooperatív technikákat alkalmaz. A tanulási szokások megalapozása érdekében kialakítja a szokásrendszert, a tevékenységek állandó helyét, és biztosítja a megfelelő időkeretet, eszközöket.

A tevékenységek tempóját, időtartamát és módszereit a gyermekek aktuális állapotához igazítja, szükség esetén rugalmasan változtat tervein. A párhuzamosan végezhető tevékenységekhez biztosítja a választás lehetőségét és a megfelelő környezetet.

A szervezeti formát a gyermekek életkora, fejlettsége és a tevékenység tartalma szerint választja meg. Változatos tevékenységekkel ösztönzi az önálló tapasztalatszerzést, felfedezést, gyakorlati problémamegoldást.

Támogatja az együttműködést, a kommunikációt, az önellenőrzés és önértékelés fejlődését. Felismeri a különleges bánásmódot igénylő gyermekeket, és szükség esetén szakemberhez irányítja őket.

Ismeri és alkalmazza a korszerű óvodapedagógiai módszereket, azokat a gyermekek egyéni és életkori sajátosságaihoz igazítja. Törekszik a motivációs kulcsingerek felismerésére és alkalmazására.

Érzelem gazdag, biztonságot nyújtó, kölcsönös bizalmon alapuló csoportlétkör kialakítása, az érési folyamatok optimális megtámogatása. Minden gyermek hibázhat, minden gyereknek van lehetősége javításra, próbálkozásra.

Megfelelő mennyiségű és minőségű ingerhatás, tapasztalás és cselekedtetés, felfedezés biztosításával a gyermeki kíváncsiság felkeltése, kielégítése, problémamegoldás, felfedezés örömeivel. Ennek érdekében indokolt esetben használja az IKT-eszközöket is.

A közvetlen tapasztalatra, mozgásra, élményre épülő képességek, részképességek fejlesztése, mely magába foglalja a szenzoros, motoros, szociális és verbális tanulást egyaránt. Személyre szabott, pozitív, támogató jellegű értékeléssel segíti elő fejlődésüket, a hátrányok kompenzálását.

A tervezett tanulási tevékenység követi az évszakok változásait, a megfigyelhető természeti és társadalmi jelenségeket, eseményeket, az ünnepek sajátosságait, az óvodai élet hagyományait, aktualitásokat.

Projektelemek alkalmazásával komplex ismereteket nyújt, tapasztalatszerzési lehetőségeket biztosít.

Elsősorban differenciáló, egyéni vagy mikro csoportos, illetve kooperatív technikákat alkalmaz.

A tanulás alapvető feltételének megteremtése, a **szokásrendszer kialakítása**, a tevékenységek állandó helyének meghatározása, a jól megválasztott időkeret, és az elegendő számú, méretű, minőségű, sok érzékszervet foglalkoztató, az életkornak és a gyermekek egyéni képességeinek megfelelő eszközöket biztosít.

Figyelembe veszi a gyermekek aktuális fizikai és érzelmi állapotát, ehhez igazítja a tevékenységek tempóját, időtartamát, módszereit. Szükség esetén rugalmasan változtat előzetes tervein.

Az elmélyült tevékenységekhez nyugodt légkört és környezetet teremt, például a csoportszoba elrendezésével. A párhuzamosan végezhető tevékenységekhez biztosítja a megfelelő eszközöket és a szabad választás lehetőségét.

A szervezeti formát a tevékenység tartalmától, a résztvevő gyermekek számától, összetételétől, fejlettségétől függően az óvodapedagógus megválasztja, differenciáltan alkalmazza.

Változatos tevékenységek, megtapasztalások biztosításával felkelti a gyermekekben az önálló tapasztalatszerzésre, felfedezésekre, kipróbálásokra, gyakorlati problémamegoldásokra irányuló törekvéseket, igényeket. (a képességek terén mutatkozó egyéni eltérések csökkentése, kompenzálása)

Az együttműködés, az egymás közötti kommunikáció elősegítése. A változatos munkaformák alkalmazásával, a gyermekek önellenőrzésének, önértékelésének elő segítése.

Felismeri a kiemelt figyelmet, különleges bánásmódot igénylő gyermekeket, szükség esetén segítséget kér a kompetens szakemberektől.

Ismeri és alkalmazza a korszerű óvodapedagógiai módszereket, azokat az egyéni és életkori sajátosságokhoz, csoportprofilhoz igazítja. Törekszik a motivációs kulcsingerek megismerésére, alkalmazására.

Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére:

- Az egyszerű feladatokat megérti.
- Ha a helyzet megkívánja, kivárja, amíg rákerül a sor.
- Érdeklődik környezete tárgyai, jelenségei és ezek összefüggései iránt.
- Feladatai végrehajtásában kitartó.
- Szándékos figyelmének időtartama életkorának megfelelő.
- Képes a már elsajátított ismeretek szándékos felidézésére.

A tevékenységekben megvalósuló tanulás során szem előtt tartjuk, hogy óvodánk a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény, amely a gyermeket fokozatosan, de különösen az utolsó évében az iskolai nevelésre, oktatásra készíti fel.

A kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget, melyhez megfelelő testi, lelki, szociális érettség szükséges. Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja tartalmazza azokat a fejlődési jellemzőket, melyek az óvodáskor végére jellemzik a gyermekeket.

Az óvodai nevelés és a hatéves kori iskolakötelezettség alól felmentést adó hivatalról a 275/2019. (XI.21) Kormány Rendelet rendelkezései az irányadóak.

A gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig harmadik életévét betölti, a nevelési év kezdő napjától legalább napi négy órában óvodai foglalkozáson köteles részt venni. A felmentést a szülőnek kérelmeznie kell. A felmentést engedélyező szerv a fővárosi és megyei kormányhivatal általános illetékességgel eljáró járási hivatala.

A gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a hatodik életévét betölti, tankötelessé válik. A tankötelezettség hatéves korban történő megkezdése alóli felmentést a szülőnek kérelmeznie kell, a Gyámhatóság is kezdeményezhet. A döntéshozó állami szerv az Oktatási Hivatal. Az óvodakötelesek hatósági nyilvántartását, valamint az

adatszolgáltatást a kötelező felvételt biztosító óvodák fenntartói számára az Oktatási Hivatal végzi.

A szülő kérésére visszamaradt gyermekeknek az óvodapedagógusok olyan **CÉLZOTT foglalkozásokat szerveznek, vagy játékos helyzeteket teremtenek**, amelyek az iskolába lépéshez szükséges alapkészségek fejlesztését szolgálják. Elsősorban finommotoros készségek, figyelem, emlékezet fejlesztését, szókincs, általános ismeretek bővítését célozzuk meg. A játékos, célzott foglalkozásokat a csoportnaplóban rögzítjük személyre szólóan.

Melléklet 1:

Óvoda-iskola átmenet támogatása: módszertani útmutató a nagycsoportos korú gyermekeket nevelő óvodapedagógus részére Iskola-előkészítő, fejlesztő tevékenység (ONAP 2025 alapján)

8 Az óvoda hagyományos ünnepei

Az ünnepek, megemlékezések szervezését a gyermekek személyiségfejlődésében fontosnak tekintjük, mert az esélyteremtés, érzelmi nevelés és szocializáció terén kimagasló hatást fejtenek ki. Ezek az együttlétek szervesen illeszkednek a tervezett nevelési folyamatokba, lehetőséget biztosítanak a szülőkkel történő interperszonális kapcsolatra. Ünnepeinket az aktuális előkészületek jellemzik, érzelmi, hangulati ráhangolódással, ajándékok, dekorációk készítésével.

Törekszünk az énekes, mondókás, dramatikus játékok hiteles, élményszerű átadására. Természetes és sokrétű módon alkalmazzuk óvodai életünkben népköltészeti értékeinket és népmese hagyományainkat.

8.1 Hagyományos rendezvényeink, programjaink, ünnepein

- Adventi készülődés: Az adventi előkészületekkel, gyertyagyújtással fokozzuk a várakozás érzelmi hatásait. Ebben az időszakban tartjuk csoportonként a nyílt napot, melynek keretében az érdeklődő szülők betekintést nyerhetnek az óvoda mindennapjaiba.
- Mikulás: A mikulásvárás zenés műsorral egybekötött ünnepség. E rendezvényen az első osztályos gyermekek meghívott vendégként vesznek részt.

A Mikulás intézményi, esetleg csoport szinten ajándékozza meg a gyerekeket. Az ünnepet megelőzően mikulás napi sportjátékot szervezünk a gyerekeknek.

- Karácsony: Közös ünneplés keretében, énekkel, verssel, dramatizálással ünneplünk. Minden évben más-más csoport készül az ünnepi műsorral. Vendégeket hívunk, a szereplő gyerekek szülei is velünk ünnepelnek, közös karácsonyfát állítunk.
- Farsang: Jelmezben zajló zenés, táncos esemény, aktuális versekkel, énekekkel, tréfás játékokkal kiegészítve.
- Március 15.: Zászlók, kokárdák készítése, elhelyezése a település emlékművénél. Ünnepi megemlékezés a felelős óvodapedagógus előkészítésében, szervezésében.
- Helyi mesemondó délelőtt: március hónapban tartjuk a gyerekek önkéntes jelentkezése alapján. A két legszebben mesélő gyerek képviselheti óvodánkat a kistérségi mesemondó délelőttön. Minden résztvevő gyermeket megajándékozunk.
- Kistérségi mesemondó délelőtt és rajzkiállítás: több óvoda részvételével zajló mesemondó délelőtt, melynek keretében értékelésre kerülnek a beérkezett pályamunkák illetve az elhangzott mesék.
- Húsvét: Fontos a hagyományok ápolása, ráhangolódás az előkészületekkel a húsvéti ünnepre (nagyakarítás, népszokások felelevenítése, megismertetése).
- Anyák napja: Minden gyermek ajándékot készít az édesanyjának.
- Évzáró: Az év során megismert versekből, énekekből, dalos játékokból állítjuk össze. Szülőkkel közösen ünneplünk.
- Gyermeknap: Közös program az egész óvoda részvételével: Pl.: udvari játékok, zenés, táncos előadás, stb..
- Ballagás: Az óvodás gyerekek műsorral készülnek, közös ünneplés vendégekkel, családokkal.
- Alkalmoszerűen részvétel a település rendezvényein.

Az év folyamán más aktuális rendezvényen is részt veszünk a gyerekekkel, figyelemmel kísérik az óvodáknak kiírt pályázatokat is (pl. Oviolimpia, Rajzpályázat stb.)

A csoportokban megünnepeljük a gyerekek név és születésnapját közös énekléssel, verseléssel.

A nevelési év elején csoportos szülői értekezletet tartunk minden óvodába járó gyerek szüleinek. Az iskolába készülő gyerekek szüleinek március hónapban tájékoztató szülői értekezletet szervezünk, ahová meghívjuk az iskola vezetését, leendő első osztályos

tanítóit. A nevelési év során lehetőséget biztosítunk szülői értekezletek igény szerinti megtartására.

8.2 Kistérségi mesemondó délelőtt és rajzkiállítás

2000 óta hagyomány, hogy óvodánk mesemondó délelőttöt és rajzkiállítást hirdet óvodáskorú gyerekek számára helyi, illetve kistérségi szinten. Ennek első fordulója a helyi mesemondó délelőtt. A házi mesemondó délelőttre való jelentkezés önkéntes és a meseválasztásban a gyermek, a szülő és az óvodapedagógus is részt vállal.

A két legszebben mesélő gyermek képviseli intézményünket a kistérségi délelőttön. A pályázati feltételek szerint óvodánként 2 gyerek szerepelhet, verses mese kizárva. A rajzverseny pályázati kiírása szerint fekvő formátumú rajzokat kérünk, intézményenként 5 rajzzal lehet pályázni. Címe: „Legkedvesebb mesém” és bármilyen technika alkalmazható.

Az intézményünkbe érkező vendégeket színvonalas műsor előadásával köszöntjük. Szakmai zsűri értékeli a beérkezett pályamunkákat, valamint az elhangzó meséket. Mind a két területen ajándékokkal térhetnek haza a résztvevők.

A rendezvény fő célja: lehetőséget biztosít a mesemondó gyerekek tehetségének kibontakoztatására, a legjobbak kiválasztására és értékelésére és a rendezvényen résztvevő gyerekek megjutalmazására.

Rész céljai:

- a mese és a mesehallgatás megszerettetése
- művészeti nevelés
- hagyományőrzés

Ez a rendezvény évek óta betekintésre ad lehetőséget a szülőknek, településünk vezetőinek, a környező települések óvodapedagógusainak intézményünk tevékenységébe.

Sportnap megrendezése

Óvodánkban a sportnapot óvodai szinten szervezzük,- gyerekek,- szülők, óvodapedagógusok, dajkanénik, részvételével május hónapban. A programra meghívjuk a helyi általános iskola első osztályos tanulóit is.

Célja, hogy minél többen kapjanak kedvet a rendszeres testmozgáshoz, az egészséges életmódhoz. Alapozódjon meg a gondolat, hogy felnőve a gyerekek életének tudatos része legyen a mozgás, a sport. A mozgásos játékokhoz erőt, gyorsaságot, kitartást igénylő,

vidámságot sem nélkülöző feladatokat választunk. Ezzel mindannyian fontos lépést teszünk egészségünk megőrzésének érdekében.

9 Inkluzív pedagógia – Integráció a sajátosságok megőrzésével, a különbségekhez való alkalmazkodással - a gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Az inkluzív pedagógiai szemlélet alapja, hogy a gyermekek fejlődési ütemét, szükségleteit és erősségeit elfogadjuk, és ehhez igazítjuk a nevelési folyamatot. A nevelés során kiemelt figyelmet fordítunk a hátrányos helyzetből fakadó tanulási és szocializációs nehézségek enyhítésére, az esélyegyenlőség megteremtésére – egyéni fejlesztéssel, partneri kapcsolatok erősítésével és a gyermek kompetenciáit támogató környezettel.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése érdekében az óvodapedagógus alkalmazza a differenciálás elvét.

Az inkluzív pedagógia nem csak befogad, hanem adekvátan nevel:

- Az inklúzió egy szemléletmód, amelybe minden gyermek belefér.
- Az integráció, amelyben a sajátos nevelési igényű és hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű és tehetséges gyermekek nevelése valósul meg.
- A differenciálás egy módszer, amely által a gyermek számára releváns pedagógiai helyzet megteremtődik.

Differenciált bánásmódról akkor beszélünk, ha az óvodapedagógus ismeri a gyermeket, ha tudja, hogy ki milyen. A megismerés alapja, a megfigyelés, amely folyamatos és minden képességre kiterjed. A megismerést követően az óvodapedagógus elkészíti az egyes gyermekre vonatkozó tervet, mely a nevelő és fejlesztő munka alapját képezi.

Felismeri a gyermek személyiségfejlődési nehézségeit, és képes számukra segítséget nyújtani - esetlegesen a megfelelő szakembertől segítséget kérni.

Reálisan és szakszerűen elemzi és értékeli saját gyakorlatában az egyéni bánásmód megvalósulását.

A pedagógiai gyakorlatban biztosítjuk a differenciált tanulásszervezést, amely a gyermek aktuális szükségleteihez és egyéni jellemzőihez igazodik – mind a szabad játék, mind a tanulási helyzetek során.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermek típusai:

Különleges bánásmódot igénylő gyermek:

- sajátos nevelési igényű (SNI) gyermek,
- beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő (BTMN) gyermek,
- tehetséges gyermek.

Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek:

A gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint.

9.1 A szociális hátrányok enyhítését segítő pedagógiai tevékenységek

A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek

Gyermekeink szociokulturális háttere változó képet mutat.

Az óvodai közösség értéknek tekinti a sokféleséget. A gyermekek már kora gyermekkortól megtapasztalják, hogyan élhetnek együtt olyan társaikkal, akik különböző képességekkel, szokásokkal, hátterekkel rendelkeznek

Munkánk tervezésénél figyelembe vesszük a gyermekek és a gyermekközösségek eltérő kulturális, illetve társadalmi háttéréből adódó sajátosságait.

Felelőségünk különösen nagy a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek nevelésében és fejlesztésében. A hátrányos helyzet esetenként a **gyermek veszélyeztetettségét** is magában hordja. Ők néha csak tőlünk kapnak segítséget a világban való eligazodáshoz, a kultúra értékeinek megismeréséhez, lelki és testi fejlődésükhöz.

Feladatunk az óvoda világát nehezen elfogadó, illetve együtt nem működő, esetleg gyermeküket is elhanyagoló családokkal való - együttműködésre készítő - **kapcsolattartás.**

9.1.1 A hátrányos helyzet leggyakoribb okai

- A család anyagi és egészségügyi állapota, erkölcsi helyzete és életvitele, értékrendje.
- A család lakhelye és környezete.

- A gyermek és/vagy szülő egészségi állapota.
- A családtagok száma.

Környezeti okok lehetnek

- Sokgyermekes család: 3 vagy több gyermek.
- Szűkös lakásviszonyok: a család magas létszáma, több generáció együttélése.
- Szülők iskolázatlansága.
- Nevelési hiányosságok: kettős nevelés, felügyelet és gondozás hiánya, helytelen bánásmód (brutalitás), érzelmi sivárság, közömbösség, könnyelmű, felelőtlen életvitel, bűnöző családi háttér.
- Negatív hatású baráti kör.

Anyagi okok lehetnek

- Munkanélküliség.
- Létfminimum alatti 1 főre jutó jövedelem.
- A szülő csökkent munkaképességű vagy munkaképtelen.
- A kereset nem a család szükségleteinek kielégítésére fordítódik.

Egészségügyi okok

- Születési rendellenesség vagy szerzett fogyatékoság:
  - mozgáskorlátozottság
  - érzékszervi károsodás (látás, hallás.)
  - szervi rendellenesség
- Tartós betegség.
- Idegrendszeri, pszichés problémák (szülő és/vagy gyerek).
- Higiénés hiányosságok.

A gyermek személyiségében rejlő okok

- Értelmileg, érzelmileg visszamaradt.

9.1.2 Feladataink a szociális hátrányok enyhítése érdekében

- Anyagi támogatás lehetőségeinek kiaknázása.
- A tolerancia, segítőkészség kialakítása, a másság elfogadása.
- Praktikus ismeretek elsajátíttatása.
- A mindennapi élethez szükséges készségek kialakításának segítése: tanácsadás, külső segítség felajánlása.
- Családi életre és egészséges életmódra nevelés.

Tevékenységeink a szociális hátrányok enyhítésére

- Differenciált fejlesztés.
- Egészségnevelés.
- A sport és egyéb mozgástevékenységek megismertetése, megszerettetése.
- Felzárkóztató foglalkozás a valamilyen területen lemaradóknak.
- A családi életre nevelés tanítása: tanácsadás, külső segítség felajánlása.
- Kulturális rendezvények csoportos látogatása.

Szülőknek felajánlott segítség

- Közös programokon történő részvételi lehetőség az óvodában: nyílt napok, barkácsolás, Egészség- Sportnap stb.
- Felvilágosítás a szociális juttatások lehetőségeiről a szülői értekezleten, beszélgetéseken (fogadó órákon), a gyermekvédelmi megbízott által szóban
- A védőnő interaktív prezentációi (tisztálkodás, egészséges életmód, életviteli tanácsok stb.).

A szociális segítő támogató kapcsolattartása, segítő tevékenysége:

- Óvodához, iskolához köthető problémák, családon belüli hátrányok
- Részvétel a szülő- pedagógus közötti megbeszéléseken.
- Közvetítő szerep óvoda- család között.
- Információnyújtás elérhető szolgáltatásokról.
- Segítségnyújtás ügyintézésben.
- Szabadidős tevékenységek szervezésében való segítségnyújtás.
- A sajátos nevelési igényű vagy hátrányos helyzetű gyermekek támogatását intézményi szinten biztosítjuk – gyógypedagógussal, fejlesztőpedagógussal, szociális segítőkkal és a szülőkkel együttműködve
- Az óvoda biztosítja a helyet a településen élő gyerekek számára a korai fejlesztési tevékenységekhez, gyógypedagógiai, pedagógiai szakszolgálati intézmények szolgáltatásaihoz, utazó gyógypedagógusok munkájához.

Anyagi támogatás lehetősége

- ingyenes étkezés biztosítása

Az esélyegyenlőség segítésének elvei:

Minden tanköteles gyermeknek törvényben biztosított joga, hogy számára megfelelő oktatásban részesüljön. Ennek érvényesítéséhez az óvodának (a fenntartóval, a családdal,

a gondviselőkkal, szakmai és civil szervezetekkel együttműködve) a következő elvek szerint kell biztosítani a nevelő-oktató munka feltételeit:

- a gyermek tanulási nehézségeinek feltárása, problémái megoldásának segítése az óvodai nevelés-oktatás egész folyamatában és valamennyi területén.
- Használja a szociális tanulásban rejlő lehetőségeket. Lehetővé teszi a helyes viselkedési normák, a mintaként szolgáló cselekvések, a kommunikáció, együttműködés megismerését.
- kulcskompetenciák megalapozása, megszilárdítása, bővítése.
- folyamatos, egyénhez igazodó fejlesztés.
- Óvodán kívüli, más óvoda, iskola által szervezett rendezvényeken, sportnapokon való részvétel
- tehetséggéretes gyermekek valamilyen területen kiemelkedő képességeinek támogatása
- Differenciált oktatás és egyéni fejlesztés: A gyermekek egyéni igényeihez és képességeihez igazodó oktatási és fejlesztési tervek készítése.
- Inkluzív nevelés: A sajátos nevelési igényű (SNI) gyermekek integrálása a többségi csoportokba, biztosítva számukra a megfelelő támogatást és speciális eszközöket.
- Kulturális és szociális sokszínűség támogatása: A különböző kulturális és szociális háttérrel rendelkező gyermekek elfogadásának és integrációjának elősegítése a többségi társadalmi kultúra elemeinek beintegrálása az óvodai életbe
- Játék és tanulási környezet gazdagítása: Olyan eszközök és játékok biztosítása, amelyek segítik a gyermekek kognitív, érzelmi és fizikai fejlődését.
- Személyre szabott nevelési tervek: Minden gyermek számára egyedi nevelési terv kidolgozása, amely figyelembe veszi a gyermek egyéni képességeit és szükségleteit.
- Mentálhigiénés támogatás: a gyermekek érzelmi és viselkedési problémáinak kezelésében való lelki-érzelmi megsegítés.
- Nyelvi fejlesztés: nagy figyelmet fordítunk a nyelvi készségek fejlesztésére, különösen azokra, akik beszédfejlődési problémákkal küzdenek.
- Egészségügyi programok: egészséges életmódra nevelés és táplálkozási programok bevezetése nyílt napok keretében.

- Kreatív és művészeti tevékenységek: Az alkotás és művészi kifejezés támogatása, amely hozzájárul a gyermekek önkifejezéséhez és önértékeléséhez.

A tanulási esélyegyenlőség eredményes segítésének egyik alapvető feltétele a gyermek személyiségének megismerése, az ahhoz illeszkedő pedagógiai módszerek alkalmazása.

- a gyermekek önmagukhoz és másokhoz viszonyított teljesítményeinek, tehetségjegyeinek feltárása, fejlesztése a tevékenységek, és más foglalkozások óvodán belül és kívül;
- differenciált és egyénre szabott tanulási követelmények, ellenőrzési-értékelési eljárások alkalmazása.

9.2 Az óvodai hátrányok rendszere

A tevékenységrendszer az óvodai tevékenységsszervezést szolgálja, a teljesíteni és helytállni képes személyiség kialakulását.

Ez a helytállási képesség együttesen magába foglalja egyebek mellett a közösségben való együttélés értelmi és érzelmi képességeit.

A kívánatos légkör kialakításában az alábbi tényezőknek tulajdonítunk különös fontosságot:

- az óvodapedagógus gyermek ismerete, gyermekközpontú, gyermektisztelő értékrendje.
- az óvodai tevékenységrendszer gazdagsága.
- az óvodáért, az óvoda közösségért érzett felelősség intenzitása.
- a hagyományrendszer.
- a szülőkkel való kapcsolat milyensége.

Az óvodai tanulási folyamatban különösen fontos tényezőnek tekintjük, hogy az óvodapedagógusok a lehetőségekhez mérten igazodjanak a gyermekek egyéni fejlettségéhez, képességeihez és a tevékenységekben nyújtott teljesítményeikhez.

E cél eléréséhez az alábbi nevelési módszereket és szervezeti formákat alkalmazzuk:

- az egyes képességekben, részképességekben gyenge teljesítményt nyújtó gyermekeknek felzárkóztató foglalkozást szervezünk.
- a lemaradók segítésére felzárkóztató foglalkozást biztosítunk.
- óvodapedagógusaink az egyes tevékenységeken előnyben részesítik az egyéni képességekhez igazodó munkaformákat, így elsősorban a gyakorlásnál, az ismétlésnél a gyermekek önálló és csoportos munkájára támaszkodnak.

- Különleges bánásmódot igénylő gyermek vagy gyermekcsoport számára fejlesztési terveket dolgoz ki, és ezeket hatékonyan meg is valósítja.
- Az általános pedagógiai célrendszer figyelembevételével határozza meg az egyéni szükségletekhez igazodó fejlesztési területeket, a fejlesztésre irányuló feladatokat, tevékenységeket, játékokat.

Az iskolába menők segítésére felkészítő, a tanító néikkel közös foglalkozásokat szervezünk.

Fontos feladat hárul az óvodára a szociális hátrányok, a beilleszkedési, magatartási, és tanulási nehézségek enyhítésében. Napjainkban egyre több család kerül nehéz helyzetbe. A megélhetési nehézségek, a családok hétköznapi gondjai miatt egyre több gyerek válik hátrányos helyzetűvé. Óvodánk eddig is sokat tett a hátrányok kompenzálása érdekében.

Intézményünkben magas a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma. A különleges bánásmódot igénylő gyermekek közül a sajátos nevelési igényű SNI gyermek, beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő BTMN-es gyermek és a tehetségigéretes gyermekek integrációjának megvalósítása óvodai nevelésünk kiemelt feladata. Célunk a gyermekek képességkibontakoztatása, hátrányok csökkentése, az iskola életmódra való felkészítés, hogy egyenlő eséllyel kezdjék az iskolát. E hátránycsökkentő óvodai nevelésünket segítik óvodapedagógusaink továbbképzésen szerzett ismeretei.

A továbbképzés elnevezése **Művészeti nevelés hátrányos helyzetű gyermekeket nevelő óvodákban**, a fejlesztés beépítése a pedagógiai programba.

A továbbképzésen szerzett ismeretek az integráció gyakorlati lehetőségeihez és módszereihez nyújt segítséget. A képzésbe ágyazott hospitálás, jó-gyakorlatok, projektműszerek, mint az óvodai hátránycsökkentő nevelőmunka fontos elemei, további gyakorlati tapasztalatokat nyújt a művészeti nevelés eszközeivel történő hátránycsökkentés speciális módszertanához. A továbbképzés segítséget nyújt Pedagógiai programunk felülvizsgálatához, az egyes hátránycsökkentést célzó óvodai tevékenységelemek beépítéséhez.

A hátrányok típusai:

Családi hátrányok

Olyan gyermekek tartoznak ide, akik mögött nem stabil, gondoskodó a család

Felbomlott család, elváltak vagy meghalt az egyik szülő.

Előfordul, hogy a hátrány abból származik, hogy a szülők tartósan betegek, leszázalékoltak, pszichésen kiegyensúlyozatlanok, deviáns életvezetést folytatnak.

Anyagi hátrányok

Azok a családok sorolhatók ide, amelyek nem képesek az átlagosnak megfelelő anyagi körülményeket biztosítani, mert nem képesek rendszeres munkára (meghaltak, betegek, deviánsak), munkanélküliek, vagy magas az eltartottak és alacsony a munkaképes eltartók aránya.

Óvodánk feladata ennek a hátránynak a kompenzálására:

- Ingyenes étkeztetés.
- Óvodai elhelyezés.

Kisebbségi, etnikai hátrányok

Az etnikai hátrányok kompenzálásának óvodai feladatai:

- A különbözőség elfogadtatása az óvoda minden gyermekével, dolgozójával.
- Hatékony együttműködési formák kialakítása a szülőkkel.
- Felzárkóztató programok.
- Együttműködés a Kisebbségi Önkormányzattal.
- Kapcsolat a Gyermekjóléti Szolgálattal.

Tevékenységi hátrányok

Azok a gyermekek tartoznak ide, akik nem rendelkeznek megfelelő képességgel a különböző tevékenységek elsajátításához, nincsenek kellőképpen motiválva az új ismeretek befogadására.

A tanulási hátrányok kompenzálása óvodában:

- Differenciált bánásmód minden tevékenységi területen
- Részproblémákkal küszködő gyerekek integrált nevelése – oktatása.
- Korszerű óvodapedagógiai módszerek alkalmazása.
- szakszolgálat igénybe vétele.

óvoda- iskola egymás munkájára épülő kapcsolata

Az egyes hátrányfajták nem függetlenek egymástól. A hátrányos helyzet folyamatnak is felfogható. Ehhez a tevékenységhez az óvodapedagógus hozzáértése mellett szeretet, megértés, a gyermek iránti bizalom és az óvodapedagógusi-lelkiismeret kell. Az óvoda és az iskola közötti átmenet tapasztalatainak gyűjtésével törekszünk az egymás munkájára épülő kapcsolat kialakítására.

Formái lehetnek:

- Közös programok és tevékenységek: Csoportos Játékok, mozgásos tevékenységek, kézműves tevékenységek, zenés és táncos tevékenységek, stb.
- Ismerkedő Látogatások

→ Találkozás az elsős Tanítóval

9.3 Integrációs és képesség kibontakoztató felkészítés rendje

Az Integrációs munkánk során az eltérő családi háttérrel rendelkező, különböző képességű és fejlettségű gyermekeket együtt fejlesztjük, annak érdekében, hogy a társadalmi párbeszéd, valamint a társadalmi mobilitás valóságos keretet kapjon az oktatás-nevelés rendszerén belül.

Az integrációs (együtt nevelő) minőségi oktatást biztosító nevelésünk jellemzői:

Egyrészt olyan oktatásszervezési keret:

- amely lehetőséget biztosít minden gyermek számára képességei kibontakozásához.
- amelyben minden gyerek előzetes, otthonról hozott tudását és kultúráját értékként képviselheti, kamatoztathatja.
- amelyben a gyerekek egymást segítő közösségben fejlődnek (tudatosan fejlesztik a családot, az óvoda és a gyerekek közötti kommunikációt).
- amelyben a szülőt, a családot, mint partnert vonják be az óvodai folyamatokba, döntésekbe
- amelyben tudatosan építik ki az előítéletek csökkentését, megszüntetésére együttműködő, elfogadó környezetet biztosít.
- amelyben tudatosan teremtenek lehetőséget az oktatás ügyében érintett intézmények együttműködésére (óvoda, bölcsőde, általános iskola, családsegítő, kisebbségi és helyi önkormányzatok, kulturális és civil szervezetek).
- amelyben a gyermek követése az óvodai hatékonyság visszajelzésének kiemelt eszköze.

Másrészt olyan kompetenciák jellemzik az óvodapedagógusokat, mint pl.:

- széleskörű módszertani repertoár.
- egyéni különbségekre figyelő, egyénre szabott pedagógiai eszközök és mérőrendszerek ismerete.
- az együttműködés és intézményi kereteken túlmutató, jellegéből fakadó óvónői szerepbővülés elfogadása.
- az óvodában megjelenő különböző kultúrák ismerete, egyenértékűként való elfogadása, kezelése, átörökítése.

Az integrációs (együtt nevelő) program fenti jellemzőinek az intézmény pedagógiai rendszerének egészét át kell hatnia.

Elvárható eredmények:

Az óvodai integrációs munkánk során a következő eredményekről kell számot adni, amelyek az ellenőrzés szempontjait is jelentik:

- a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya az oktatási – nevelési intézményben megfelel a jogszabályban előírtaknak.
- az intézmény képes az eltérő szociokulturális háttérrel és különböző területeken eltérő fejlettséggel rendelkező gyermekek fogadására, az együttnevelésre, hozott hátrányaik kompenzálására, az esélyteremtésre.
- az intézmény párbeszédet alakít ki minden szülővel.

Ezek eredményeként:

- csökken az óvodai hiányzások száma.
- Emelkedik az iskolára érett gyermekek száma.

Intézményi értékelés: nevelési év végén.

9.4 A sajátos nevelést igénylő gyermekek befogadása és fejlesztése

A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésében figyelembe vesszük „A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve” rendelet útmutatásait.

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény a sajátos nevelési igényű - mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő – gyermekek, eredményes fejlesztésének biztosítására kiemelt figyelmet fordít.

Az alapprogramban meghatározott nevelési, fejlesztési tartalmak minden gyermek számára szükségesek, így az óvodai nevelés a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik.

A gyermekek között fennálló különbségeket pedagógiai programunk kialakításakor mindvégig figyelembe vettük és számos helyen beépítettük. A nevelés hatására a sérült kisgyermeknél is fejlődik az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés. A sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása, a szükséges tárgyi feltételek, és segédeszközök megléte akkor biztosítja a nevelési célok megvalósíthatóságát, ha a napirend során a gyermek mindig csak annyi segítséget kap, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges.

- Az elvárások igazodjanak a gyermekek fejlődésének üteméhez,
- fontos, hogy fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósuljon meg,
- a sajátos nevelési igényű gyermekeket a nevelés, a fejlesztés ne terhelje túl,
- a rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztő foglalkozások programjai váljanak mindennapi nevelőmunkánk tartalmi elemeivé.

A fejlesztés szervezeti keretének megválasztását, az alkalmazott speciális módszer- és eszközrendszert minden esetben a gyermekek állapotából fakadó egyéni szükségletek határozzák meg. A gyermekek személyiségét nem statikusan, hanem önmagukhoz viszonyított fejlődésében szemléljük. Óvodánkban az együttnevelés – az illetékes szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleményének figyelembevételével – minden esetben egyéni döntést igényel a gyerek szükségletei szerint.

A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése, rehabilitációs, rehabilitációs tevékenységek

A rehabilitációs, rehabilitációs egyéni és/vagy csoportos fejlesztés elsősorban gyógypedagógiai kompetencia, amely kiegészül a társszakmák – pszichológiai, orvosi – terápiás együttműködésével.

Óvodai pedagógiai programunk elkészítésekor, valamint napi munkánk során ezért figyelembe vesszük a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvében foglaltakat.

Az integrált nevelésre vonatkozó általános alapelveink:

- A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében is általános nevelési célkitűzéseink megvalósítására törekszünk.
- Kiemelt célunk elősegíteni e gyermekek alkalmazkodó készségének, akarat erejének, önállóságának, érzelmi életének fejlődését.
- Biztosítjuk a sajátos nevelési igény szerinti környezetet, tárgyi és személyi feltételeket. Amennyiben a személyi feltételeink hiányosak, utazó gyógypedagógiai szolgáltatást igénylünk az arra kijelölt intézménytől.
- A rehabilitációs tevékenységünket team-munkában kialakított és szervezett folyamatban valósítjuk meg. A team munkában az utazó gyógypedagógus, a gyermeket nevelő óvodapedagógusok, gyógypedagógiai asszisztensek és dajkák vesznek részt.

- A sajátos nevelési igény a szokásos tartalmi és eljárás béli differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, illetve kiegészítő fejlesztő, korrekciós, terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teszi szükségessé.
- Habilitációs, rehabilitációs célú fejlesztő terápiás programjaink jellemzően az óvodai pedagógiai programba, így a napi óvodai életbe beágyazottan valósulnak meg, a gyermekek szakvéleményben foglalt valós igényeihez igazodóan, az utazó gyogyepedagógus közreműködésével elkészített éves „Egyéni fejlesztési terv” szerint.
- Az egyéni igényekhez igazodó foglalkoztatás megvalósulása érdekében rugalmas szervezeti kereteket alakítunk ki.
- A sajátos nevelési igényű gyermekkel végzett munkánk során arra törekszünk, hogy kihasználjuk mindazon lehetőségeket személyiségük –így különösen a befogadás, empátia fejlesztése, a segítő viselkedésformák és tevékenységek tanítása- fejlesztésére, amit a sérült társaikkal való együttélés nyújt.
- Az elfogadás szemléletét úgy alakítjuk, hogy tartózkodunk mindazon viselkedésminták adásától, amely a sérült gyermekek **különbözőségét** hangsúlyozza.
- Halmozottan fogyatékos gyermek esetén a megállapított fogyatékoságok mindegyikére tekintettel kell lenni.
- Munkánkkal közvetve segítjük a társadalom befogadó szemléletének kialakítását.
- Fokozott figyelmet fordítunk a sajátos nevelési igényű gyermekek és családjaik esetében az adatvédelemmel és a személyiségjogokkal kapcsolatos szabályok betartására.

A habilitáció általános célja:

- A sérült funkciók fejlesztése, újak kialakítása.
- A sérült funkciókkal egyensúlyban a meglévő funkciókra való támaszkodás, ezek fejlesztése.
- Amennyiben speciális eszközök használata szükséges, ezek elfogadtatása, a használat tanítása.

A habilitáció fő területei:

- az észlelés – vizuális, akusztikus, taktilis, vestibuláris, kinezteziás- fejlesztése.
- a motoros készségek fejlesztése.
- a beszéd- és nyelvi készségek fejlesztése.
- a szociális készségek fejlesztése.
- a kognitív készségek fejlesztése.
- az önellátás készségeinek fejlesztése.

A habilitáció részben a többi gyermekkel végzett munka során, differenciált bánásmóddal és eszközökkel, részben egyéni vagy kiscsoportos formában valósul meg.

A sajátos nevelési igényű gyermekekkel végzett munkánkra vonatkozó eljárás:

- Évnyitó szülői értekezleteinken rendszeresen tájékoztatást adunk a szülőknek az integrált nevelésre vonatkozó főbb tudnivalókról, az erre vonatkozó eljárási szabályainkról.
- Fokozott figyelmet fordítunk az újonnan felvett gyermekek esetleges problémáinak feltárására, a nevelési tanácsadó, majd a szakértői és rehabilitációs bizottság bevonásával közreműködünk a sajátos igények mielőbbi feltárásában.
- Tájékoztatjuk a szülőket, hogy integrált nevelésben, abban az esetben vehet részt gyermekük, ha optimális fejlődését ez a forma biztosítja leginkább, ezt a szakvélemény megállapítja.
- A gyermekek csoportba való beosztásakor tartózkodunk a sajátos nevelési igényű gyermekek elkülönítésétől.

A gyermek fogyatékosságának, autizmus spektrum zavarának vagy egyéb pszichés fejlődési zavarának típusához igazodó szakképesítéssel rendelkező szakirányú végzettségű gyógypedagógus az együttműködés során:

- segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését, figyelemmel kíséri a gyermek haladását,
- javaslatot tesz gyógypedagógiai- specifikus módszerek alkalmazására, a gyermek igényeihez igazodó környezet kialakítására,
- segítséget nyújt a szükséges speciális (segéd)eszközök kiválasztásában,
- együttműködik az óvodapedagógusokkal, figyelembe veszi észrevételeit, javaslatait,
- segít a helyi feltételek és a gyermek egyéni szükségleteinek összehangolásában,
- kapcsolatot tart a szülőkkel,

- részt vesz a befogadó közösség felkészítésében.

10 Tehetségnevelés, tehetségfejlesztés - a tehetségígéretes gyermekek felismerése

A tehetségnevelés/tehetségfejlesztés/tehetséggondozás a tehetség felismerésével, azonosításával kezdődik. A tehetség óvodai gondozása beékelődik a pedagógiai folyamat rendszerébe.

Alapelvünk: a tehetséges óvodás elsősorban gyermek, éppen ezért feladatunk, hogy élmény dús környezetet teremtsünk óvodásainknak.

A tehetséggondozás céljai:

- Felismerni a tehetségre utaló jeleket minden gyerekben és azok megjelenési formáit
- Kielégíteni a kiemelkedőbb képességű gyermek megismerési, alkotási és speciális szükségleteit
- A tehetséges gyermek (tehetséggel összefüggő) erős oldalának támogatása „megelőzés”, „légkörjavítás”,
- Minden olyan terület támogatása, amelyek kiegészítik a direkt tehetségfejlesztést.
- Esélyteremtés, megfelelő szeretetteljes légkör biztosítása
- A tehetséges gyermek tehetséggel összefüggő gyenge oldalának erősítése (pszicho motoros és érzelmi – akarati éretlenség)

Az óvodapedagógus feladatai:

- Az óvodai tehetséggondozás tudatos helyi rendszerének kialakítása.
- A tehetségígéretes gyermekekre jellemző tulajdonságok területenkénti meghatározása.
- A beválogatás módszereinek megállapítása, igazodva az óvodás korú gyermekek életkori sajátosságaihoz
- a tehetségfejlesztő programok, tevékenységek szervezése, az óvodai élet gazdagítása egyéb tevékenységekkel
- A tehetséggondozós formájának, területeinek meghatározása.
- A szülők tájékoztatása, egyetértése, bevonása a tehetséggondozó programunkba.

- A tehetségigéretes gyermekek képességeinek kibontakoztatásához lehetőségek biztosítása. (mozgás-, kognitív képességek-, rajz, mintázás kézimunka-, mese, báb, dramatizálás, zenei nevelés területén)
- A dokumentációkban (egyéni fejlődést nyomon követő lapok, tehetséggondozó napló) tükröződjön a gyermekekre való odafigyelés, fejlesztés irányvonala, az egyéni differenciált bánásmód.
- A tehetségfejlesztés megalapozása, érzelmi alapok lerakása, lehetőségek felkínálása.
- Sokféle tevékenységek kínálata, ezzel segítve a gyermekeknek érdeklődési irányuk megismerését
- Egyéni bánásmód keretében történő célzott fejlesztés,
- A gyermek pozitív én-tudatának kialakítása és erősítése
- Elfogadó és támogató környezet kialakítása
- Pedagógusok továbbképzésének biztosítása e területen
- A szülők tájékoztatása és megnyerése a közös munka érdekében
- Segítségadás a szülőknek

A tehetségfejlesztés módjai közül óvodánkban elsősorban a gazdagítás –dúsítás módszerét alkalmazzuk. A tehetségigéretes gyerekek társaikkal együtt vesznek részt a különböző tevékenységekben, azonban a nap bizonyos idejében az óvodapedagógus által differenciált fejlesztésben részesülnek.

Jelenlegi megoldás: Gazdagítás, dúsítás:

- mélységben történő gazdagítás,
- tartalmi gazdagítás,
- a feldolgozási képességek gazdagítása,
- a tempóban történő gazdagítás.

10.1 Formák a tehetségigéretes gyermekek fejlesztésére

A tehetségigéretes gyermekek fejlesztésére számos módszer és forma létezik, amelyek segítenek a gyermekek képességeinek kibontakoztatásában és további fejlődésük elősegítésében:

- Versenyek és kiállítások: Lehetőségek biztosítása a gyermekek számára, hogy megmutathassák tudásukat és tehetségüket különböző versenyeken, fesztiválokon vagy kiállításokon.
- Kreatív projektek: Projektek szervezése, amelyek lehetőséget adnak a gyermekeknek arra, hogy kreatívan kifejezzék magukat és saját ötleteiket valósítsák meg.
- Kiscsoportos munkák és együttműködési projektek, amelyek fejlesztik a csapatmunkát és a szociális készségeket.
- Hozzáférés biztosítása különböző tananyagokhoz, eszközökhöz, amelyek segítik a gyermekek érdeklődési körének bővítését és elmélyítését.
- Szülők bevonása: A szülők aktív bevonása a tehetséggondozás folyamatába, támogatásuk és együttműködésük a gyermek fejlődésében.
- Közösségi programok: Részvétel helyi közösségi programokban, ahol a gyermekek bemutathatják tehetségüket és kapcsolatba léphetnek hasonló érdeklődésű társaikkal.

Ezek a formák és módszerek sokféle lehetőséget kínálnak a tehetségígéretes gyermekek fejlesztésére, segítve őket abban, hogy kibontakoztassák tehetségüket és elérjék a bennük rejlő potenciált.

10.1.1 Tehetségazonosítás módszertanának kidolgozása:

Kidolgozzuk a tehetségazonosítás módszertanát, amely meghatározza, hogy milyen kritériumok alapján azonosítjuk a tehetséges gyermekeket az óvodai csoportokban.

10.1.2 A tehetséggondozás módja, formája:

3-4 éves korban csoporton belül.

4-5 éves korban csoporton belül és kis létszámú differenciált fejlesztő mikro csoportos formában

5-6-7 éves korban, a megfigyelési eredmények alapján beválogatás a tehetséggondozó csoportokba.

Egy adott tehetséges gyermek (tehetséggel összefüggő) gyenge oldalainak kiegyenlítése; pszicho motoros képességek, érzelmi-szociális érettség vagy éppen a motiváció területén. Ezek a „hiányosságok a tehetség kifejlődését megnehezítik, esetleg megakadályozzák. A gyermek esetleges „gyenge” oldalát mindenképpen diagnosztizálni kell,- egyedi segítségnyújtást biztosítva.

„Megelőzés”, „légkörjavítás”- a csoportban uralkodó szituációra vonatkozik. Azt akarjuk elérni, hogy az átlagot meghaladó gyermek a maga gyors és többnyire helyes válaszaival ne hogy elbátortalanítsa a többieket.

Kiegészítő tevékenységek: olyan területek támogatása, amelyek kiegészítik a direkt tehetségfejlesztést (pl. relaxáció) Feladatunk: feltöltődés biztosítása. (Például: a kiemelkedő képességekkel rendelkező gyermekeket festészetben vagy táncban „támogatjuk”. Óvodában különösen nagy gondot szokott jelenteni, hogy a tehetséges gyerekek egy részének sokkal kevesebb az alvásigénye, mint kortársainak általában. A pihenés, a relaxáció lehetősége azt jelenti, hogy nem a délutáni pihenést, hanem a lehetőségét kínáljuk fel a gyermeknek.

Egy adott tehetséges gyermek (tehetséggel összefüggő) gyenge oldalainak kiegyenlítése; pszicho motoros képességek, érzelmi-szociális érettség vagy éppen a motiváció területén. Ezek a „hiányosságok a tehetség kifejlődését megnehezítik, esetleg megakadályozzák. A gyermek esetleges „gyenge” oldalát mindenképpen diagnosztizálni kell,- egyedi segítségnyújtást biztosítva.

„Megelőzés”, „légkörjavítás”- a csoportban uralkodó szituációra vonatkozik. Azt akarjuk elérni, hogy az átlagot meghaladó gyermek a maga gyors és többnyire helyes válaszaival ne hogy elbátortalanítsa a többieket.

Kiegészítő tevékenységek: olyan területek támogatása, amelyek kiegészítik a direkt tehetségfejlesztést (pl. relaxáció) Feladatunk: feltöltődés biztosítása. (Például: a kiemelkedő képességekkel rendelkező gyermekeket festészetben vagy táncban „támogatjuk”.

10.1.3 Zenei tehetséggondozás

Az óvodai csoportban a tehetségfejlesztés a mindennapi cselekvéses helyzetekbe van beépítve, a gyerekek szabadon dönthetnek, hogy részt vesznek-e a felkínált tevékenységben. Ezek a helyzetek nyitottak, bármikor bárki bekapcsolódhat vagy kiléphet a játékos tevékenységből.

Cél: az átlagosnál fejlettebb, jobb adottságokkal bíró gyermekek ritmusérzékének, zenei hallásának, éneklési készségének, emlékezetének, mozgásának,- egész személyiségének fejlesztése.

A műhelytevékenységekben olyan kisgyermekek vesznek részt, akiknél kiemelkedő zenei hallást, zenében történő fejlett kreativitást figyelnek meg az óvodapedagógusok. Heti egy alkalommal történik a „foglalkozások” megszervezése. A gyermekek hangszerekkel, zeneművekkel ismerkednek, melyek segítségével megvalósul hallás-, ritmusérzék-, és éneklési készségük fejlesztése, zenei ízlésük,- egész személyiségük formálása.

A zenei tehetségek néhány jellemzője: (Több elem megléte jelzőértékű)

- Már kétéves kora előtt dallamokat énekel.
- Családjában van zenész vagy zenerajongó.
- Különösen érzékeny a hangokra.
- Jó hallása van, könnyen azonosít hangokat.
- Jó ritmusérzéke van.
- A hangerősséget hatásosan tudja változtatni (érzi a zenei-érzelmi hatást).
- Könnyen emlékszik dallamokra.
- Énekel vagy gyermekhangszeren játszik játékidőben rendszeresen.
- Szeret zenét hallgatni, táncolni, zenére mozogni, improvizálni.
- Saját ritmusokat, dallamokat talál ki.
- Könnyen átalakít egy dallamot, variációkat talál ki.

10.1.3.1 Az óvodai zenei tehetséggondozás céljai:

A tehetséges gyermek erős oldalának fejlesztése; emlékezet, fantázia, logikus gondolkodás: teremtsünk minél több lehetőséget, hogy játékos zenei feladatokkal, játékhelyzetekben (énekes játékok, szerepjátékok stb.) minél több sikerélményt szerezzenek Kisgyermekkorban fontos a mondókák, gyermekdalok ismerete, szeretete. A zenei tevékenységekhez sokféle ütős-és ritmushangszerek, dallamcsövek, csengettyűk várják a gyerekeket, de megpróbálhatják megszólaltatni a furulyát, a billentyűs hangszert és játékba integráltan a zenei társasjátékokat is.

10.1.4 Gyermektánc-tehetség ígéretesnek nevezhető gyermekek jellemzői

- Mozgáskoordináció és ritmusérzék: Kiváló mozgáskoordinációval rendelkeznek, könnyen és pontosan követik a zenei ritmust.
- Kifejező mozgás: Érzelmeket és történeteket közvetítenek a táncmozdulataikkal, természetesen és spontán módon fejezik ki magukat tánc közben.
- Testtudatosság: Tudatosan irányítják a testüket, ismerik a saját testük képességeit és határait, és könnyen alkalmazkodnak a különböző táncstílusokhoz.
- Rugalmasság és erő: Fizikai adottságaik fejlettek, rugalmasságuk és izomerőjük kiemelkedő, ami lehetővé teszi a bonyolultabb mozdulatok és koreográfiák végrehajtását is.
- Tanulási képesség: Gyorsan tanulnak új mozdulatokat és koreográfiákat, könnyen megjegyzik és reprodukálják azokat.
- Motiváció és elkötelezettség: Lelkesedéssel és kitartással vesznek részt a táncórákon, élvezik a táncot és gyakran gyakorolnak önállóan is.
- Színpadi jelenlét: Magabiztosan és természetesen lépnek fel a színpadon, jól érzik magukat a közönség előtt, és képesek kapcsolatot teremteni a nézőkkel.
- Közösségi készségek: Jól működnek együtt társaikkal, képesek csapatban dolgozni és összhangban lenni másokkal a csoportos táncok során.

Cél:

Néptánc programunkkal a magyar népi hagyományok átörökítése, a gyermekek zenei alkotókészségének kibontakoztatása.

Sikeres szereplések helyei és kistérségi rendezvényeken.

Óvodánk hírnevének ápolása, „Akikre büszkék lehetünk”

Motiváltság, önbizalom, önértékelés, kudarcűrő képesség fejlődése.

10.1.5 Dramatizálás, báb és bábjáték

A mesélés, bábozás során tehetség ígéretesnek mutatkozó óvodások jellemzői:

- Gazdag fantázia és kreativitás: Képzelő erejük élénk, és könnyen alkotnak új történeteket, karaktereket és helyzeteket.
- Kifejezőkészség: Érthetően és érdekesen mesélnek, kifejezően használják a hangjukat és arcmimikájukat.

- Empátia és érzelmi intelligencia: Jól érzékelik és kifejezik a karakterek érzéseit, könnyen beleélik magukat mások helyzetébe.
- Nyelvi készségek: Fejlett szókincsük van, mondataalkotási készségük és nyelvtani érzékük korukhoz képest előrehaladott.
- Figyelem és kitartás: Hosszabb ideig képesek koncentrálni, és élvezik a mesélés, bábozás folyamatát.
- Szociális készségek: Jól működnek együtt másokkal, képesek csoportban dolgozni, és figyelnek társaikra.
- Öröm és lelkesedés: Lelkesen vesznek részt a mesélésben és bábozásban, élvezik a szereplést és az alkotást.

Ezek a jellemzők segíthetnek az óvodapedagógusoknak felismerni a tehetség ígéretesgyerekek jeleit a mesélés és bábozás terén, és megfelelően támogatni az érintett gyermekeket képességeik kibontakoztatásában.

Cél:

- Mese, báb programunkkal a gyermeki személyiség gazdagítása, az esztétikai, erkölcsi érzelmek formálása, az értelmi képességek fejlesztése. Kibontakoztatja a gyermeki világképet és az anyanyelvi-kommunikációs képességeket.
- Sikeres szereplések helyei és kistérségi rendezvényeken.
- Óvodánk hírnevének ápolása, „Akikre büszkék lehetünk”
- Motiváltság, önbizalom, önértékelés, kudarcűrő képesség fejlődése.
- A meglévő ismeretek bővítése, a személyiség fejlesztése a dramatikus játékok és pedagógiai módszerek alkalmazásával (érzékelés, észlelés, az emlékezet, a figyelem, képzelet, gondolkodás, jellem fejlesztése).
- Megalapozza a szocializációs közeg interakcióiban való eligazodást, biztosítja a dramatikus átélést.
- A dramatikus játék serkenti a gyermekeket az összefüggő kontextusos beszédre, arra, hogy az eszközök mellett saját testüket, gesztusaikat, mimikájukat és egyéb kommunikatív képességeiket is felhasználják a megjelenítésben.
- Gyakorolják az informálás, tájékozódás, befolyásolás eszközeit, megtanulják az együttes munkát az egymásra figyelést, az egymáshoz való alkalmazkodást.

A dramatizálás, bábozás során lehetőségük nyílik a gyermekeknek:

- érzelmi helyzetek kibontakoztatására, a helyzetekbe való beleélésre,

- a szereppel való azonosulásra,
- a megjelenítő készség kibontakoztatására,
- a kapcsolattartási, kapcsolat felvételi, kommunikációs készség fejlesztésére.

Nevelési feladatok:

- valóságból és az irodalomból merített témák és történetek megjelenítése
- helyes viselkedés szabályainak gyakorlása
- konfliktushelyzetek feloldása konfliktuskezelő képesség fejlesztése

Képességfejlesztés:

- gyermeki aktivitás serkentése
- ön- és emberismeret gyarapítása
- fantázia kibontakoztatása
- önálló rugalmas gondolkodás fejlesztése
- nagy és finommozgás, a testkép, testtudat a hallás –látás, percepció fejlesztése
- beszédkészség a hangképzés a beszéd tisztaság, kifejezőképesség fejlesztése
- kommunikációs képességek, verbális- nonverbális képességek fejlesztése
- tér és időérzék fejlesztése

10.1.6 Ábrázolás területén tehetségesebbnek bizonyuló óvodások képességei

„Minden gyermekben megvan a cselekvési vágy és a világmindenség megismerésének igénye, csak a kibontakoztatását kell segíteni.” (Maria Montessori)

Az ábrázolás területén tehetségesnek bizonyuló óvodásokra jellemző képességek és tulajdonságok a következők lehetnek:

- Kreativitás és képzelőerő: Élénk fantáziával rendelkeznek, egyedi és eredeti ötletekkel állnak elő, amikor rajzolnak vagy festenek.
- Részletek iránti érzékenység: Figyelmesek a részletekre, alkotásaikban gyakran jelennek meg finom részletek és aprólékos kidolgozás.
- Kiváló finommotoros készségek: Jól fejlett finommotorikus képességekkel rendelkeznek, ami lehetővé teszi számukra a pontos és részletes rajzolást.
- Önállóság az alkotásban: Gyakran és szívesen alkotnak egyedül, önállóan dolgoznak, és élvezik az alkotási folyamatot.
- Koncentráció és kitartás: Hosszabb ideig képesek koncentrálni egy-egy alkotásra, és kitartóan dolgoznak rajta, amíg elégedettek nem lesznek az eredménnyel.

- Színek és formák iránti érzékenység: Jól érzékelik és használják a színeket és formákat, gyakran kísérleteznek különböző színekombinációkkal és formákkal.
- Öröm és lelkesedés az alkotás iránt: Nagy örömmel és lelkesedéssel vesznek részt az ábrázolással kapcsolatos tevékenységekben, és büszkék az elkészült munkáikra.
- Kísérletező kedv: Szívesen próbálnak ki új technikákat, eszközöket és anyagokat az alkotásaik során.

Cél:

Kézműves programunkkal: a gyermekek tér, forma, színeképzetének gazdagítása. Esztétikai, szép iránti nyitottság, igényesség alakítása. Újra alkotással az alkotókészség, kreativitás fejlesztése.

Feladat:

- A gyermek személyiségének figyelembe vételével átlagon felüli adottságaik, kreativitásuk, motivációjuk felfedezése, személyiségük optimális fejlesztése, önmagukhoz mértén tehetségük kibontakoztatása.
- A gyermek együttműködésének, társas kapcsolatainak, kommunikációjának fejlesztése.
- Az 5-6 éves, illetve iskolába készülő gyermekek számára olyan műhelytevékenység biztosítása, melyben önmagához mértén kibontakoztathatja tehetségét. Ezáltal esélyegyenlőség biztosítása ennek a korosztálynak.
- Az egyéni képességekhez igazodó tevékenységtartalmak kimunkálása (műhelyek kialakítása), éves munkaterv, gazdag, színes tehetséggondozó programok készítése.
- A műhelymunkákhoz szükséges személyi és tárgyi feltételek biztosítása.

11 A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Az egyenlő bánásmód követelménye és az esélyegyenlőség előmozdítása **nevelési alapelveinkben és értékeinkben** rejlik, miszerint minden gyermeknek vele született joga van az emberi méltósághoz. Intézményünk óvodapedagógusainak alapvető feladata, hogy a gyermekek teljes személyiségének fejlesztésére, autonómiájuk kibontakoztatására törekedjen.

Feladatunk és felelősségünk az óvodánkba járó hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű és sajátos nevelési igényű gyermekek esélyegyenlőségének

biztosítása. A hátrányok csökkentéséhez, a prevencióhoz tudatos pedagógiai tevékenység szükséges úgy a beiratkozásnál, mint a csoportbeosztásnál, a gyermekek egyéni fejlesztésében, az ismeretek átadásában, az óvodai programok szervezésében, az iskolába lépés előkészítésében. Ehhez nagyon fontos a partnerközpontú működés elmélyítése a család-óvoda, óvoda-iskola,- fenntartó között, kétirányú információ-áramlás megteremtése.

2018-tól EFOP-3.1.3-16-2016-00001 „Társadalmi felzárkózási és integrációs köznevelési intézkedések támogatása” „Esélyteremtő óvoda” kiemelt projektbe kapcsolódott be óvodánk. A projekt három évig tartó esélyteremtő feladatait önállóan folytatott tevékenységként **visszük tovább:**

- cselekvési ütemterv készítése,
- szociokulturális kutatómunka folytatása
- családlátogatások folyamatos lebonyolítása
- interaktív szülői értekezletek tartása

Cselekvési ütemterv célja

Az óvoda-család kapcsolatának erősítése, a szülői érdektelenség csökkentése az óvodai rendezvények, programok, szülői értekezletek során. Partnerkapcsolat erősítése közös tevékenységekkel, melynek során a szülők megismerik az óvoda értékrendjét, képet kapnak gyermekük óvodai közösségben való viselkedéséről, szocializálódásáról. Szakemberek által hasznos információt közvetítünk: védőnő, háziorvos, családsegítő és gyermekjóléti szolgálat, gyógypedagógus, pszichológus, logopédus által.

Cselekvési terv szükségességének indoklása:

A családok társadalomban elfoglalt helye, a szülők kialakult értékrendje, viselkedésmorálja hatással van a gyermekek sikerére, képességkultúrájuk, viselkedéskultúrájuk formálódására, a személyes életvitel alakulására, a társas kapcsolatokra. A szülőket motiválnunk kell a helyes értékrend alakítására. Ehhez nekik is mintára van szükség.

Cselekvési terv várható eredménye

- Növekedik a szülők részvételi hajlandósága az óvodai programokon, rendezvényeken, szülői értekezleteken való részvételre, a partneri kapcsolat erősödik.

- Megismerik a szülők az óvoda értékrendjét és képet kapnak gyermekük óvodai közösségben való viselkedéséről, szocializálásáról.
- Szakemberek által hasznos információt közvetítünk a szülők felé.
- A szülőt, a családot partnerként vonjuk be az óvodai folyamatokba. Fejlődik a kommunikáció, s az együttműködést biztosító kapcsolattartás.
- Csökken az otthoni és az intézményi kultúra közötti különbség feszültsége, motiváltak a szülők az együttműködésre.

11.1.1 Interaktív szülői értekezletek

Közösségfejlesztő, személyiségfejlesztő játékokat alkalmazunk az interaktív szülői értekezleteken, melyen jól érzik magukat a szülők. Általa nő a részvételi arány, csökken a passzivitás, érdektelenség. Nő az önálló véleményformálás lehetősége az adott érdekes témában. A szülők személyes fogadását követően kör alakba rendezett elhelyezkedést biztosítunk, hogy jól lássuk egymást. Játékosság során a hangulat oldott. Nem fogalmazzuk meg, hogy játszani hívjuk a szülőket. A tevékenységet a szülők egy olyan közösségi helyzetként értékelik, melybe a gyerekeiknek is jó lehet benne lenni. Prezentációt készíthetünk, ez a mai szülőkhöz közel áll. Az óvoda elvárás és szokásrendszere játékos tevékenységben kapcsolódik az otthon alkalmazott szokásrendszer megismertetéséhez, azok egymáshoz közelítéséhez. A szülők számára prezentációs felületet nyújtunk az önkifejezéshez (flipchart tábla), ez az új megnyilvánulási forma új kommunikációs lehetőséget teremt számukra. A hangsúlyt a pozitívumok kiemelésére, a motivációra, a megerősítésre helyezzük. A játékos tevékenységek összeállítása az óvodapedagógus feladata és felelőssége. Az interaktív szülői értekezletek időpontját a szülők elfoglaltságának függvényében a koradélutáni időpontokra tervezzük. Interaktív szülői értekezletet a csoportpedagógusok belátásuk szerint önálló választás mentén tarthatnak.

Melléklet 2

„Inkluzív pedagógia – Integráció a sajátosságok megőrzésével, a különbségekhez való alkalmazkodással – a gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések” fejezethez

12 A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőségről szóló 2003. évi CXXV. Törvény rendelkezései az irányadóak.

Minden pedagógus és óvodai dolgozó munkaköri kötelessége a rábízott gyermek védelme, pedagógiai eszközökkel való segítése.

Az óvodai nevelés folyamatában a gyermeki jogok tiszteletben tartása, védelme, erősítése, érvényre juttatása.

Célunk:

Segítségnyújtás a gyermek testi, érzelmi, erkölcsi és értelmi fejlődésének, jólétének, a családban történő nevelésének elősegítéséhez, a veszélyeztetettség megelőzéséhez és a kialakult veszélyeztetettség megszüntetéséhez, valamint a gyermek családjából történő kiemelésének a megelőzéséhez. Esélyegyenlőség biztosítása, a szociális hátrányok enyhítése.

Feladatunk:

- A hátrányos helyzetű, veszélyeztetett gyermekek és családok segítése.
- A gyermekek fejlődését korlátozó ártalmak kiszűrése, külső speciális szakemberek bevonásával (Mátészalka, Pedagógiai Szakszolgálat stb.)
- Külső segítőkkel, gyermekvédelmi szervekkel, intézményekkel való kapcsolattartás, együttműködés.
- Az intézményekkel való kapcsolattartás mélyítése (környező települések óvodái, településünk intézményei) a prevenció minden gyermekre való kiterjesztése.

A gyermeknek joga van:

- A nevelési és oktatási intézményben, biztonságban és egészséges környezetben neveljék, oktassák. Óvodai napirendjét életkorának megfelelően alakítsák ki (játékidő, levegőztetés, pihenőidő, testmozgás, étkezés).
- A gyermek emberi méltóságának és személyiségének tiszteletben tartása érdekében nem vethető alá embertelen, megalázó büntetésnek, testi fenyegetésnek, zaklatásnak, idetartozik az étel erőltetése, a levegőztetés megvonása is. A gyermeket közvetlen vagy közvetett hátrányos megkülönböztetés nem érheti.
- A gyermek joga, hogy képességének, érdeklődésének megfelelő nevelésben és oktatásban részesüljön.
- Vallási vagy világnézeti, nemzeti vagy etnikai kisebbséghez való tartozása, fogyatékosága, egészségi állapota nem sérthető.

- A gyermek nevelése és oktatása az intézmény pedagógiai programja alapján történik, mely szerint az ismeretek közlését, tárgyilagosan és többoldalúan kell megvalósítani. Biztosítani kell a foglalkozásokon való részvételét.
- A gyerek cselekvési szabadságát, családi élethez való jogát az óvoda nem korlátozhatja, de a gyerek ezen jogának gyakorlása közben nem veszélyeztetheti saját, illetve társai, az óvoda alkalmazottainak egészségét, testi épségét. Nem akadályozhatja viselkedésével a többiek művelődéshez, fejlődéshez való jogát.
- A gyermek szüleitől vagy más hozzátartozójától csak a saját érdekében, törvényes, meghatározott esetekben és módon választható el. A gyermeket kizárólag anyagi okokból fennálló veszélyeztettség miatt nem szabad a családjától elválasztani.

A gyermeki jogok védelme: a gyermeki jogok védelmére köteles minden olyan természetes személy, aki a gyermek nevelésével, oktatásával, ellátásával, a gyermek ügyeinek intézésével foglalkozik.

Az óvoda által és a családokkal közösen szervezett események, ünnepek **családi hangulat** kialakításával – a felnőttel és a gyermekek közös tevékenységével is – kifejezik az **örömteli érzelmi állapotot**.

12.1 Kompetencia szintek a gyermekvédelem területén:

1. szint az óvodapedagógusok szintje:

- Biztosítja a gyermeki jogok érvényesülését.
- Hátrányos és veszélyeztetett szintet felismeri.
- Szükség esetén megfelelő szakemberhez, intézményhez irányítja, megszervezi a gyermek felzárkóztatását.
- Biztosítja a gyermekek differenciált és egyéni fejlesztését.
- A felzárkóztatást és a tehetséggondozást megvalósítja.
- Figyelemmel kíséri a gyermek rendszeres óvodába járását.
- A feltáró munka után a felzárkóztatást, tehetséggondozást megtervezi, megvalósítja (a gyermekek fejlődési lapjain feljegyzést készít).
- A szülőkkel megfelelő, együttműködő kapcsolatot alakít ki.
- Biztosítja a gyermekeket megillető jogok érvényesülését, szükség esetén védő, -óvó intézkedésre javaslatot tesz.
- Közreműködik az óvodán belüli szociális szolgáltatások megszervezésében.

Az alábbi esetekben fokozottan figyelemmel kíséri a gyermek testi, lelki állapotát:

- fejlődési, beilleszkedési, magatartási zavart észlel
- sajátos törődést igényel (dyslexia, fogyatékos)
- egészségügyi problémákat tapasztal
- hátrányos, veszélyeztetett helyzetű
- szülők egymás közötti kapcsolata rossz
- szülő- gyermek kapcsolata nem megfelelő
- különleges gondozásban részesül (Családsegítő Szolgálat tevékenysége).

2. szint Gyermekvédelmi felelős szintje:

- Személyét a nevelőtestület választja, szavazással, megbízatása visszavonásig érvényes.
- Képviseli a gyermek és ifjúságvédelmi szempontokat, szervezi, irányítja, és személyes részvételével elősegíti ezek érvényesülését.
- Nevelési év elején megtervezi az adott év gyermekvédelmi feladatait.
- Az óvodapedagógusok segítségével felméri a hátrányos és veszélyeztetett gyermekeket.
- Nyilvántartást vezet a hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekről.
- Kapcsolatot tart a családsegítő szolgálattal és a gyermekjóléti szolgálattal.
- Koordinálja a probléma kezelését, feljegyzi a családokkal kapcsolatos intézkedéseket.
- JELZŐLAP vezetése, átvétele a csoportos óvodapedagógusoktól, továbbítása a címzett felé.
- Szükség szerint családlátogatásokat végez az óvodapedagógusokkal.
- A fogadó órák alkalmával a szülők rendelkezésére áll a felmerülő problémák és kérések megbeszélésére.
- Részt vesz a gyermekjóléti szolgálat által kezdeményezett esetmegbeszéléseken, tanácskozásokon.
- Összehangolja a gyermekvédelmi tevékenységet az óvodában dolgozó óvodapedagógusok között.
- Munkájáról évente beszámol a nevelőtestületi értekezleten.

3. szint Óvodavezető szintje:

- Irányítja és ellenőrzi az óvodában folyó gyermekvédelmi munkát.
- A gyermek mindenekfelett álló érdekének érvényesítése, és az érvényesítés ellenőrzése.
- Gondoskodik a gyermekvédelmi felelős továbbképzéséről és beszámoltatja az elhangzottakról.
- Tájékoztatja a szülőket a faliújságon a gyermekvédelmi felelős, és a családsegítő személyéről és elérhetőségéről.
-

A gyermekvédelmi munka várható eredményei:

- Minden veszélyeztetett gyermek szerepel a gyermekvédelmi nyilvántartásban.
- Minden veszélyeztetett gyermek családja tájékoztatást kap a támogatás lehetőségeiről, és segítséget ügyeinek elintézéséhez.
- Minden rászoruló gyermek megkapja a jogosultság szerinti kedvezményeket.
- Bizalommal fordulnak felénk a szülők.
- Elfogadják javaslatainkat, segítségünket.
- Segítő szolgálatok tanácsait igénybe veszik

Szülői jogok és kötelességek:

- A szülő joga, hogy megismerje a nevelési-oktatási intézmény pedagógiai programját, szervezeti és működési szabályzatát, házirendjét és tájékoztatást kapjon az abban foglaltakról. A házirend egy példányát a beiratkozáskor a szülőnek betekintés céljából át kell adni.
- Joga, hogy saját gyermeke fejlődéséről, magaviseletéről rendszeresen részletes és érdemi tájékoztatást, a gyermek neveléséhez tanácsokat, segítséget kapjon.
- Kezdeményezheti szülői szervezet, óvodaszék létrehozását, s abban tevékenyen közreműködhet.
- A szülő kötelessége, hogy gondoskodjon a gyermek testi, érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges feltételekről.
  - Biztosítsa gyermeke zavartalan és rendszeres óvodába járatását. Az Nkt. 8. § (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép és a § a következő bekezdéssel egészül ki: „a gyermek abban az évben, amelynek augusztus

31. napjáig a harmadik életévét betölti, a nevelési év kezdő napjától legalább napi négy órában óvodai foglalkozáson vesz részt.”
- Amennyiben a szülő a gyermeket másik óvodába kívánja elvinni, akkor az új óvoda igazolását meg kell kérni. a visszajelzés hiányában értesíteni kell az illetékes jegyzőt.
  - Kísérje figyelemmel gyermeke fejlődését és a tőle elvárható módon segítse a fejlődés folyamatát, valamint a gyermek közösségbe való beilleszkedését, a közösségi élet szabályainak elsajátítását.
  - Rendszeresen tartson kapcsolatot a gyermekével foglalkozó pedagógusokkal és részükre az együttnevelés érdekében a szükséges tájékoztatást adja meg.
  - Tartsa tiszteletben az óvoda dolgozóinak emberi méltóságát és jogait.

13 Az óvoda kapcsolatrendszere

Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt szolgálja a gyermek fejlődését. Ennek alapvető feltétele a családdal való **szoros** együttműködés. Az együttműködés formái változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig magukban foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az óvoda, illetve a család teremt meg.

Az óvoda kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodai élet során (pedagógiai szakszolgálat intézményei, gyermekjóléti szolgálatok, szociális intézmények, egészségügyi, illetve közművelődési intézmények), és az óvodai élet után (iskola) meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében. A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükséglethez. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda nyitott és kezdeményező.

Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesíti az intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

Az együttműködést, közösségi kapcsolatokat és érzelmeket erősítő helyzeteket teremt, módszereket alkalmaz az óvodai és óvodán kívüli tevékenységek során.

Az együttműködés, kommunikáció elősegítésére követendő mintát mutat a gyermekek és szülők számára a digitális eszközök funkcionális használata terén.

Kommunikációját minden partnerrel a kölcsönösség és a konstruktivitás jellemzi.

A család- óvoda kapcsolata – az óvoda családsegítő és családokat támogató tevékenysége:

Cél:

Olyan bizalmi kapcsolat kiépülése, amely a gyermek fejlődése érdekében kívánatos. Az óvodai nevelés, céljaink elfogadása a családok részéről. A szülő elégedettségének állandó figyelemmel kísérése az igények beépülése a nevelési folyamatainkba.

Óvodapedagógus feladatai:

A hatékony együttnevelést, család és óvoda jó kapcsolatát, a **nevelő partneri viszonyt kiépíti**. A gyermekek egészséges fejlesztéséért való közös felelősséget tudatosítja. A Piricsei Mesevár Óvoda pedagógiai programját, céljait, feladatait ismerteti, és elfogadtatja a szülőkkel.

Óvodánk szokásait, hagyományait ismerteti a házirendben, a napirendben, a munkatervben megfogalmazottak alapján.

13.1 Óvodán belüli együttműködések

Óvoda-család

A gyermekek harmonikus fejlődése érdekében az óvoda-család kapcsolatának fontos szerepe van, mivel az óvoda kiegészíti, illetve tovább folytatja a családi nevelést, ezért szükséges az együttműködés, a jó partneri kapcsolat kialakítása.

Az óvodába lépést megelőzően az új gyermekek szülei számára tájékoztatást ad arról, hogyan lehet minél zökkenő mentesebbé tenni az első óvodai napokat és támogatást, segítséget nyújt az iskolához szükséges új szülői szerepkör kialakításában.

Célunk:

- Interperszonális, segítő kapcsolat kialakítása, fenntartása.
- A folyamatos kapcsolattartás megújuló formáinak keresése.
- A szülők szociális háttéréhez igazodó kapcsolattartás: egyrészt az információáramlás megkönnyítése céljából, másrészt példamutató, tájékoztató céllal (életkori sajátosságokhoz igazodó tartalmú oldalak megismertetése a szülőkkel)

- A gyermekek keresztül a szülők nevelési felfogásának pozitív irányú befolyásolása.
- A családi nevelést segítő, kompenzáló és korrigáló feladatok ellátása.

Feladatunk:

Az óvodai alapdokumentumokban megfogalmazott norma és elvárásrendszer megismertetése, elfogadtatása.

A családok nevelési sajátosságainak figyelembevétele, értékrendszerének megismerése.

Rendszeres tájékoztatás nyújtása gyermekük fejlődéséről, megértő, segítő szándék előtérbe helyezése.

(fejlődési napló megismertetése, aláírás általi elfogadtatása, személyes konzultáció).

Betekintés biztosítása az óvodai életbe

Egészséges és kulturált életmódra nevelés a gyermekek keresztül és a családban

Családok bevonása a gyermekek környezettudatos nevelésébe

Hatékony családi beszélgetések a sikeres iskolakezdés érdekében már az óvodába lépés pillanatától

A család-óvoda kapcsolatának további erősítése a hatékony kommunikáció eszközeivel

13.1.1 Közös programok

A közös programok, ünnepek lehetőséget teremtenek a család és az óvoda közötti kapcsolat mélyítésére, egymás értékrendjének, szokásainak megismerésére.

A szülők jogainak érvényesítését segíti az óvoda pedagógiai és szervezeti alapdokumentumainak elkészítésekor a Szülői Közösség képviselői révén SZMSZ, Házi rend.

Családlátogatás

Családlátogatásra alkalmanként a gyermek közvetlen környezetében kerül sor. A kapcsolattartás e formája segít megérteni a gyermek viselkedésének hátterében meghúzódó jelenségeket. Az óvodapedagógus ekkor tájékozódik a családi nevelés elveiről, szokásairól.

Befogadás

A befogadás időszakában a családból és a másik óvodából érkező gyermekek és szüleik egyéni igényeit, vesszük figyelembe (fokozatos beszoktatás, szülői jelenlét, a gyerek számára fontos érzelmi megnyugvást biztosító tárgyak, játékok behozatala, stb.).

Pedagógiai tájékoztatókat szervez a szülők számára a szülői értekezleteken, nyílt napokon és érdeklődés alapján, egyéb fórumokon.

Szülői értekezlet, interaktív szülői értekezlet

Az óvoda munkatervében megjelölt pedagógiai témájú szülői értekezletekkel a családi nevelés hatékonyságát segíti. Az óvodapedagógus és szülő közötti partneri kapcsolatra kerül a hangsúly. A szülői értekezleten az óvodát, a csoportot, a szülőket érintő témákat, feladatokat, programokat, problémákat beszéljük meg.

A szülők igényeit, javaslatait, kéréseit, felajánlásait figyelembe veszi nevelőmunkájában.

Napi személyes találkozás

A szülőkkel való napi kapcsolattartás azt szolgálja, hogy a szülő folyamatosan tájékoztatva legyen gyermeke fejlődéséről, az óvodai élet fontosabb eseményeiről, történéseiről. A tájékoztatásnak rövidnek, lényegre törőnek kell lenni és nem mehet a gyermekekkel való foglalkozás rovására, sem reggeli, sem délutáni időszakban.

Fogadó óra

A hosszabb beszélgetésekre fogadó óra keretén belül kerülhet sor, melynek időpontját az óvodavezető határozza meg. A szülőket tájékoztatjuk az óvodapedagógusok, óvodavezető időpontjáról. A négy szemközti találkozások lehetőséget adnak az őszinte tényfeltáró beszélgetésekre.

Nyílt nap

Nyílt rendezvényeket szervez, melyen a szülők lehetőséget kapnak az óvodai élet szokás- és szabályrendszerének közvetlen megismerésére, gyermekük megfigyelésére. A szülők mintát láthatnak az óvodapedagógus-gyermek közötti kommunikációra, a gyermek közösségben megfigyelhető viselkedésére, társakkal való együttműködésre és lehetőséget biztosítunk a szülő-gyermek együttes tevékenykedtetésére.

Az óvoda Facebook csoportja:

A szülőkkel online formában is kapcsolatot tartunk csoport szinten, Facebook csoporton keresztül betekintést nyerhetnek gyermekük óvodai életébe, mindenkori tevékenységeikbe, értesülhetnek aktuális programokról, eseményekről.

Email:

Óvodaszinten emailen keresztül is elérhető az óvodánk a szülők részére: pl.: orvosi igazolás, ügyintézés

Sikerkritérium:

közösen szervezett gyermek és felnőtt programok
nyílt napok – nagyfokú érdeklődéssel
óvodai, óvodán kívüli közös programok.

Kapcsolattartás várható eredményei:

- A családok elégedettek az óvoda működésével.
- Minden szülő rendszeres tájékoztatást kap, gyermeke fejlődéséről.
- A szülők aktívan részt vesznek az óvoda rendezvényein.
- A szülők nevelési problémáikkal, gondjaikkal, bizalommal fordulnak az óvodapedagógusokhoz, akiktől segítséget kapnak.
- Azonosulnak az óvoda elveivel.
- Az óvodapedagógus és a pedagógiai munkát segítő más felnőttek kapcsolatrendszere
- Az óvodapedagógus nyitott a szülő, a gyermek, az intézményvezető, a kollégák, a szaktanácsadó visszajelzéseire, felhasználja őket szakmai fejlődése érdekében
- A gyermekek érdekében önállóan, tudatosan és kezdeményezően együttműködik a kollégákkal, a szülőkkel, a szakmai partnerekkel, szervezetekkel.
- A kapcsolattartás formái és az együttműködés során használja az infokommunikációs eszközöket és a különböző online csatornákat.
- Élő szakmai kapcsolatrendszert alakít ki az intézményen kívül is.

13.2 Az intézmény külső kapcsolatai

- Intézményünk közreműködik a partneri körének azonosításában, valamint a partnerek igényeinek és elégedettségének megismerésében.
- A tanfelügyeleti ellenőrzés során meghatározott elvárásokhoz igazodva partneri elégedettségmérő kérdőívet dolgoztunk ki. A kérdőívben javaslatokat kínálunk a szabadidő hasznos eltöltésére. Elsősorban olyan tevékenységeket tudunk felkínálni, amelyeket intézményünk meg tud valósítani. Ezek a következők:
  - Kézműves tevékenységek
  - dramatikus előadások
  - Táncos, mozgásos tevékenységek
  - Ritmuszenekar

Egyéb ötleteket is várunk a szülőktől, amelyeket a szülők saját költségük terhére igényelnek.

A mérések során kapott eredmények, értékelések alapján megismerjük partnereink igényeit és igyekszünk lehetőségeinkhez mérten teljesíteni.

Intézményünk saját hatáskörben dönt a szülői kérdőívezés lebonyolításának szabályairól.

A szülői elégedettségmérést folyamatként kezeljük.

A mérést a 3-4 éves korosztály szüleivel kezdjük és végezzük el nevelési évente egyszer.

A visszacsatolás eredményeit elemezve tudatosan építünk a fejlődési tendenciák meglétére.

Az intézmény fenntartójával való együttműködés:

Az intézmény személyi- és dologi irányzatok feletti jogosultságát a Piricse Község Önkormányzatával együtt gyakorolja. A pénzügyi feladatokat a Polgármesteri Hivatal látja el.

Iskola-óvoda kapcsolata

Célunk:

- Az óvoda-iskola átmenet zavartalanabbá, zökkenőmentessé tétele.
- Az iskolakezdéshez szükséges testi, lelki, szociális és értelmi érettség elérése
- Az együttműködés formáinak erősítése, egymás ünnepein, rendezvényein való részvétel.

Az óvodapedagógusok feladatai:

- Az iskola várás érzésének kialakítása a gyermekekben
- Pozitív élmények alapján megismertetni a gyermekeket az iskolai étellel

- A kölcsönös, lehetőség szerinti intézménylátogatások folytatása
- Az elsős gyermekek után követése, iskolai teljesítményük megismerése, konzultáció.

Óvoda, bölcsőde kapcsolattartási formái

A bölcsőde az óvoda előtti időszak első szocializációs színtere. Információkat szerezhetünk a gyermekek óvodáskor előtti képességeiről, egyedi jellemzőiről.

Célunk:

- A két nevelési szintéren folyó nevelő munka megismerése, egymáshoz közelítése.
- A gyermekek alapmegismerése által az óvodai beilleszkedés előkészítése.

Bölcsődével való partnerkapcsolat erősítése, módszertani egymásra építettség biztosítása.

Feladatunk:

- Bölcsőde-óvoda átmenet zökkenőmentes elősegítése.
- Leendő óvodásaink megismerése.

Kapcsolattartási formák:

- Személyes beszélgetések, látogatások

Az óvoda egyéb kapcsolatai:

- Családok
- Környező települések óvodái
- Kistérségi Szociális és Egészségügyi Szolgáltató Központ
- Nappali ellátás Idősek Klubja Piricse

Az óvoda nevelőmunkáját segítő intézmények:

- Kistérségi Szociális és Egészségügyi Szolgáltató Központ Piricsei Kihelyezett Családsegítő- és Gyermejjóléti Szolgálat
- Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Pedagógiai Szakszolgálat, Mátészalka Megyei Tagintézménye
- Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Pedagógiai Szakszolgálat, Nyírbátor Megyei Tagintézménye
- Nyíregyházi Pedagógiai Oktatási Központ

Az óvoda egészségre nevelő munkáját segítő intézmények és személyek:

- A település háziorvosa
- A település védőnője

- A Foglalkozás- egészségügyi Szolgálat Orvosa
- Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat munkatársa
- Helyi egyházak képviselői

A gyermekek műveltségét gazdagító intézmények:

- Művelődési házak
- Színház, bábszínház
- Múzeumok, kiállítóterem
- Gyermekkönyvtárak
-

14 Iránymutató dokumentumok a Pedagógiai Program elkészítéséhez

- Magyarország Alaptörvénye
- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény
- **77/2025. (IV. 15.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet, valamint egyes köznevelési tárgyú kormányrendeletek módosításáról**
- A kormány 363/2012. (XII.17.) kormányrendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 2011. évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védeleméről és a gyámügyi igazgatásról
- Az 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról
- 1998. évi LXXXIV. törvény a családok támogatásáról
- 15/1998. (IV.30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük
- 37/2014. (IV. 30.) EMMI rendelet a közétkeztetésre vonatkozó táplálkozás-egészségügyi előírásokról
- 2023. évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról
- 401/2023. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény végrehajtásáról
- 26/1997. (IX. 3.) NM rendelet az iskola-egészségügyi ellátásról
- 277/1997. (XII. 22.) Korm. rendelet a pedagógus-továbbképzésről, a pedagógus-szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben részt vevők juttatásairól és kedvezményeiről
- A Piricsei Mesevár Óvoda Alapító Okirata

- Oktatási Hivatal kiadványai:
  - Minősítési kézikönyv óvodák számára,
  - Tanfelügyeleti kézikönyv óvodák számára.

15 Felhasznált szakirodalom

- Villányi Györgyné: Játék a matematika Matematikai játékok gyűjteménye óvodapedagógusoknak Tárogató Kiadó Bp. 1993.
- Perlai Rezsóné: A matematikai nevelés módszertana. /Nemzeti Tankönyvkiadó 1997.
- Balászné Szűcs Judit: Az EMBER, aki óvodás /Bp. 1997. Litograph Kft
- Porkolábné Dr. Balogh Katalin: Kudarc nélkül az iskolában /Alex-Typo Kiadó Bp. 1992.
- Nagy Jenőné: Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel /JNSZ Megyei Pedagógiai Intézet, Szolnok, 1997.
- Porkolábné Dr. Balogh Katalin — Dr. Páli Judit: Komplex prevenció óvodai program /Adatbank OKI 1996.
- Bakonyi Anna: Irányzatok, alternatívák az óvodai nevelés területén / Tárogató Kiadó Bp. 1995.
- Nevelőmunka az óvodában. /Pedagógiai füzetek Miskolc 1989.
- Dr. Bagdy Emőke: Családi szocializáció és tzavarok. / Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp. 1995.
- Dr. Gósy Mária: Beszéd és óvoda /Nikol Gmk 1997.
- Mérei Ferenc — V. Binet Agnes: Gyermeklélektan /Gondolat Kiadó Bp. 1985.
- Keresztúri Ferencné — Csipes Zoltánné: Mályva integráló — differenciáló óvodai program /Adatbank OKI 1997.
- Villányi Györgyné: A saját nevelési program készítésének útjai /Óvodai Élet 1996/5.
- Vekerdy Tamás: Az óvoda és az első iskolai évek a pszichológus szemével / Tarikönyvkiadó 1989.
- Forrai Katalin : Ének az óvodában Bp, Zeneműkiadó, 1974.
- Zilahi Józsefné: Mese, vers az óvodában I. /Nemzeti Tankönyvkiadó 1994.
- Dr.Tótszöllősyné Varga Tünde: Mozgásfejlesztés az óvodában
- Hasznos praktikák a Mőd-Szer-Tár-ból 3. Óvodán kívüli óvodai nevelés megszervezése a koronavírus-járvány idején Adaptálható – Általános tájékoztató Készítette: Lendvai Lászlóné intézményfejlesztő és Katinszki Ferencné intézményvezető Munkájukat segítette: Péter Julianna óvodapedagógus
- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- Bagdi Bella, Prof. Dr. Bagdy Emőke, Tabajdi Éva: Boldogságóra Kézikönyv pedagógusoknak és szülőknek Budapest 2017.Jobb Veled a Világ Alapítvány- Menta Focus Kiadó
- Balatoni Katalin:Így tedd rá! Módszertani eszköztár

16 Legitimációs záradék

Véleményezte:

.....
Dátum

.....
Nevelőtestület

Megismerte:

.....
Dátum

.....
Szülői szervezet

Jóváhagyta:

.....
Dátum

.....
Fenntartó

Érvényességi nyilatkozat 2025. szeptember 01-től visszavonásig.

Módosítás előírásai:

- Törvényi változás esetén
- Feladatváltozás esetén
- A nevelőtestület 2/3-os többségi kezdeményezése alapján,- elkészítés a nevelőtestület közreműködésével
- Írásbeli előterjesztés nevelőtestületnek, óvoda vezetőségnek.

Nyilvánosságra hozatala:

A fenntartó és a partnereink által megtekinthető a vezetői irodában és minden csoportszobában.

MELLÉKLETEK

MELLÉKLET

Óvoda-iskola átmenet támogatása: módszertani útmutató a nagy csoportos korú gyermekeket nevelő óvodapedagógus részére

Iskola-előkészítő, fejlesztő tevékenység

A nagy csoportos gyermekek naponta 45 perces időkeretben célzott iskolai életre felkészítő tevékenységekben vesznek részt. A fejlesztő tevékenységek a gyermek egyéni terhelhetőségéhez, képességeihez igazodnak, lehetőség szerint erre kijelölt térben, kiscsoportos formában zajlanak.

A nagy csoportosok számára bevezetett kötelező tevékenységek célja: Játékos tanulási helyzetek, tevékenységek biztosítása, egyéni fejlődési utak támogatása, a tanulási szokások, figyelem és feladattudat fejlesztése, a szülővel és az iskolával való együttműködés erősítése.

Az óvoda-iskola átmenet célja a gyermekek zökkenőmentes iskolakezdésének támogatása, hogy biztonságérzettel és megfelelő képességekkel lépjenek be az iskolai életbe. A nevelési év során kiemelt figyelmet kap az érzelmi biztonság, a szociális kompetenciák, az értelmi képességek, a tanulási szokások, a nemzeti identitás, a tanulási motiváció és a nemzeti értékek megalapozása.

Cél, hogy minden gyermek – különösen a HHH-s háttérrel rendelkező – megerősödve, sikerélményekkel és pozitív önképpel léphessen át az iskolába.

Pedagógiai eszközök és módszerek célja: hogy a gyermekek tanulási szokásait, figyelmét, feladattudatát és közösségi kompetenciáit játékos, élményalapú módon fejlesszék

Időkeret: naponta 45 perc iskolai előkészítő tevékenység.

Módszerei: a gyermek aktív részvételén alapuló módszerek (saját tapasztalat, játékos tanulás)

Játékos tanulási helyzetek: A tanulás iránti pozitív attitűd kialakítása élményalapú tevékenységeken keresztül.

Élményszerű tanulás: mesék, dramatikus játékok, barkácsolás, amelyek során új ismereteket szereznek.

Tapasztalati tanulás: érzékszervi tapasztalatokra épülő tevékenységek (pl. kóstolás, tapintás, mozgásos játékok).

Kérdésfeltevés ösztönzése: nyitott kérdések, kíváncsiságot ébresztő helyzetek (pl. „Mi történik, ha...?”).

Kreatív problémamegoldás: építőjátékok, rejtvények, logikai feladatok.

Egyéni fejlődési utak támogatása: Differenciált fejlesztés, gyermekmegfigyelés és dokumentáció alapján.

Megfigyelés és dokumentálás: fejlődési napló, egyéni fejlesztési terv vezetése a gyermekek egyéni haladásáról.

Differenciált feladatadás: az egyéni képességekhez igazított tevékenységek (pl. különböző nehézségű feladatlapok).

Fejlesztő játékok: célzottan választott eszközök (pl. finommotorika, beszédfejlesztés, figyelem).

Egyéni beszélgetések: személyes kapcsolódás, önkifejezés támogatása.

Tanulási szokások és képességek fejlesztése a gyakorlatban:

A tanulási szokások és képességek célzott fejlesztése nem különálló foglalkozásként, hanem az óvodai délelőtti szerves részeként, a szabad játék és az irányított tevékenységek egyensúlyában valósul meg. A fejlesztés fókuszai (figyelem, emlékezet, feladattartás stb.) beépülnek a napi rutinba, tevékenységekbe és más napirendi elemek keretében a műveltségtartalmakba:

A napirendi elemek (pl. reggeli beszélgetőkör: „mit fogunk ma csinálni”, étkezési, vagy egyéb tevékenység előkészületek, eszközhasználat, rendrakás, önálló munkavégzés gyakorlása) segítik a szabálytartás, önállóság, feladattudat fejlődését.

Az (irányított) tevékenységek – például egy mesehallgatás, egy csoportos alkotás vagy egy matematikai logikai játék – során jelenjenek meg a célzott képességfejlesztési elemek: emlékezet, gondolkodás, szabálykövetés, együttműködés.

A szabad játék keretében a gyermekek önként vállaljanak feladatokat, működjenek együtt, alkossanak szabályokat, oldjanak meg konfliktusokat – így indirekt módon fejlődjenek a tanulási szokások.

A pedagógus szerepe mindezen tevékenységek során tudatos: célzottan, előzetesen megtervezett módon emeli be a tanulási szokásokat fejlesztő elemeket a napi tevékenységbe.

Ezáltal a tanulási szokások fejlesztése nem elkülönülten, hanem a gyermek teljes óvodai életébe szervesen ágyazva, élmény- és tevékenység alapúan történik.

Célzott képességek fejlesztése:

A gyermek rendszerességhez való viszonya (kezdeményezés, befejezés, kitartás)

Az utánzás–figyelem–megértés megjelenése egy-egy terület mentén

Az adott feladathoz való bekapcsolódás képessége

A szabályokhoz való alkalmazkodása

A visszajelzések befogadására való képesség

Képességterület	Mit fejleszt?
Figyelem és kitartás gyakorlása	Megosztott, tartós figyelem játékban, tevékenységben. Időkeretes tevékenységek, ahol a gyermekek megtanulják befejezni a megkezdett munkát.
Emlékezet	Rövid idejű auditív és vizuális emlékezet: utasítás, minta, történet felidézése.
Gondolkodás	Összehasonlítás, sorrendiség, következtetés, kérdés-válasz.
Feladattudat	Egyszerű utasítás követése, feladat elkezdése, befejezése, önellenőrzés. egyszerű, fokozatosan nehezedő feladatok (pl. színezés, vonalvezetés, logikai játékok).
Téri–időbeli tájékozódás	Írányok, sorrend, napi rend, események elhelyezése időben
Finommotorika, szem-kéz koordináció	Eszközhasználat (olló, ceruza, építőeszközök)
Szókinés, nyelvi kifejezés	Fogalmak alkalmazása, önálló mondatalkotás, kérdésértés, történetmesélés
Érzelemszabályozás, szociális kompetencia	Csalódás kezelése, türelem, szabály elfogadása, másik véleményének elfogadása

Fejlesztés irányított tevékenységekbe ágyazva –a műveltségtartalmak területén

Műveltségi terület	Műveltségi terület
Anyanyelvi nevelés	Hallott szöveg megértése, kérdés-válasz helyzet, történet követése,

	szóbeli megfogalmazás.
Matematikai tapasztalatok	Mintaalkotás, soralkotás, számlálás, összehasonlítás, szabálykövetés – koncentráció és feladattartás révén.
Mozgás, mozgásos játékok, körjátékok	Szabályjátékok, váltóverseny, mozgásos mondókák – figyelem, kitartás, iránykövetés.
Ének, zene, énekes játék, tánc, vizuális nevelés	Éneklés követése, ritmus-visszatapsolás, színezési szabályok, önálló alkotás – vizuális figyelem, önállóság.
Külső világ tevékeny megismerése	Tapasztalati megfigyelések, kérdezés, ok-okozati kapcsolatok keresése, analógiás gondolkodás, kísérletezések.

Szülőkkel való együttműködés: A szülők bevonása az átmenet támogatásába

Nyílt napok, közös programok: szülők bevonása az óvodai tevékenységekbe, nyílt napok, közös programok dokumentálása.

Tájékoztatás és konzultáció: rendszeres visszajelzés a gyermek fejlődéséről, iskolakezdéshez kapcsolódó segítségadás, tájékoztató

Otthoni támogatás ösztönzése: javaslatok a szülőknek játékos fejlesztő tevékenységekre.

Keretei:

Naponta 45 perc iskolai előkészítő foglalkozás

Rugalmas napirendek és térszervezési megoldások: időbeli differenciálás megvalósítása, strukturált keretek között zajló tevékenység.

Differenciált tevékenységsszervezés

Fejlesztési területek és célkitűzések:

Terület	Célkitűzés
Érzelmi biztonság	Stabil napirend, személyes kapcsolatok erősítése, pozitív megerősítés. A gyermekek kötődésének, önbizalmának, önszabályozásának támogatása, és biztonságérzetének megerősítése az iskolai környezethez való alkalmazkodás érdekében
Szociális kompetenciák	Együttműködés, szabálykövetés, konfliktuskezelés gyakorlása játékos formában. A társas kapcsolatok, együttműködés, szabálykövetés és empátia fejlesztése. Csoportos játékok, szabályjátékok, együttműködést igénylő feladatok.
Értelmi képességek	A figyelem, emlékezet, gondolkodás, problémamegoldás és nyelvi kifejezőképesség célzott fejlesztése játékos tanulási helyzetekben
Tanulási motiváció	A gyermekek egyéni fejlődési útjának támogatása, kreativitásuk és önkifejezésük ösztönzése. A kíváncsiság, felfedezés örömeinek fenntartása, a sikerélmény biztosítása. Feladattartás, önálló munkavégzés, eszközhasználat, kitartás, tanulási motiváció kialakítása. Tapasztalati tanulás, érzékszervi felfedezésre épülő tevékenységek.
Nemzeti értékek, identitás erősítése	A hazaszeretet, közösségi érzés és kulturális identitás alapjainak megteremtése. A magyar kultúra, hagyományok, népi játékok és ünnepkörök élményszerű megélése. Népmesék, népi játékok, ünnepkörökhöz kapcsolódó dramatikus tevékenységek.
Személyiségfejlesztés	Önállóság, önbizalom, feladattartás, önkifejezés támogatása. Egyéni bánásmód, differenciált fejlesztés, családi háttér figyelembevétele, pozitív megerősítés.

HHH-s gyermekek támogatása	Egyéni bánásmód, differenciált fejlesztés, családi háttér figyelembevétele, pozitív megerősítés.
-----------------------------------	--

Érzelmi biztonság fejlesztése:

Befogadó reggeli rituálék: napindító beszélgetőkör, ahol minden gyermek megszólalhat.
 Érzelemfelismerő játékok: képek, bábok, tükörjáték segítségével az érzelmek azonosítása.
 Biztonságos tér kialakítása: kuckók, nyugodt sarkok, ahol a gyermek visszavonulhat.
 Pozitív visszajelzések: rendszeres megerősítés, dicséret, önbizalom-erősítő mondatok.

Szociális kompetenciák fejlesztése:

Szabályalkotás közösen: a csoport saját szabályainak megfogalmazása, vizualizálása.
 Kooperatív játékok: páros és csoportos feladatok, amelyek az együttműködést ösztönzik.
 Konfliktuskezelő szerepjátékok: hétköznapi helyzetek dramatizálása, megoldási módok keresése. Segítő szerepek, felelősségvállalás gyakorlása.

Tanulási motiváció erősítése:

Felfedező tevékenységek: kísérletek, megfigyelések, kérdésfeltevés ösztönzése.
 Projekttalapú tanulás: több napon át tartó témák feldolgozása, gyermekötletek figyelembe vétele.
 Sikerélmény biztosítása: differenciált feladatok, amelyek minden gyermek számára teljesíthetők.
 Tanulási szokások kialakítása: figyelem, feladattartás, önálló munkavégzés gyakorlása.

Nemzeti értékek megalapozása:

Magyar népmesék, mondókák feldolgozása: dramatizálás, bábjáték, rajzolás.
 Nemzeti ünnepekhez kapcsolódó tevékenységek: zászlókészítés, énekek, versek tanulása.
 Helyi hagyományok megismerése: közös programok, településünk adottságainak figyelembevétele.
 Közösségi élmények: kirándulások, óvodán kívüli természetközeli tevékenységek, közös ünnepek, amelyek erősítik az összetartozás érzését.

Egyéb feladataink:

Szociális tanulás támogatása: szerepjátékok, szabályjátékok, közös, vagy mikro csoportos feladatmegoldások.
 Érzelmi nevelés: mesék, dramatikus játékok, érzelemkártyák, beszélgetőkörök.
 Képességfejlesztés: megfigyelések, célzott fejlesztő játékok, egyéni fejlesztési tervek.
 Élményalapú tanulás: komplex témák feldolgozása több terület integrálásával.
 HHH-s gyermekek támogatása:
 vizuális napirend, piktogramok,
 szülőkkal való személyes kapcsolattartás, bizalomépítés,
 pozitív megerősítés, sikerélmény biztosítása.

Dokumentáció és nyomon követés

A gyermekek fejlődésének nyomon követése az óvodai dokumentációban (pl. fejlődési napló, gyermekdosszié). A gyermek fejlődésének nyomon követése kiegészül az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségek és képességek rögzítésével.

Iskolába történő átadás új szempontjai: Az iskolába történő átadás során a gyermek erősségeinek, fejlesztési szükségleteinek bemutatása. A dokumentumot az óvoda **átadja az iskolának**, segítve ezzel az iskolai pedagógusok felkészülését.

Gyermekdosszié: gyermekmunkák, megfigyelések gyűjtésére alkalmas mappa.

Év végi értékelés: összegző jellemzés a gyermek iskolai alkalmasságáról.

Fejlődési napló tartalmazza:

a gyermek tanulási, ismeretszerzési motivációjának, a szokások alakulásának szintjét, szociális és érzelmi érettség fejlődésének szintjét,

a feladattartás, figyelem, önállóság

és a kommunikációs-nyelvi fejlettség szintjét.

Megfigyelési szempontsorok segítik az óvodapedagógusok elemző munkáját a különböző kompetenciaterületek (pl. mozgás, beszéd, szociális készségek) alapján.

Kapcsolattartás az iskolával

- **Kapcsolatfelvétel:** Kapcsolatfelvétel a körzeti iskolákkal, látogatások szervezése.
- **Közös programok:** iskolalátogatás, közös rendezvénye szervezése. „Az iskolában” -interaktív részvétel egy tanítási órán.
- **Szülői tájékoztatás:** Szülők tájékoztatása az iskolakezdestről, elvárásokról, lehetőségekről egyéni konzultációk, szülői értekezletek.

www.oktatas.hu

MELLÉKLET

„Inkluzív pedagógia – Integráció a sajátosságok megőrzésével, a különbségekhez való alkalmazkodással – a gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések” fejezethez

Az inkluzív pedagógia az **ONAP (2025) módosításában** is kiemelt jelentőséggel bír, mert megerősíti az inklúzió, hátránykompenzáció és esélyteremtés pedagógiai jelentőségét.

Kapcsolódó módosítási elemek:

A gyermek egyéni fejlődési útjának elismerése

Az ONAP hangsúlyozza, hogy minden gyermek fejlődése **egyedi és sajátos ritmusú**, amit a pedagógusnak figyelembe kell vennie a fejlesztés tervezése és szervezése során.

Példák és tevékenységek:

Fejlesztési napló vezetése – egyéni fejlődési sajátosságok dokumentálása.

A gyermek egyéni tempójához igazított játékos feladatok (pl. saját készítésű eszközökkel).

Szabad játék során differenciált eszközkinálat: különböző nehézségű építő elemekkel, puzzlekkel.

Hátránykompenzáció – HHH, SNI és migrációs háttér figyelembevétele

Az ONAP külön nevesíti a **hátrányos helyzetű (HHH)**, a **sajátos nevelési igényű (SNI)**, valamint a **más nyelvi-kulturális háttérből érkező** gyermekek támogatását.

Példák és tevékenységek:

Egyéni fejlesztő tevékenységek: nyelvi játékok, beszédindító képkártyák.

Anyanyelv- és identitáserősítő mesék, versek, dalok.

Szülőkkel közös készségfejlesztő délutánok: kézműveskedés, interaktív mondókázás

A differenciálás és adaptivitás módszertani kötelezettsége

Az ONAP szerint a pedagógusok feladata, hogy **differenciált, alkalmazkodó módszereket** alkalmazzanak, és ezeket dokumentáltan is megjelenítsék.

Példák és tevékenységek:

Csoportbontás játékidőben – képességszint szerint párosított gyermekekkel.

Ugyanazon feladat több szinten: pl. „keress 3/5/10 különbséget a képeken”.

Projekt módszer: a gyermek érdeklődése alapján választható témák feldolgozása.

Közösségbe való befogadás – érték a különbözőség

Az ONAP a befogadó közösség tudatos építését hangsúlyozza, ahol a különbözőség nem hátrány, hanem lehetőség a közös tanulásra.

Példák és tevékenységek:

Toleranciát fejlesztő mesék feldolgozása dramatikus játékban (pl. 'A rút kiskacsa').

Közösségi játékok: 'Ülj mellém!' körjáték, társ választása ismeretlenből.

Személyre szabott napi feladatok (pl. virágöntözés, asztalterítés), amelyek minden gyermeknek sikerélményt adnak.

Szakmai együttműködések az inklúzió érdekében

Az ONAP szerint a pedagógiai inklúzió nem egyéni törekvés, hanem intézményi szintű feladat – együttműködés szükséges a szakemberekkel, szülőkkel, közösségi partnerekkel.

Példák és tevékenységek:

Fejlesztőpedagógus által tartott mikro csoportos foglalkozásokon való részvétel.

A fejlesztőpedagógus hospitálása a csoportban.

Szülő-pedagógus-logopédus közös esetmegbeszélés

Team-megbeszélés aktuális rendszerességgel az egyéni esetekről.

Az inkluzív szemlélet, mint nevelési alapelv

Az ONAP módosítása alapján az inkluzivitás **nem célcsoport-alapú megközelítés**, hanem a nevelés teljes szemléletét meghatározó elv.

Példák és tevékenységek:

Minden gyermek részt vesz a csoportszintű döntéshozatalban (pl. „Mi legyen a hét meséje?”).

Vegyes képességű párok, kis csoportok létrehozása közös játékhoz.

Ünnepeken való részvétel biztosítása minden gyermek számára – egyéni szerephez igazítás.